

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI

**OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE BİREYSEL
FARKLILIKLARI ELE ALAN RESİMLİ ÖYKÜ
KİTAPLARININ İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RABİA NUR AYHAN

İSTANBUL, 2022

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ PROGRAMI

**OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE BİREYSEL
FARKLILIKLARI ELE ALAN RESİMLİ ÖYKÜ
KİTAPLARININ İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RABİA NUR AYHAN
(200501024)

Danışman
(Dr. Öğr. Üyesi Duygu Yalman Polatlar)

İSTANBUL, 2022

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
TEZ ONAY FORMU

23/05/2022

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda 200521024 numaralı Rabia Nur AYHAN'ın hazırladığı "Okul Öncesi Dönemde Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarının İncelenmesi" konulu Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 23/05/2022 Pazartesi günü saat 18:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **Kabulüne Oy Çoğunluğu/Oy Birliği** ile karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı ..... tarihinde, saat ..... da yapılacaktır.

Tez adı değişikliği yapılması halinde: Tez adının .....
.....
şeklinde değiştirilmesi uygundur.

	Jüri Üyesi	Karar
1.	Dr. Öğr. Üyesi Duygu YALMAN POLATLAR (Danışman)	KABUL
2.	Dr. Öğr. Üyesi Fatma YAŞAR EKİCİ	KABUL
3.	Doç. Dr. İsa KAYA	KABUL
4.	.....	.....
5.	.....	.....
6.	(İkinci Danışman)*.....	.....

*2. Danışman varsa doldurulması gerekmektedir.

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağılı olduğum üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Rabia Nur Ayhan

TEŞEKKÜR

Her zaman yanımda olan ve hayallerime ulaşmam konusunda tüm zorluklara rağmen hep yanımda dimdik duran, çalışkanlığını kendime örnek aldığım, ailesi için maddi manevi hiçbir zorluktan kaçınmayan, bana hep ışık olan fedakâr babam Barış Ayhan'a,

En yakın arkadaşım, sırdaşım, bu zorlu tez sürecinde bir an bile beni yalnız bırakmayan, nazımı çeken, sevgisiyle tüm ailemizi sarıp sarmalayan, pes etmemem konusunda beni hep destekleyen güzel annem Berin Ayhan'a,

Bu tez ne zaman bitecek diyerek her gün beni kontrol eden, tüm teknik sıkıntılarımı hemen çözebilen, evimizin küçüğü, biricik yakışıklı kardeşim Cengiz Ayhan'a,

Beni her zaman destekleyen, hayallerime ulaşmam için maddi manevi hiçbir desteğini esirgemeyen, her zaman yanımda olduğunu bana hissettiren, onun yeğeni olduğum için gurur duyduğum bir tanecik amcam Fatih Ayhan'a,

Dualarıyla bana hep destek olan ve benim okuyup faydalı bir insan olmamı benden daha çok isteyen canım dedem Cengiz Ayhan'a, canım babaannem Şerife Ayhan'a ve halam Sevinç Ayhan'a

Her zaman yanımda olan canım arkadaşlarım ve kıymetli meslektaşlarım Sevda Karaca, Beyhan Minigül, Kader Işık, Kübra Gemici'ye

Sonsuz teşekkür ederim...

Rabia Nur Ayhan

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE BİREYSEL FARKLILIKLARI ELE ALAN RESİMLİ ÖYKÜ KİTAPLARININ İNCELENMESİ

Rabia Nur Ayhan

ÖZET

Bu araştırmada, okul öncesi dönemde bireysel farklılıkları ele alan 40 resimli öykü kitabı incelenmiştir. Araştırmaya dahil edilen kitapların; hangi bireysel farklılıkları ele aldıkları ve mesajları verdikleri, bireysel farklılıkları olan çocukların toplumsal kabul durumlarını, kitapların iç (*tema-konu, karakterler, mesajlar, yazım ve dil bilgisi*) ve dış yapısını (*boyut, cilt, kapak tasarımı, renklendirme*), kitap yazar ve çizerinin bireysel farklılığı olan karakteri nasıl betimlediğini ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacının uzman görüşleri sonucunda oluşturduğu “Okul Öncesi Dönemde Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarını İnceleme Formu” kullanılarak derinlemesine analiz edilmiştir. İnceleme formu üç kısımdan oluşmaktadır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında ise, bireysel farklılıkları ele alan kitapların %85’inin çeviri kitap olduğu görülmüştür. Araştırmanın iç yapı niteliklerinin sonuçlarına bakıldığında; kitaplarda ele alınan bireysel farklılıkların en çok dış görünüşten (*kısalık-uzunluk, büyüklük-küçüklük*) kaynaklanan bireysel farklılıklar olduğu, %92,5 ‘inin ana karakterlerden oluştuğu görülmüştür. Kitapların temalarının ise saygı-sosyal kabul, dış görünüşe ve düşüncelere saygı, yetersizliklere saygı ve farklılık olduğu görülmüştür. Araştırmanın dış yapı niteliklerine bakıldığında ise; incelenen kitaplarının büyük bir çoğunluğunun okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özelliklerine uygun olduğu, kelimeler arasında yeterli boşlukların olduğu, kitapların kapaklarının ilgi çekici nitelikte olduğu, kitapların ciltlenme biçimlerine bakıldığında ise çoğunluğunun dikiş tekniği ile yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi dönem, bireysel farklılıklar, resimli öykü kitabı, çocuk edebiyatı.

EXAMINATION OF PICTURE STORY BOOKS ABOUT INDIVIDUAL DIFFERENCES IN THE PRESCHOOL PERIOD

Rabia Nur AYHAN

ABSTRACT

In this research, picture story books that deal with individual differences forty picture story books in the preschool period were examined. Books included in the research; which individual differences they with, what messages they give, social acceptance status of children with individual differences, internal (subject, character, message, spelling and grammar) and external structure of the books (size, binding, cover design, coloring), book author and how the artist defines character with individual differences. Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in the research. As a data collection tool in the research, the "Picture Story Books Examining Individual Differences in Preschool Period" form, which was created by the researcher as a result of expert opinions, was analyzed in detail. The review form consists of three parts. When the results of the research are examined, it is seen that the books that deal with individual differences are 85% translated books. Considering the result of the internal structure characteristic of the research; the individual differences in the books are mostly the individual differences arising from the outward appearance (short-height, body-smallness), it has been seen that 92.5% of the books consist of the main characters. Themes of the books are respect-social acceptance, appearance and thoughts. It was concluded that there is respect, respect for inadequacies and difference. Considering the external structure characteristics of the research; It was determined that most of the books examined were suitable for the developmental characteristics of preschool children, there is enough space between words, the covers of the books are interesting. When the binding styles of the books were examined, it was concluded that most of them were made by sewing technique.

Keywords: Preschool period, individual differences, picture story book, children's literature.

ÖNSÖZ

Çocuklar için çocuk edebiyatı; yetişkinlerin onlara ulaşabilmesi için bir bağlantı, hoş vakit geçirerek öğrenmelerine katkı sağlayan, özellikle okul öncesi dönem çocukları gibi soyut düşünme becerileri henüz gelişmemiş çocuklara soyut kavramların daha somut hale getirerek öğrenmelerini sağlamaktadır. Bu soyut kavramların başında bireysel farklılıklar, empati ve hoşgörü gelmektedir. Çocuklar bu kavramları resimli öykü kitapları sayesinde özdeşim kurarak öğrenebilmekte ve kendileri de aynı problemleri yaşıyor ise öyküdeki kahraman sayesinde bir yol haritası oluşturabilmektedir. Ancak her resimli öykü kitabı nitelikli olmamaktadır. Bu nedenle bu araştırmada bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitaplarının iç ve dış yapı nitelikleri incelenmiştir. Bu araştırma; bu disiplin ile ilgilenen eğitimcilere, ebeveynlere, bireysel farklılıklar-kaynaştırma ve çocuk edebiyatı alanında çalışmalar yapanlara ve yapacak olanlara kıymetli bilgiler sunmaktadır.

Bu araştırmada literatür taraması yapılırken hem bireysel farklılıklar hem de çocuk edebiyatı literatürü taranmıştır. Okul öncesi dönemde bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitapları ayrıntılı olarak incelenmiş ve bu alana fayda sağlanması hedeflenmiştir.

Tez sürecim boyunca beni hiç yalnız bırakmayan, her an desteğini hissettiğim, sorduğum tüm sorulara bıkmadan aynı sevecenlikle ve sabırla yanıt veren, bu zorlu süreçte her zaman beni yüreklendiren, kendisiyle çalışmanın büyük bir şans olduğunu düşündüğüm, çok kıymetli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi DUYGU YALMAN POLATLAR'A,

Lisans hayatım boyunca danışmanlığımı yapan, yüksek lisans yapmam konusunda beni destekleyen, her problemimde yanımda olan, üzerimde büyük emekleri olan güler yüzlü hocam Prof. Dr. Serdal Seven'e,

Oyun, drama, çocuk edebiyatı gibi alanlara olan ilgimi keşfetmemi sağlayan ve bu konuda beni hep destekleyen, öğretmenlik adına öğrendiğim çoğu şeyi borçlu olduğum sevgili hocam Doç. Dr. İsa Kaya'ya,

Okul öncesinde kaynaştırma, bireysel farklılık gibi alanlara olan ilgimi ve farkındalığının oluşmasında büyük katkıları olan, her çocuğun özel olduğunu en güzel biçimde bizlere aktaran sevgili hocam Prof. Dr. Esra Macaroğlu Akgül'e,

Öğretmen olmanın büyük bir sorumluluk ve kalpten yapılması gerektiğini bizlere öğreten, öğrenmenin ve öğretmenin yaş olmadığını her fırsatta öğrencilerine aktaran, bilgisini öğrencileriyle paylaşmaktan asla kaçınmayan değerli hocam Doç. Dr. Özkan Sapsağlam'a,

Sonsuz teşekkür ederim...

Haziran, 2022

Rabia Nur Ayhan

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
TABLO LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1.1. PROBLEM DURUMU	3
1.1.1. Problem Cümlesi	7
1.1.2. Alt Problemler	8
1.1.3. Amaç	8
1.2. ÖNEM.....	8
1.3. SINIRLILIKLAR.....	9
1.4. TANIMLAR	9
İKİNCİ BÖLÜM	11
2. LİTERATÜR TARAMASI	11
2.1. ÇOCUK EDEBİYATI	11
2.2. ÇOCUK KİTAPLARINDA BULUNMASI GEREKEN NİTELİKLER	22
2.2.1. Biçimsel Ve Dış Yapı Özellikleri	24
2.2.2. Boyut.....	25
2.2.3. Kâğıt.....	26
2.2.4. Kapak Ve Cilt	27
2.2.5. Sayfa Düzeni (Mizanpaj)	28
2.2.6. Harfler	29
2.2.7. Resim Nitelikleri	29
2.3. İÇ YAPI ÖZELLİKLERİ.....	31
2.4. KONU VE KURGU	31

2.5. İZLEK VE TEMA	32
2.5.1. Kahraman Ve Karakterler	33
2.5.2. Dil Ve Anlatım	34
2.5.3. Mesajlar (İletiler).....	35
2.5.4. Çevre (Bağlam)	35
2.5.5. Yazınsal Nitelikler Ve Eğitsel İlkeler.....	36
2.6. BİREYSEL FARKLILIKLAR	37
2.6.1. Cinsiyet	41
2.6.2. Giyim Şekilleri Ve Kültür	44
2.6.3. Sosyoekonomik Durum, Farklı Aile Yapıları Ve Sorunları	46
2.6.4. Özel Gereksinimlilik İle İlgili Nitelikler	46
2.7. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	48
2.7.1. Yurt İçi Çalışmalar.....	49
2.7.2. Yurt Dışı Çalışmalar	52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	54
3. YÖNTEM.....	54
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	54
3.2. ÇALIŞMA GRUBU.....	54
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	56
3.4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ.....	57
3.5. VERİLERİN ANALİZİ (ÇÖZÜMLENMESİ).....	58
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	59
4. BULGULAR VE YORUM.....	59
4.1. KAHRAMAN/KARAKTER	63
4.2. TEMA-KONU VE İÇERİK.....	84
4.3. YAZIM VE DİLBİLGİSİ	90
4.4. RESİMLENDİRME	98
4.5. BİÇİM, KAPAK, CİLT	103
4.6. KİTAP ÖZETLERİ.....	111
4.6.1. Ağaca Tırmanan İnek	111
4.6.2. Akkuzu Karakuzu	112
4.6.3. Bende Astım Var.....	113
4.6.4. Bir Kedi Olsaydım	114

4.6.5. Bir Türlü Yerimde Duramıyorum	115
4.6.6. Bu Benim Dansım	116
4.6.7. Cemile Arkadaşına Yardım Ediyor	117
4.6.8. Dalgıç Köpek.....	118
4.6.9. Dansın Gücü.....	120
4.6.10. Down Sendromlu Bir Arkadaşım Var	121
4.6.11. Farklı Ama Aynı	122
4.6.12. Ferdinand	123
4.6.13. Fil Kadar Narin Fare Gibi Güçlü	124
4.6.14. Gergedanlar Krep Yemez	125
4.6.15. Hipopandafare	126
4.6.16. Kaşal	127
4.6.17. Kırpılmayı Sevmeyen Koyun.....	128
4.6.18. Kısa Kulaklı Tavşancık.....	129
4.6.19. Köpekler Bale Yapmaz	129
4.6.20. Mantova'nın Cüceleri	130
4.6.21. Mavi Kurtlar Kenti	131
4.6.22. Meli'nin Çılgın Saçları.....	132
4.6.23. Mercan'ın Kırmızı Saçları.....	132
4.6.24. Morris Micklewhite ve Turuncu Elbise.....	133
4.6.25. Mutlu Suaygırı.....	134
4.6.26. Normal Çocuklar	135
4.6.27. Pembe Canavar.....	136
4.6.28. Pembe Karga.....	136
4.6.29. Petunya'nın Gizemi	137
4.6.30. Pezzettino.....	138
4.6.31. Sakız Cinleri.....	139
4.6.32. Sara'ya Fındık Yok!	140
4.6.33. Seslerin Perisi Işık	141
4.6.34. Sevgi Canavarı.....	141
4.6.35. Siyah Beyazlılar Kulübü	142
4.6.36. Suyu Sevmeyen Krokodil.....	142
4.6.37. Şuşu, Can Ve Dörtteker	143

4.6.38. Tek Gözlü Kedi	144
4.6.39. Teo Artık İyi Görüyor	144
4.6.40. Yavru Ahtopot Olmak Çok Zor	145
BEŞİNCİ BÖLÜM	146
5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	146
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA	146
5.1.1. Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarındaki Dış Yapı Niteliklerine İlişkin Sonuçlar Ve Tartışma	148
5.1.2. Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarının İç Yapı Niteliklerine İlişkin Sonuçlar Ve Tartışma	152
5.2. ÖNERİLER	159
KAYNAKÇA	162
EKLER	178

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 Araştırmada İncelenen Kitapların Yayınevleri ve Türkçe-Çeviri Olma Durumları	61
Tablo 2 Araştırmada İncelenen Kitapların Baskıları.....	61
Tablo 3 İncelenen Kitapların Basım Yılları	62
Tablo 4: Araştırmada İncelenen Kitaplardaki Karakterlerin Tahmini Yaş Aralığı.....	63
Tablo 5: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Kullanılan Karakterler	64
Tablo 6: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Kullanılan Karakterlerin Ana-Yardımcı Karakter Olma Durumları.....	66
Tablo 7: Araştırmada İncelenen Karakterin Sahip Olduğu Bireysel Farklılık .	68
Tablo 8: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Karakterlerin Farklılıkları ile İlgili Yapılan Açıklamalar	71
Tablo 9: Araştırmada İncelenen Karakterin Bireysel Farklılığının Betimlenme Şekli	72
Tablo 10: Araştırmada İncelenen Karakterin Hangi Niteliklerine Odaklanma Durumu	73
Tablo 11: Araştırmada İncelenen Karakterin Öykü İçinde Hareket Etme Durumu	74
Tablo 12A: Karakterin Bireysel Farklılığının Toplumsal Olarak Kabul Edilme Durumu ve İşaretleri.....	74
Tablo 13 B: Karakterin Bireysel Farklılığının Toplumsal Olarak Kabul Edilmesine İlişkin İşaretleri	75
Tablo 14: Araştırmadaki Karakterin Bireysel Farklılığını Anlatmak İçin Kullanılan Kelimeler.....	80
Tablo 15: Araştırmada İncelenen Karakter Öykü İçinde Betimlenme Durumları	80

Tablo 16: Araştırmada İncelenen Karakterin Öykü İçinde Ortamda Temsil Edilme Durumları	81
Tablo 17: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Temaları	84
Tablo 18: Araştırmada İncelenen Kitapların Temalarının Anlaşılabilir Olma Durumu	85
Tablo 19: Araştırmada İncelenen Öykü Kitapların Konularının Çocukların Yaş ve Gelişimlerine Uygun Olup Olmama Durumları.....	86
Tablo 20: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Kurgusunun Oluş Sırasına Göre Yazılıp Yazılmama Durumu.....	86
Tablo 21: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarına Uygun Bir Başlık Seçilip Seçilememe Durumları	87
Tablo 22: : Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Toplumsal Değer Yargularını Destekler Nitelikte Olup Olmadığına İlişkin Durumu	88
Tablo 23:Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarında Bireysel Farklılığın Ele Alınma Durumu	88
Tablo 24: Araştırmadaki Bireysel Farklılığı Olan Karakterlerin Sorunlarla Karşılaşıp Karşılaşmama Durumu.....	89
Tablo 25: Araştırmada Bireysel Farklılığı Olan Karakterin Karşılaştıkları Sorunları Nasıl Çözöme Kavuşturduğuna İlişkin Durumları	90
Tablo 26: Araştırmada Ele Alınan Öykü Çocukların Gelişim Özelliklerine (Konu, Dil, Tasarım) Uygun Olma Durumları.....	91
Tablo 27: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Kimin Gözünden Anlatıldığı Durumu	92
Tablo 28: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Kelimeler Arasında Yeterli Boşluk Olup Olmama Durumu	92
Tablo 29: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Yazım Kurallarına Uyulup Uyulmama Durumu	93
Tablo 30: Araştırmada Kullanılan Öykü Kitaplarında Kullanılan Sözcüklerin Dil Gelişimine Uygun Olup Olmama Durumu.....	94
Tablo 31: Araştırmada Kullanılan Kitapların Dili Sade ve Anlaşılır Olma Durumları	94

Tablo 32: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Önemli Yerler Koyu Renkte Yazılıp Yazılmama Durumu	95
Tablo 33: Araştırmada İncelenen Öykü Kitapların Başlıkları Çocukların Dikkatini Çekecek Nitelikte Olup Olmama Durumu	95
Tablo 34: Araştırmada Kullanılan Öykü Kitaplarında Kullanılan Devrik Cümlelerin Akışı Bozacak Şekilde Kullanılıp Kullanılmama Durumu	96
Tablo 35: Araştırmada Kullanılan Kitaplardaki Karakterlerin Hangi Özelliklerine Vurgu Yapılması Durumu.....	97
Tablo 36: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Kurgusunun Sonlanma Biçimleri.....	97
Tablo 37: Araştırmada İncelenen Öykü Kitapların Resimlendirmesinin Öykünün İeriğine Uygun Olup Olmama Durumu	98
Tablo 38: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Görsellerinin Sayısının Öykünün Anlaşılabilir Olması İçin Yeterli Olup Olmama Durumu	99
Tablo 39: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarında Öyküyle Alakası Olmayan Görsellerin Kullanılıp Kullanılmama Durumları.....	99
Tablo 40: Araştırmada Kullanılan Görsellerin Öyküyü Yorumlama Gücünün Yeterli Olup Olmama Durumu.....	100
Tablo 41: Araştırmada İncelenen Kitapların Görsellerinin İlgi Çekici Olup Olmama Durumu	101
Tablo 42: Araştırmada İncelenen Kitaplardaki Görsellerin Renk Durumları	101
Tablo 43:Araştırmaya Dahil Edilen Öykü Kitaplarının Kapaklarındaki Görseller Öykünün İçinde Bulunup Bulunamama Durumu	102
Tablo 44: Araştırmada İncelenen Kitaplara Uygun Kapak Tasarımı Yapılıp Yapılmama Durumu	103
Tablo 45: : Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Ciltlemelerinin Dikiş Tekniğı ile Yapılıp Yapılmama Durumu	104
Tablo 46: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Puntosunun Çocukların Yaşına Uygun Olup Olmama Durumu	105
Tablo 47: Araştırmada Kullanılan Kapak Resimlerinin Canlı ve İlgi Çekici Olup Olmaması Durumu.....	106

Tablo 48: Araştırmaya Dahil Edilen Kitapların Dayanaklı ve Baskı Kalitesinin Yüksek Olup Olmama Durumları.....	107
Tablo 49: : Araştırmada İncelenen Kitapların Kolayca Taşınabilir Olma Durumları	107
Tablo 50: Araştırmada İncelenen Kitapların Sayfalarında (Alt-Üst) Boşluklara Sahip Olma Durumları.....	108
Tablo 51: Araştırmada İncelenen Kitapların Sayfalarında (Sağ-Sol) Boşluklara Sahip Olma Durumu.....	109
Tablo 52: Araştırmada İncelenen Kitapların Parlak Olup Olmama Durumları	110

GİRİŞ

İnsan olarak tanımlanan varlığın doğumla birlikte getirdiği kalıtsal özellikleri daha nitelikli kullanabilmesi ve toplumun kendisinden beklenilene yerine getirebilmesi için en önemli faktör eğitim olarak görülmektedir. Eğitim faktöründen yeterli derecede yararlanamayan kişilerinin yeteneklerini ortaya çıkarma konusunda daha çok zorluk yaşadıkları görülmektedir. Kişinin hem kendi yeteneklerini ortaya çıkarabilmesi hem de toplumun beklentilerini karşılayabilmesi için en temelde “okul öncesi eğitim” den geçmesi gerekmektedir (Başaran, 1998).

MEB (2013)’ e göre okul öncesi dönem; çocuğun doğumu ile başlayıp 0-6 yaş aralığını kapsayan, çocuğun ileriki yaşamının da temellerinin atıldığı, tüm gelişim alanlarının önemli bir bölümünün tamamlandığı kritik bir dönem olarak tanımlanmaktadır.

Çocuklar bu kritik dönemde hayatlarında kullanacakları temel bilgi-yetenek ve rutinlerini oluşturmaktadırlar. Aynı zamanda sosyal, dil ve duyuşsal gelişimlerinin de temellerinin de atıldığı oldukça ciddi bir evredir. Ancak her çocuk aynı hızda bu gelişim evresini tamamlayamamaktadır. Bu da çocuklar arasında bireysel farklılıkların ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Bireysel farklılıklar denilince akla ilk olarak fiziki farklılıklar gelebilmektedir ancak bireysel farklılıklar sadece fiziki farklılık olarak sınırlandırılmamaktadır. Ayrıca bireysel farklılıklar çocukların yaşadıkları toplumsal çevreden, bilişsel ve psikolojik alt yapısından da etkilendiği görülmektedir (Kuzgun. 2004). Bu nedenle de eğitim-öğretim programları düzenlenirken bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması verilen eğitimin kalitesinin yükselmesi açısından oldukça önemli görülmektedir (Akçatepe, 2005). Bu farklılıkların tabii bir zenginlik ve çeşitlilik olarak görülmesi çocuklarının birbirlerini anlayıp kabul etmesine de yardımcı olmaktadır.

Çocuklar okul öncesi eğitim ile akranlarıyla bir araya gelerek sosyalleşme gereksinimlerini karşılarlar hem de sınıf içerisinde kendisinin ve akranlarının olumlu-

olumsuz, güçlü-zayıf niteliklerini görerek bireysel farklılıkları ayırt ederek sosyal kabul görme gibi olguları tecrübe etme şansı elde etmektedirler (Otto, 2013; Temel, 2014). Ancak bazen çocuklar bu olguları doğrudan tecrübe etme şansı elde edemeyebilirler burada da resimli çocuk kitapları devreye girmektedir.

Bu dönemdeki çocuklar için hazırlanan resimli öykü kitapları soyut kavramları somutlaştırması açısından çok önemli bir noktada yer almaktadır. Sosyal kabul, empati, farkındalık gibi konuları daha etkili anlayabilmeleri için çocuk edebiyatından yararlanılması çocukların gelişim özellikleri açısından daha uygun olmaktadır. Çocuk edebiyatı çocukların tüm gelişim evreleri ile yakından bağlantılıdır çünkü edebiyat; yaşamı yansıtan ve bireylere dolaylı olarak deneyim kazandıran ifade sanatı olarak tanımlanmaktadır. Çocuk edebiyatı ise, “İşinin ehli olan yazarların çocuklar için kaleme aldığı ileri derecede sanat özellikleri içeren yapıtlar” olarak tanımlanmaktadır (Oğuzkan, 2006).

Çocuk kitapları, doğrudan didaktik bir içerik sunmak yerine deneyimleri haz verici ve merak ettirici hale getirme konusunda yardımcı olmaktadır (Brown, Tomlinson ve Short, 2011). Çocuklar resimli kitaplar sayesinde farklı kimlikleri deneyerek hem kendilerini hem de çevrelerindeki akranlarını daha iyi anlayabilmekte bunun yanı sıra kitaplar toplumsallaşmalarına köprü olabilmektedir.

Yapılan bu araştırma ile okul öncesi dönem çocuklarının kendilerinin ve akranlarının bireysel farklılıklarını fark etmelerini ve bunları olduğu gibi kabul etmelerini sağlamak amacıyla yazılmış resimli öykü kitaplarını iç ve dış nitelikleri bakımından inceleyerek eğitimcilere ve ebeveynlere katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. PROBLEM DURUMU

Alayoğlu ve Oğuzkan (1976)' a göre ocuk, iki yaştan ergenlik evresine kadar olan dönemleri kapsayan, ancak erinlik dönemine henüz ulaşmamış kızı-erkek olarak tanımlanmaktadır. TDK (2021)'ye göre ise ocuk, "Küçük yaştaki kızı veya erkek, soy bağı bakımından kızı veya oğlan evlat, diğer bireyler arasında daha az yaşlı olan" şeklinde tanımlanmaktadır.

Çocuklar dünyadaki insan nüfusunun yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır, fakat çocukların oluşturduğu bu salt çoğunluğa rağmen toplum içerisinde geçmişten bugüne gelene dek en çok soyutlanmış grup olarak karşımıza çıkmaktadır (Wall, 2010). Ülkemizde ise çocuklar toplumun %27,2'sini oluşturmaktadır, Türkiye 28 yesi olan Avrupa Birliği ülkelerinden daha fazla ocuk nüfusuna sahiptir (TK, 2019). Ancak ocukluk döneminin öneminin anlaşılması ile çocuğa ve ocukluluğa olan algıların da değişmesi sağlanmıştır (Onur, 2007). Bu değişim zaman içerisinde peyderpey gerçekleşmektedir. Özellikle 18. Yüzyıl Aydınlanma Dönemi ile toplumların çocuğa ve çocuğa bakış açısında değişikler yaşandığı görülmektedir. Bu yüzyıldan itibaren çocukları sadece nesillerinin devamı için bir araç olarak görmek yerine toplumun ve kültürün daha ileri seviyelere çıkması için yarar sağlayan birey olarak tanımladıkları görülmektedir (Prout ve James, 1997). Bu algının var olmasıyla çocuğu, çocukluğu anlamak ve tanımlamak gereksinimi de kendiliğinden doğmaktadır (Prout ve James, 1997). Çocukluk kavramı daha derinlemesine incelendiği zaman çocuğun içinde bulunduğu çevrenin normları, değer yargıları ve kültürü ile bağlantılı olduğu görülmektedir (Kunduracı ve Avcı, 2020). Çocukluk kavramı; yaratıcılığı, farklılıkları, çeşitliliği ve yeni bir anlam arayışını da içinde barındırmaktadır. Her ocuk dünyaya geldiğinde kendine özgü yetenekleri ve kuvvetli bir potansiyeli

yanında getirir. Bu yeteneklerin ve mevcut potansiyelin en yüksek seviyeye ulaşması noktasında okul öncesi eğitim bir köprü vazifesi görmektedir.

Okul öncesi dönem, çocukların tüm gelişim alanlarının büyük bir çoğunluğunun oluştuğu ve ileriki yaşamlarının temellerinin atıldığı bölüm olarak tanımlanmaktadır (Aral, N., Kandır, A. ve Yaşar, M. C., 2003). Okul öncesi dönemin sadece bununla sınırlandırılması çok da doğru olmayacaktır. Okul öncesi dönem, çocukları yaratıcı orijinal fikirler üretebilen, esnek, problem çözme becerisi ve hayal gücü yüksek, girişimci, empati duygusu gelişmiş, kendi sorumluluklarının farkında olan, tüm bireylere saygılı, analiz-sentez ve değerlendirme yapabilen bireylerin yetiştirilmesinde de büyük rol oynamaktadır. Bu nedenle okul öncesi döneme gereken önemin verilmesi ve zengin uyarıcı çevre hazırlanarak çocukların bu dönemden en yüksek ve kaliteli şekilde faydalanması gerekmektedir (Oktay, 2004). Okul öncesi eğitim programları da hazırlanırken bireysel farklılıklar da dikkate alınarak hazırlanmaktadır. Ancak sadece bireysel yararlar değil çevresi ve bulunduğu toplum için de fayda sağlayacak içerikler olması gerekmektedir (Özen, 2020). Çocuk ve bulunduğu bağlamı birbirinden ayrı düşünmek mümkün olmamaktadır. Bu nedenle okul öncesi programları hazırlanırken; tüm çocukların eğitim-öğretimden eşit yararlandığı, toplumsal birleşmenin olduğu, empati duygusunu geliştirildiği ve bireysel farklılıklara saygı gibi kavramları da içerdiği göz önünde bulundurulmalıdır.

Bireysel farklılık, “Farklı olma, ayrımlılık, çeşitlilik” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Bireysel farklılıkları kaçınılması gereken olumsuzluklar olarak nitelendirmek yerine çocukların kendi kabiliyetlerinin farkına varması ve diğer akranları ile sağlıklı iletişim kurmasını sağlayan araçlar olarak nitelendirilmesi gerekmektedir. Nitekim sağlıklı bir toplumdan bahsedebilmemiz için de toplum içerisinde bireysel farklılıkları olan çocukları oldukları gibi kabul ederek onlara saygılı ve toleranslı bir şekilde davranılması sağlıklı bir toplumun oluşmasında anahtar rolünü üstlenmektedir (Özen,2020). Okul öncesi dönem, bu sağlıklı toplum yapısının oluşturulabilmesi için en uygun evre olarak görülmektedir. Çünkü çocuklar bu dönemde eylemleri, duyguları vb. özellikleri daha çabuk öğrenebilmektedirler. Okul öncesi dönemin tanımına da baktığımızda “İleriki yaşamın temellerinin atıldığı evre” şeklinde bir cümle karşımıza çıkmaktadır. Bu cümleden hareketle çocuklara, her

bireyin farklı özelliklerinin olduğunu ve bu özelliklere hoşgörü ile yaklaşması gerektiğini çocukların yaş ve gelişimlerine uygun olarak anlatılır ve bu kavramların pekişmesi ve içselleştirilebilmesi amacıyla etkinlikler yapılırsa çocukların bunları yaşamlarının ileriki dönemlerine (son çocukluk, ergenlik, yetişkinlik) aktarması daha kolay olmaktadır.

Bireysel farklılıkları olan çocukların aynı sınıf içinde eğitim alması, empati, gibi duyguları paylaşması çocukların topluma daha kolay uyum sağlamasına fayda sağlamaktadır. Çocukların empati duygusunun gelişmesi içinde bireysel farklılıkları olan çocukların bir arada eğitim görmesi gerekmektedir. Empati “Bireyin kendini karşısındaki bireyin yerine koyarak, onun duygu, düşüncelerini anlama” şeklinde tanımlanmaktadır (Dökmen, 2004). Çocukların çevrelerindeki akranlarının duygu, düşünce ve gereksinimlerini anlamaları en az kendilerinin duygu, düşünce ve gereksinimleri kadar önemli olmaktadır. Bu beceriye sahip olan çocuklar, etraflarındaki olayları daha kolay algılayabilir ve diğer akranlarının sorunlarını daha kolay anlamlandırabilmektedir. Aynı zamanda da başkalarının duygularını daha kolay çözümledikleri için ikili iletişimde daha başarılı olmaktadırlar (Oğuz ve Köksal Akyol, 2008).

Özellikle okul öncesi yıllar çocukların kaynaştırılması, diğer akranları ile etkileşim halinde aynı bağlamda eğitim alması en kazançlı dönem olarak tanımlanmaktadır (Varlıer ve Vuran, 2004). Bu dönemdeki olumlu akran ilişkileri çocukların ileriki yıllarda oluşturacağı sosyal ilişkilerini ve duygusal gelişimlerinin de şekillenmesine olanak sağlamaktadır (Gülay, 2009). Ancak bazen doğrudan yaşantılar bireysel farklılıkları anlamaya yardımcı olamamaktadır o zaman da edebiyatından faydalanılmaktadır.

Edebiyat, çocukların hayata ilişkin bakış açılarını geliştirir ve yeniden düzenler. Çocuklar bir hikâyeye üzerinde kendilerini bulurken, diğer akranları ile kıyaslama yaparken toplum içinde var olan insan etkileşimlerini de idrak etme fırsatı elde etmektedirler (Gönen, 2017). Çocuklar için edebiyat oldukça önemli bir yerde konumlandırılmıştır bu nedenle de çocuğun doğumdan sonraki döneminden başlayarak edebiyatın çocuğun yaşamına dahil edilmesi gerekmektedir (Gönen, 2017). Çocuk edebiyatını edebiyattan ayrı tutmak mümkün değildir; çocuk edebiyatı

edebiyatın ayrılmaz bir parçasıdır. Çocuk edebiyatı çocuğa görelilik ilkesi ile yazılmış eserleri içermektedir yani “çocuk gözü” ile yazılmıştır (Turla, 2016). Çocuk edebiyatı, çocuğun okunan hikâyeye dahil olmasını sağlamakta aynı zamanda hikayedeki kahramanlarla özdeşim kurarak, zihninin karışması noktasında araştırarak çözümlene yapmasına yardımcı olmaktadır (Turla, 2016). Çocuklar kitaptaki kahramanlarla özdeşim kurarken karşılaştıkları problemin sadece onlarda olmadığını görerek yalnız olmadıklarını da hissetmektedirler. Bir başka deyişle kitaplar çocuklar için iletişim kaynağı görevini de üstlenmektedir.

İletişim dediğimiz kavram; “Bilgiyi üretme, transfer etme ve yorumlama” şeklinde tanımlanmaktadır (Dökmen, 2012). Bireyin her yaşta iletişim kurma gereksinimi, sosyal becerileri kullanabilmesi, bulunduğu kronosistemin koşullarına uygun yaşayabilmesi adına okul öncesi dönem ve resimli öykü kitapları oldukça kilit bir noktada yer almaktadır. Çocuklar bu becerileri bir anda öğrenip uygulayamamaktadırlar, bunun için yeterli bir zaman ve birikime ihtiyaç duyulmaktadır. Okul öncesi dönem ve resimli öykü kitapları da bu becerilerin temelden başlayarak eğitim-öğretimin tüm basamaklarına entegre edilebilmesini sağlamaktadır (Maden, 2010).

Çocuklar resimli öykü kitapları ile bir araya gelerek yaşamlarında karşılaştıkları problemlerle mücadele etme, probleme çeşitli kanallardan çözüm bulma, akranlarının hayatlarına farkındalık oluşturarak empati, yardım etme, iş birliği gibi prososyal becerilerinin de artmasına olanak sağlamaktadır (Gönen, 2017). Bu becerileri ve kavramların (empati, iş birliği, farkındalık) daha iyi anlaşılabilmesi için bu beceri ve kavramlar resimli öykü kitaplarında özel ve derinlemesine yer almaktadır. Özel gereksinimliliğin ve farklılıkların ele alındığı resimli öykü kitapları tarihsel zamanın psikolojik ve sosyolojik şartlarına göre şekillenmektedir (Turla, 2016). Resimli öykü kitaplarında farklılıkların ele alınması kimi zaman sınıflardaki bireysel farklılıktan çıkan sorunların çözülerek daha aza inmesi için özel hedefle yazılmış kitapları içermektedir (Işıtan, 2017).

Çocuklar farklılığı olan karakteri model olarak almaktadırlar, bu da çocukların olumsuz tutumlarının değişmesini sağlamaktadır (Avcı ve Ersoy, 1999). Çocuklar farklılıkları içeren resimli hikâyeye kitabı ile etkileşim halinde olduğunda kitaptaki

kahramanla ilgili daha derinlemesine bilgi sahibi olmakta ve benzeyen ya da benzemeyen taraflarını bularak, kitaptaki kahramanın duygu durumunu, yaşadığı zorlukları ve tecrübelerini daha yakından görmektedir (Işıtan, 2017). Bu sayede her çocuğun kendine özgü ve farklı ilgi, kabiliyet ve farklılıklarının olduğunu algılayarak toplum içinde bu farklılıkların eksiklik değil zenginlik olduğunu kavramasına olanak sağlamaktadır. Bu kitaplar yazılırken gelişigüzel yazılmamaktadır. Bazı ölçütler dikkate alınarak oluşturulmaktadır.

Gürdal Ünal (2011)' a göre bu ölçütler şu şekildedir;

- ★ Farklılıkları ve engelleri ele alan kitapların kaliteli ve nitelikli olarak sayılabilmesi için ilk olarak kitaptaki kahramanın özelliklerinin çok boyutlu çizilmesi gerekmektedir.
- ★ Ele alınan bireysel farklılığın çocuğu olağanüstü bir kahraman gibi göstermemesi gerekmektedir.
- ★ Acıma, muhtaçlık, merhamet gibi duyguları uyandıracak resim ve içeriklerin kullanılmaması gerekmektedir.
- ★ Kitap içinde engeli/ bireysel farklılığı olmayan kahramanların, farklılığı olan kahramanların hayatlarını kolaylaştırarak onlara iç görü sağlaması gerekmektedir.

Ancak bazen resimli çocuk kitapları bu ölçütleri karşılayamamaktadır. Gerek kitapların dış özellikleri gerekse vermek istediği mesajlar bakımından eğitimcilerin, ebeveynlerin beklenti ve isteklerini doyuramamaktadır.

Bu araştırmada, okul öncesi dönemde bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitaplarının dış yapı özelliklerine (*boyut, cilt, kapak tasarımı, sayfa tasarımı vb.*) ve iç yapı özelliklerine (*tema-konu, karakterler, mesajlar, yazım ve dil bilgisi vb.*) nasıl yer verilmektedir?

1.1.1. Problem Cümlesi

Okul öncesi dönem çocukları için yazılan bireysel farklılıkları ele alan hikâye kitaplarının dış ve iç yapı özellikleri nelerdir?

1.1.2. Alt Problemler

- Okul öncesi dönemde bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitaplarının dış yapı (*boyut, cilt, kapak tasarımı, sayfa tasarımı vb.*) özellikleri nasıldır?
- Okul öncesi dönemde bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitaplarının içyapı (*tema-konu, karakterler, mesajlar, yazım ve dil bilgisi vb.*) özellikleri nasıldır?

1.1.3. Amaç

Bu araştırma ile okul öncesi dönem çocukları için yazılmış resimli öykü kitaplarını dış ve iç nitelikleri bakımından inceleyerek eğitimcilere ve ebeveynlere katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

1.2. ÖNEM

Okul öncesi dönem, çocukların bilişsel, duyuşsal, dil ve sosyal gelişimlerinin çok hızlı (MEB, 2013) olduğu bir dönemdir. Çocuklar okul öncesi eğitimi sayesinde yeni bir ortamda akranları ile etkileşim içine girmektedir. Bu dönemde akranları ile bir araya gelerek ortak yaşantı oluşturmaktadırlar. Lakin bu yaşantıyı oluşturan çocuklar her zaman homojen gruplar olmamaktadır. Çocukların heterojen grup içerisinde olmaları hiç kimsenin birbirine benzemediğini fark etmelerine, herkesin kendine ait özelliklerinin olduğunu kabul edip özümseyerek akranlarına karşı daha toleranslı davranmalarına olanak sunmaktadır. Aynı zamanda çocukların bu heterojen grupta yer almaları toplumsal farkındalık ve karakter gelişimleri açısından oldukça önemli bir noktada yer almaktadır. Bireysel farklılıkları olan çocuklarla aynı ortamda eğitim alan çocukların yardımlaşma, empati, hoşgörü ve sosyal beceri gibi kavramları geliştirmelerine de imkân tanımaktadır.

Bu dönemde çocuklara resimli öykü kitapları yol arkadaşlığı yapmaktadır. Kitaplar, çocukların ileriki yaşamlarının da şekillenmesine yardımcı olmaktadır. Yapılan araştırmalara göre, bireyler öğrenmelerinin %1'ini tadararak, %1,5 okuma, %3,5'ini koklayarak, %11'ini duyarak, %83'ünü de görerek elde etmektedir (Aytaş, 2003). Araştırmanın sonucu bize hem göze hem kulağa hitap eden resimli öykü kitaplarının önemini bilimsel olarak açıklamaktadır.

Ancak her resimli öykü kitabı çocuklara istenilen mesajı verememekte hatta ele alınan kavramı daha da farklı bir noktaya çekebilmektedir. Bu nedenle bu dönemde yazılan resimli öykü kitaplarının önce eğitimciler ve ebeveynler tarafından derinlemesine incelenmesi gerekmektedir.

Bu araştırma eğitimciler ve ebeveynler için bir kaynak olarak kullanabileceği, okul öncesi dönemde bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitaplarının çağdaş çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun olup olmadığını gösterebileceği, bu konuda yazılmış öykü kitaplarının uygunluklarının yanı sıra eksikliklerinin de olduğu noktalar belirtilerek ileride yazılacak eserlere de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma, okul öncesi dönemde bireysel farklılıklar üzerine yazılmış toplam 40 adet resimli öykü kitabı ile sınırlandırılmıştır. Bireysel farklılıkları ele alan 40 resimli öykü kitabının, çocuklara vermek istediği iletilerin, araştırmacının incelemesi, bulgu ve sonucu ile sınırlandırılmıştır.

1.4. TANIMLAR

Çocuk Edebiyatı: Çocukların gereksinimlerini karşılayan ve çocukların düşünme, duygu ve fikirlerinin yansıtıldığı sözlü ve yazılı eserlerdir (Tür ve Turla, 1999).

Resimli Öykü Kitabı: Okul öncesi dönem çocukları için özel organize edilmiş, konu alanının derinlemesine ele alındığı, resmetmenin elzem olduğu kitap türüdür (Glazer, 1986).

Okul Öncesi Dönem: “Çocukların zengin öğrenme deneyimleri aracılığıyla sağlıklı büyümelerini; motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanlarında gelişimlerinin en üst düzeye ulaşmasını, öz bakım becerilerini kazanmalarını ve ilkokula hazır bulunmalarını sağlamak amacı ile geliştirilen dönemdir” (Meb, 2013).

Bireysel Farklılık: “Farklı olma, ayrımlılık, çeşitlilik” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Bireysel farklılıklar “bireyden bireye değişiklik

gösteren, direkt olarak gözlemlenemeyen zekâ, kişilik gibi nitelikleri “kapsamaktadır (Güler, 2017).

İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde, araştırma için önemli olan ve araştırmaya temel oluşturan kavramsal, kuramsal bilgilere yer verilmiştir.

2.1. ÇOCUK EDEBİYATI

Edebiyat kavramı, yazarların ya da okuyucuların belli kaideleri ve anlatım biçimlerini kullanarak gereksinim duyduğu iletişim olarak tanımlanmaktadır (Turla, 2016). Çocuk edebiyatı ise, yetişkinler tarafından çocuklar için özel olarak yazılmış edebiyat türü olarak tanımlanmaktadır (Turla, 2016). Sever (2008)'e göre çocuk edebiyatı, “Erken çocukluk evresinden başlayarak ergenlik dönemini de içine alan, çocukların dil gelişimlerinin ve anlama seviyelerine uygun olarak duygu, fikir ve hayal dünyalarını sanatsal özelliklerle zenginleştiren ürünlerin genel adı” şeklinde tanımlanmaktadır. Oğuzkan (2001)'e göre ise çocuk edebiyatı “*İşinin ehli yazarlar tarafından çocuklar için özel olarak yazılmış, sanat özellikleri barındıran eserler*” şeklinde tanımlanmaktadır. Yapılan bu tanımlar, çocukların gelişen gereksinimlerine, düşüncelerine ve kronosisteme göre değişebilmektedir. Ancak her zaman çocuk edebiyatının öznesinin çocuk olması gerektiği göz ardı edilmemelidir.

Çocuk edebiyatı, çocuklar için yazılmış, önceliği çocuğa veren eserler olmasına karşın sadece çocukların hoşça vakit geçireceği eserler değil yetişkinlerin de okurken hoş vakit geçireceği ve zevk alacağı eserler olabilmektedir. Ancak bazı yetişkinler bu şekilde düşünmemektedir.

Kimi yetişkinlere göre çocuk edebiyatı, yetişkinliklere yönelik yazılmış kitapların çocuklar için basitleştirilmiş bir formda çocuklara sunulması gerektiğini vurgulamakta ve bu görüşü benimseyen yetişkinlerin, çocukların ve çocuk kitaplarının kendisine mahsus özelliklerinin olduğunu kabul etmemektedirler hatta çocukları

“minik yetişkinler” olarak tanımlamaktadırlar (Tuncer, 1974). Şu an ülkemizde de çocuklar için yazılan eserlerde bu yanı sıra rastlanmaktadır, bunun sebebi olarak ise çocukluk olarak tanımlanan dönemin kısa ve hızlı bir biçimde geçmesi gerekçe olarak gösterilmektedir (Gönen, 2017). Günümüzde ise artık çocuk ve çocukluk kavramının daha önem kazandığını ve bu gerekçenin değerini yitirdiği görülmektedir.

Çocuklar için yazılan eserlerin hem ülkemiz hem de Dünyadaki tarihsel başlangıcına bakıldığında ise, çocuklara has yazılan eserlere pek rastlanmamaktadır. O dönemlerde çocuklar için yazılan kitaplarının çoğu çocukları baskılayan, dini temaların ön plana çıktığı, öğretici izler taşıdığı geleneksel bir yapıda olduğu görülmektedir (Hunt, 1999). Antik ve Orta çağ toplumlarına bakıldığında da çocukları bir yetişkin olarak gördükleri için onlara özel eserlerin yazılmadığı görülmektedir. Özellikle Batı toplumlarında Orta Çağ’da kilisenin etkisiyle dini temalı eserlerin çocuk eseri olarak okutulduğu görülmektedir, bu dönemde yazılan çocuk eserleri çocukların yaş, gelişim ve rengarenk hayal dünyalarından oldukça yoksun olduğu görülmektedir (Yalçın ve Aytaş, 2005). Çocuk edebiyatını yüzyıllara göre incelemek çocuğa ve çocuk edebiyatını daha iyi anlamamıza katkı sağlayacaktır.

15. yüzyılda çocuk edebiyatına baktığımızda sözlü edebiyat ürünlerinin hâkim olduğunu görmekteyiz, bu toplumlarda çocuk edebiyatının kuşaktan kuşağa aktarımı büyüklerin çocuklarına anlattığı masal, hikâye, destan ve ninnilerle sağlanmaktadır (Koyuncuoğlu, 2021). Bu dönemdeki sözlü ürünlerde de çocukların özelliklerini dikkate almak yerine yetişkinlere yönelik ürünlerin olduğu bilinmektedir. Bu yüzyılda, sözlü ürünleri derleme görevi halk ozanlarına verildiği görülmektedir, halk ozanları sayesinde anlatılan masal ve hikayeleri kuşaktan kuşağa aktarılmıştır (Koyuncuoğlu, 2021). Ancak matbaanın ortaya çıkışından sonra bu dönemde sözlü edebiyatın yerini yavaş yavaş yazılı edebiyata bırakmaktadır.

Matbaanın icadından sonra hem okuma hem de yazmanın önemi artarak, 15. yüzyıl sonunda büyüklerin ilgisini çekecek eğlenceli ve merak duygularını harekete geçirecek cep boy eserler koyulmaktadır, ilk cep boy masalları da William Caxton tarafından basılmıştır (Koyuncuoğlu, 2021). 16. Yüzyıla geldiğimizde ise bu dönemde 15.yüzyıla benzemektedir. 16. Yüzyıl’da kullanılan temaların dini ve ölümle ilişkili olduğu görülmüştür. 17. Yüzyıla gelindiği zaman ise 15-16 yy’den farklı olarak çocuk

kitaplarının çocukların ilgi ve gelişimleri doğrultusunda oluşturulması gerektiği düşünülmüştür. 17. Yüzyılda La Fontaine'nin çocuklar için fabl yazdığı görülmektedir, yine aynı dönemde Charles Perrault' da çocuklar için yazdığı kitaplarla tanınmıştır (Yalçın ve Aytaş, 2005; Koyuncuoğlu, 2021).

18. yüzyıla gelindiğinde ise çocuklar için yazılmış asıl eserlerin bu yüzyılda ortaya çıktığını görülmektedir. Daniel Defoe'nun *Robinson Cruseau* eseri ve Jonathan Swith'in *Gulliver* adlı eseri çocuk edebiyatı için ilk olduğu söylenebilmektedir (Koyuncuoğlu, 2021). Bu yüzyılda bu eserlere ek olarak, *Kırmızı Başlıklı Kız*, *Çizmeli Kedi*, *Ezop Masalları* ve *Uyuyan Güzeli* gibi çocukların okuma gereksinimlerini karşılayacak eserler ortaya konulmuştur (Yalçın ve Aytaş, 2005; Koyuncuoğlu, 2021).

19. yüzyılda ise, çocuk edebiyatının önceki yüzyıllara göre daha çok geliştiği söylenebilmektedir. 19. Yüzyıl Aydınlanma Çağı olarak adlandırılmaktadır, bu çağda sanayi devrimi yaşanmış ve ilim ve bilimde hızlı bir kademe göstermiştir. Aydınlanma Çağın'daki eğitim ve toplum zihniyetini anlatan *Pinokyo* eseri de bu yüzyılda kaleme alınmıştır. Bu dönemde sadece bilimin önemini anlatan eserlerin değil, isyan ve karışıklığında olduğu eserlerde kaleme alınmakta olduğu görülmektedir (Güleryüz, 2006). Bu dönemde Fransız yazar Jean Jacques Rousseau *Emile* adlı eseri de çocuğu ve çocukluğu anlatan önemli bir eser olarak literatürde yerini almaktadır. Almanya'da ise, *Grimm Kardeşlerin* çocuk edebiyatı alanında öne çıktığı görülmektedir. 19. Yüzyılın sonunda İngiltere'ye bakıldığında ise çocuk kitapları görselleştirmeye başlandığı görülmektedir, çocuklarının gelişiminde kitapların görselleştirilmesi oldukça elzem bir yer tutmaktadır (Güleç ve Gelgeç, 2012). *Heidi* de bu yüzyıl içerisinde yazılan ve günümüzde de hala yerini koruyan bir eserdir. Johanna Spyri'nin yazdığı bu eser, İsviçreli Heidi'nin gözünden çocuklardaki sevinçleri, mutlulukları, hayal kırıklarını ele almıştır, aynı zamanda günümüzde Heidi'nin çizgi filmleri yayınlanmaktadır (Toz, 2007).

Çocuk edebiyatının zirveye ulaştığı dönem ise 20. Yüzyıl olduğu görülmektedir. Bu dönemde yazılan eserlerde toplumun problemlerinin yanında tarihi unsurlarda ön plana çıkmaktadır (Şirin, 2019). Bu dönemde yazılan *Küçük Prenses* eseri çocuk edebiyatına farklı bir bakış kazandırmaktadır, bu eser sadece çocukların değil yetişkinlerinde okuyabileceği bir kitap olmuştur, çocuk kitaplarının yetişkinler

tarafından da okunabileceğini anlayan Ferenc Molnar' da bazı eserlerini tekrardan çocuğa görelilik ilkesiyle yeniden düzenlemiştir, bunlar; *Ezop Masalları*, *Grimm Kardeşler*, *Andersen Masallarıdır* (Neydim, 2007; Koyuncuoğlu, 2021). Yine bu dönemde yazılan *Asteriks*, *Castor Babası ile Tenten* gibi çocuk eserleri de günümde hala varlığını korumaktadır (Atalay, Yakar, 2009). 21. yüzyılda ise karşımıza *Harry Potter* adlı kitap çıkmaktadır, bu eserde önce çocuk kitabı daha sonra da çizgi film olarak yer almaktadır (Atalay ve Yakar, 2009 'dan aktaran Koyuncuoğlu, 2021).

Ülkemizde çocuk edebiyatının gelişimine baktığımızda ise Dünyadaki gelişimle paralel gittiği söylenebilmektedir. Cumhuriyet öncesi döneme bakıldığında ilk örneklerinin Osmanlı Dönemin' de çocuklara dini öğretici, didaktik, öğüt veren eserler şeklinde ele alınmıştır (Gönen, 2017).

Türk Edebiyatının çocuklar için başlangıç sayılabilecek eseri Nabi'nin "*Hayriye*" (1702)'si ve Vehbi'nin (1791) "*Lütfiye*" eseri olarak kabul edilmektedir (Gönen, 2017). Bu eserler tam olarak çocuk kitabı özelliği taşımasa da çocukları okur kitlesi olarak seçtikleri için çocuk okur kitlesini benimsemelerini sağlamıştır (Gültekin, 2011). Ülkemizde çocuk edebiyatının başlangıcı sayılabilecek bir başka eser ise Kayserili Doktor Rüştü'nün "*Nuhbet'ül Eftal*" (1858) eseri olduğu görülmektedir, bu kitap bir alfabe kitabıdır (Çakır, 2014).

19. yüzyılda çeviri kitaplarında edebiyatımıza katıldığını görmekteyiz. Bunlar, *Gülliver'in Gezileri*, *J. Verne'inin eserleri* ve *Billur Köşk Masalları* olarak bilinmektedir. *Billur Köşk Masalları* ilk toplanan Türkçe masal kitabı olarak kaynaklarda geçmektedir (Gönen, 2017). 1800'lerin ortasına gelindiğinde ise Tanzimat Fermanı ile çocuk edebiyatına olan değer daha da arttığı ve dini okulların yanı sıra yeni okullar açılmış, burada çocuk edebiyatı dersleri eklenmiştir (Ergin, 1940). Şinasi, Rezaizade Ekrem, Akif Paşa, Muallim Naci'de bu dönemde çocuk edebiyatı alanında ünlenmiş kişiler olarak tanınmaktadır (Anıl, 1946; Gönen, 2017).

Ülkemizde çocuk edebiyatı adına en ciddi adımlar ise II. Meşrutiyet'in ilanı ile ortaya çıkmıştır. Bu dönemde Satı Bey, çocukların eğitimi için çalışmalarda bulunmuş ve çocukların eğitiminde müzik ve şiirin etkili olduğunu savunmuştur ancak Satı Bey'in çocuklar için yazdığı çocuk eserlerine rağmen edebiyatın başka türlerinde

çocuk edebiyatı adına olumlu etkiler görülememiştir (Gültekin, 2011). Satı Bey'den sonra bu dönemde Ali Ulvi Elöve'nin Çocuklarımıza Neşideler, Ziya Gökalp'in Kızıl Elması ve Tevfik Fikret'in Şermin adlı eseri çocuk edebiyatına kazandırılmış önemli yapıtlar olarak yerini almaktadır (Yavuz, 2019; Buran, 2021).

Cumhuriyet dönemi çocuk edebiyatına baktığımızda ise, çocuk edebiyatı kavramının ve çocuk edebiyatı ürünlerinin daha ön plana çıktığı görülmektedir. Bu dönemde Eflatun Cem Güney yazdığı "Açıl Sofram Açıl" ve "Dede Korkut Hikayeleri" ile Dünya Çocuk Edebiyatı Onur ödülünü almıştır. Nasreddin Hoca'nın da fıkraları yine bu dönemde manzumlar biçiminde yeniden yenilendiği görülmektedir (Kıbrıs, 2010). 1960'lı yıllara gelindiğinde ise, Cahit Uçuk'un Mavi Ok, Gümüş Kanat ve Türk İkişleri eserlerini görmekteyiz, yazar bu eserlerini çocuklara ithaf etmiştir (Şimşek, 2014). 1970'li yılların sonuna doğru ise ülkemizde çocuk edebiyatı adına hızlı adımlar atılmış ve okul öncesi çocuklarına yönelik ilk resimli kitap Can Göknül (1974) tarafından Kirpi Masalı yazılmıştır (Toz, 2010). Günümüze gelindiğinde Zeynep Bassa, Feridun Oral, Behiç-Sevim Ak, Üzeyir Gündüz, Ayla Çınaroğlu gibi yazarlarımızın çocuk edebiyatı alanında öne çıktığı söylenebilmektedir (Kutlu, 2011). Yazarların, çocuğa ve çocuk edebiyatına verdiği değerle çocuk edebiyatının önemi daha da artmaktadır.

Çocuk edebiyatının, bir geçiş edebiyatı olduğu belirtilmektedir, bu geçiş döneminde yazılan kitapların çocukların ilgi, gereksinim ve gelişim özelliklerini yansıtması gerekmektedir (Aytekin, 2016). Çocuk edebiyatı çocukların gelişime katkı sağlamanın yanı sıra çocuklara okuma rutini ve okuma sevgisi kazandırmaya çalışmaktadır (Yılar ve Celepoğlu, 2015). Ancak çocuklara okuma rutini ve sevgisi kazandırabilmek iyi niteliklerle oluşturulmuş kitaplara ihtiyaç duyulmaktadır. İyi niteliklerle donatılmış bir çocuk kitabı; çocuğun merak ve keşfetme duygusunu tetikleyici, empati yapabilme becerisini yükseltici, hayal gücünü ve yaratıcılığı destekleyici olması gerekmektedir. Bu niteliklerle oluşturulmuş bir çocuk kitabı ne kadar erken çocukla buluşturulur ise çocukların hayatı anlama, topluma uyuma sağlama gibi konularda katkı sağlayabilmektedir (Gönen ve Veziroğlu, 2015).

Kitaplarla buluŝan çocukların hayal güçleri yüksek, olayları kendi içinde karşılaştırma yapabilen çocuklar olmasını sağlamaktadır, aynı zaman da toplum içinde kendini ifade edemeyen sessiz ya da diğerk çocuklara göre dezavantajlı olan çocuklar için de çocuk edebiyatının yeri oldukça kritik bir noktadadır, çocuklar kitaplar sayesinde diğerk arkadaşlarının da özelliklerini fark ederek kendini arkadaşı ile özdeşleştirerek bireysel farklılıklarını, korkularını-sevinç vb. duygularını anlamasına olanak sağlamaktadır (Dursunoğlu, 2015; Şimşek ve Yakar, 2016). Bir çocuk kitabının nitelikli sayılabilmesi için ilk olarak çocukların ruhuna dokunarak onların hoşuna gidecek yapıtlar olması gerekmektedir (Gönen, 2017). Çocukların ruhlarına dokunabilmek içinde onlar gibi düşünmek, onların perspektifinden bakmak gerekmektedir, bu da “çocuğa görelilik” kavramını ortaya çıkarmaktadır.

Çocuğa görelilik ilkesi, çocukların seviyelerine uygun dil-anlatım, tema, görseller ve kurgu bakımından çocuklara uygun olan, çocukların ruh durumlarını ve duygu ve düşüncelerini aktarabilen, sade ve de çocukta kafa karıştırıcı emarelere yer verilmemesi şeklinde tanımlanmaktadır (Yurttaş, 1995; Eroğlu, 2016). Çocuğa görelilik ilkesi ile yazılacak çocuk kitaplarında bulunması gereken bazı özellikler bulunmaktadır.

Sever (2007)’e göre çocuğa görelilik ilkesi ile yazılacak çocuk kitaplarında olması gereken nitelikler aşağıdaki şekildedir;

- Kitaplar oluşturulurken didaktik bir üslup kullanarak mesajı direkt vermek yerine, mesajları kendilerinin bulduğu bir üslupla yazılmalıdır.
- Aktarılmak istenen mesajlarda anlatım bozukluğu bulunmamalıdır.
- Çocuğa görelilik ilkesiyle yazılan kitaplarda cinsiyet ayrıştırması yapılmamalıdır. Kitaplarda, toplum içerisinde kadın ve erkeğe dağıtan rolleri eşit bir biçimde yer verilmesi gerekmektedir.
- Kitaplarda demokratik tutumlara yer verilmelidir.
- Çocuğa görelilik ilkesi ile yazılan kitaplar, çocukların öz denetimini geliştirici ve ön yargılardan uzak olmalıdır.

- Kitapta yer alan problemler için öncelikli olarak iletişimin çözüm yolu olacağı çocuklara hissettirilmelidir.
- Kitaplar, çocukların kişilik, ahlak, kavram gelişimlerini desteklemelidir.
- Çocukların araştırmacı ruhlarını ön plana çıkarmalı, yaratıcı düşünme becerileri desteklenmelidir.

Ancak günümüzde çocuklar için kitap seçmek sanıldığı kadar aksine daha zor bir süreç olmaktadır. Kitap seçerken çocukların ilgi, gereksinim, duygu ve düşüncelerine göre seçmek; Onların erken-okuryazarlık becerileri kazanmalarına, kendini, arkadaşlarını, çevresini tanımasına, çocukların öz düzenleme yapabilmesine, öykü kitaplarında yer alan kahramanla kendini özdeşleştirerek problemlerini çözebilme ve ileriki yaşamı için okuma alışkanlığı elde etmesini sağlamasına yardımcı olmaktadır (Nas, 2014).

Çocuk Edebiyatının Amaçları

Edebiyatın öncelikli amaçları arasında, okuyucuya keyif vermesi, keyif verirken de öğretebilmesi bulunmaktadır (Gönen, 2017). Çocuk edebiyatında da en temel amaçlar arasında, çocukların kitaplardan keyif almasını sağlamak, zihinsel süreçlerini geliştirmelerine yardımcı olmak, okuma alışkanlığı kazandırabilmek şeklinde sıralanmaktadır (Özen, 2020). Çocukları hayatın ve toplumun gerçekleriyle yüzleştiren, sağlıklı ve devamlı bir etkileşim kurmalarını sağlayarak, anadili doğru kullanmalarına teşvik etmek de çocuk edebiyatının temel amaçları içerisinde yer almaktadır (Sever, 2013). Temel amaçlar gözetilirken her çocuğu birbirinden farklı, biricik olduğu unutulmamalı ve buna göre kitaplar seçmeye özen gösterilmesi gerekmektedir.

Gönen (2009)'a göre çocuk edebiyatının amaçları aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır;

- ❖ Çocuk edebiyatı çocukların, başarma, sevme-sevilebilme, bir bağlama ait olma, oyun, estetik vb. duygularını karşılamalıdır,
- ❖ Çocukların her yaş grubunda farklı ilgi ve gereksinimi olduğu unutulmamalı ve bu hususa göre kitap seçilmelidir,
- ❖ Hayata yakınlık ilkesi ile kitaplar yazılmalı, gerçek yaşamla kitap arasında çatışmaya sebep olmamalıdır,
- ❖ Çocuğun kişilik gelişimini desteklemeli, toplumsal değerleri aktarmada bir köprü olmalıdır,
- ❖ Çocukların dil gelişimlerini, bilişsel gelişimlerini, sosyo-duygusal gelişimlerini desteklemelidir,
- ❖ Çocukların Reseptif dil (alıcı) ve Ekspresif dil (anlatım) gelişimlerini desteklemelidir,
- ❖ Çocukların hayal dünyalarını genişletmeli, onu yapılandırmalarına yardımcı olmalıdır,
- ❖ Çocuğun kitapla bulunduğu bu evrede, çocuğa kitap sevgisini benimsetme, edebi estetik farkındalığı oluşturmasına katkı sağlamalıdır,
- ❖ Çocukların dinleyebilme, eleştiri yapabilme becerilerini geliştirici olmalıdır,
- ❖ Çocukları kitapları sevdirmeye olanak sağlamalı, kitapların eğlence aynı zaman da öğretici olduğunu hissettirebilmeli,
- ❖ Nitelikli bir çocuk kitabını güzel örneklerle yansıtabilmelidir,
- ❖ Kitaplarda anlatılanları farklı yöntem ve teknikle (pantomim, kukla, renkli görseller vb.) aktarabilmelidir,
- ❖ Yazılan kitaplar, çocukların eğitim-öğretim programına paralel gitmelidir.

Çocuk kitapları, çocuklarının hayatlarında önemli bir yerde olduğu için hazırlanan programların da çocuk kitaplarını dikkate alınarak oluşturulması gerekmektedir (Cullinan ve Galda, 1994; Gönen, 2009).

Çocuk kitapları, kimileri için vakit geçirme, kimileri için akademik becerileri destekleyen bir köprü, bazıları için de hayal dünyalarını genişleten bir araç ve sorunlarla mücadele etmeyi sağlayan, büyüklerin minik bir uzantısı şeklinde tanımlanmaktadır (Hunt, 1999). Çocuk edebiyatının eğitim amacı da bulunmaktadır ancak bu amaç çocuğun yaşadığı dünyayı keşfetmesini sağlayarak okunan her kitapta yeni kavramlar öğrenmesini sağlamalıdır (Özen, 2020). Çocuk edebiyatının çocuklara bilimsel bir tutum geliştirme diye doğrudan bir amacı bulunmamaktadır aynı zaman da çocukları dogmatik düşüncelerden arındıran, kitap ile buluştuğunda kitaptaki temaya hemen uyum sağlayacak bir araçta olmamaktadır (Özen, 2020). Aynı şekilde kitapların, yazarın kafasındaki “doğruyu” çocuklara dayatması için de bir kaynak değildir (Nas, 2004).

Gönen (2017)’e göre iyi bir çocuk edebiyatı eseri, çocuklara başka pencereden baktırabilmeli, onları hayal dünyalarında maceralara çıkarabilmelidir. Amacına ulaşmış bir çocuk edebiyat eseri, çocukların merak ve duygularını harekete geçirerek farklı yaşantılarına müdahil olmasını sağlamaktadır. Çocuklar, kitaplar sayesinde farklı duygular deneyimleme şansı elde etmektedirler. Çocuk edebiyatı çocukların sadece zihinlerine değil kalplerine de hitap etmektedir.

Çocuk kitapları çocukların hayatında tamamlayıcı bir yer tutmaktadır ve çocukları her yönden geliştirmesine olanak sağlamaktadır. Bu sebeple kitaplar sadece bilgi vermemeli, bunun yanında eğlendirmeli ve olumlu kişilik geliştirmelerine katkı sağlamalıdır (Işıtan ve Gönen, 2006). Çocuk edebiyatı çocukları sosyal duygusal alanda da destekleyerek sosyal becerileri de etkin kullanmasını sağlamaktadır (Yavuzer, 1998). Çocuk edebiyatının bir başka amacı ise kitaplar sayesinde Türkçeyi güzel kullanarak, kelime dağarcıklarını genişletmektir.

Çocuk kitapları, dili güzel ve doğru kullanabilmeleri için çocuklara iyi örnekler sunmaktadır. İyi niteliklerle ve çocuk edebiyatının amaçlarına uygun yazılmış

bir çocuk kitabı sayesinde çocuklar dili kullanma konusunda ustalaşabilmelerini sağlamaktadır (Gönen, 2017). Yetişkinlerin çocuklara kitap okuması, kitaptaki kahramanın neler yapabileceğini ön görebilme, kurgudaki olay akışını ve sonucu tahmin edebilme gibi becerilerinin oluşmasına da yarar sağlamaktadır. Düzenli olarak kitaplarla bir araya gelen çocukların, gelecek yıllarda kendilerine uygun kitapları seçerek, okuma sevgisi oluşturdukları görülmektedir (Kiefer, B. Z., Hepler, S., Hickman, J. 2007).

Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Özellikleri

Okul öncesi dönem, çocukların ilk rutinlerinin ve kişilik, ahlak, bilişsel ve dil gelişim alanlarının oluşmaya başladığı dönemdir (Bal ve Temel, 2014). Çocukların kitaplarla olan bağlantısı da bu dönemde başlamaktadır (Çakmak ve Yılmaz, 2009). Çocukların kitaplarla olan bağlantının oluşmasında en büyük rol çocuğun ebeveynlerine düşmektedir. Çocuklarıyla kitap okuyan ebeveynlerin de kitap sayesinde olumlu bağ kurdukları gözlenmektedir (Kaymaz, 2017). Resimli çocuk kitapları sadece çocuk ve ebeveyn açısından değil birçok alanda yararlar sağlamaktadır.

Anderson (2013)'a göre kitapların faydaları aşağıdaki şekildedir;

- ❖ Kitaplar çocukları sakinleştirir, dinginlik verir,
- ❖ Kitapların kurgusu çocukların oyunlarını desteklemektedir,
- ❖ Kitaplar çocukların hayal dünyalarını genişletir,
- ❖ Çocukların okuma-yazma ve görsel farkındalığı kazanmasında yardımcı olur,
- ❖ Kitaplar, çocukların dil gelişimlerini desteklemektedir.

Çocuklar okul öncesi dönem de kendilerini ve çevrelerini oldukça merak etmekte, sorgulama ve anlamlandırma çabası içine girmeye çalışmaktadır. Çocukların bu duygularını onlar için oluşturulmuş resimli öykü kitapları ile karşılamak mümkün olmaktadır.

Çocukların yaş ve gelişim özelliklerine göre oluşturulmuş, genel olarak 0-8 yaş arasını kapsayan kitaplara resimli öykü kitapları denilmektedir (Yılar ve

Celepoğlu, 2015). Nas (2014)'a göre resimli öykü kitapları; “Çocukların temel eğitim ve ilkokul kademesinde edebiyatla tanışmasını sağlayan kitaplar” olarak tanımlanmaktadır. Sever (2017)'ise resimli öykü kitaplarını, “yazar ve ressamların kendi tarzlarını yansıttığı yazılı, görseller” olarak tanımlamaktadır. Resimli kitaplar ile resimli öykü kitapları karıştırılmamalıdır, resimli kitaplarda ele alınan kavram ve konular daha genel iken, resimli öykü kitaplarında kavram ve konuların daha özelleştirilmiş ve de derinlemesine ele alındığı söylenebilmektedir (Kaymaz, 2017).

Çocuk kitaplarına görsellerin eklenmesi, çocuklara öğretilecek kavramların daha somut hale gelmesini ve daha kalıcı olmasını sağlamaktadır (Oğuzkan, 2013). Okul öncesi dönem çocuklarının okuma-yazma bilmemesi dolayısıyla resimli öykü kitaplarının önemi daha da artmaktadır. Resimli çocuk kitaplarının resimli, süslü olması, çocukların kitaplara karşı daha olumlu bir tutum sergilemelerini sağlamaktadır. Resimli öykü kitaplarında resimler ön planda olsa bile bu kitapların kurgusu belli bir öyküsü bulunmaktadır, bu kurgu sayesinde çocuk farklı deneyimler yaşayabilmekte, bilişsel ve duygusal yolculuklara çıkmasını sağlayabilmektedir (Gönen, 2017). Bu deneyimleri yaşayabilmesi için resimli öykü kitaplarında ele alınan konuların çocuklara uygun niteliklerle donatılması gerekmektedir. Resimli öykü kitaplarında ele alınan konuların çocukların yaş ve gelişim özelliklerine ek olarak, evrensel ahlak ilkelerine, bireysel farklılıklara ve toplumun değerlerine uygun olarak hazırlanması gerekmektedir (Özen, 2020).

Resimli çocuk kitaplarında ele alınan konular, çocuğun hayatında karşılaşabileceği her türlü şey bu kitapların konusu olabilmektedir, örneğin; sevgi, hayvanlar, mevsimler, duygular, farklılıklar, meslekler vb. tüm konuları içerebilmektedir. Ancak ele alınan konularda nefret, şiddet ve kin içeren kavramların ele alınması doğru değildir, onun yerine sevgi, arkadaşlık, hoşgörü gibi kavramların içselleştirilmesi sağlanmalıdır (Özen, 2020). Konu seçiminde dikkat edilmesi gereken nokta ise, yazarın konuyu ele alış biçimi ve anlatım tarzı olmaktadır (Gönen, 2017). Seçilen konular, çocukların ilgisini çekecek nitelikte olmalı ve yakından-uzaya ilkesi kullanılarak, önce kendisini, yakın çevresini betimleyen kitaplar olmalıdır. Her çocuğun farklı ilgi alanları olduğu unutulmamalıdır, bazı çocuklar meslekler ile ilgili kitaplarla ilgilenir iken bazı çocuklar doğa ile kitaplara ilgi gösterebilmektedir.

Son dönemlerde ölüm, ayrılık gibi zor konuları içeren resimli çocuk kitaplarının hızla arttığı gözlenmektedir, çocuk edebiyatı yazarları, editörleri sadece yaşamın bir kısmını değil çocuğun yaşadığı, görebileceği her konuyu ele almaya başladıkları görülmektedir (Günyüz, 2009). Gönen (2017) ve Günyüz (2009)'e göre, olumsuz ve zor konuları içeren kitapların bazıları aşağıdaki gibidir;

- “Dedemi Özlüyorum (1993)- Gülçin Alpöge, Kök Yayıncılık”. Bu kitap ölüm kavramını ele almaktadır.
- “Noktacık (2008)- Seza Kutlar Aksoy, Tudem Yayınevi”. Bu kitap boşanma kavramını ele almaktadır.
- “Tek Gözlü Kedi (1995)- Serpil Uyar, KÖK Yayıncılık”. Bu kitap ise bireysel farklılıkları ele almaktadır.
- Kitapta eğer ölüm, boşanma, farklılıklar gibi çocuklar için zor kavramlar ele alınacak ise de çocuğu kırmadan ve bu olumsuz/zor durumu en aza indirerek aktarılması sağlanmalıdır.

2.2. ÇOCUK KİTAPLARINDA BULUNMASI GEREKEN NİTELİKLER

Çocuklar için oluşturulmuş çocuk kitapları, onların öğrenmelerini sağlayan en önemli araçlardan bir tanesidir. Bu kitaplar, çocukların yaş, ilgi ve gereksinimlerini karşılayarak, okuduğunda güzel duygular bırakarak eğlendirmesi gerekmektedir (Gönen, 2017). Oluşturulan kitapların çocukların yaşlarına uygun olması çok kritik bir noktada yer almaktadır, eğer çocuk yaşından daha yukarı ya da aşağı seviyede yazılmış bir kitapla karşılaştığında ağır ya da basit geleceğinden kitaplara karşı olumsuz tutum sergilemelerine neden olabilmektedir. Çocuklar yaratılışlarından ve yaşlarından dolayı oyun oynamayı, eğlenmeyi çok sevmektedirler bu nedenle bu döneme yönelik yazılan çocuk kitapları hem dış yapı hem iç yapı olarak çocukları eğlendirmelidir (Buran, 2021). Çiftçi (2013), çocuk kitaplarını 1-3 yaş ve 1-4 yaş olmak üzere kategorilere ayırmıştır.

Çiftçi (2013)'ye göre, 1-3 yaş için oluşturulacak kitaplar;

- ★ Şarkılı ve sesli kitaplar,

- ★ Tekrar eden seslerden oluşan tekerlemeler,
- ★ Kelime tekrarları ve çocukların yaşına uygun kafiyelerden oluşmalıdır.
- ★ Bu yaş grubu için oluşturulan kitapların %75'ini resimler oluşturmalıdır.
- ★ 4-6 yaş için oluşturulacak kitaplar;
- ★ Uzun olmayan kurgulu kitaplar,
- ★ Kabartmalı ve otomatik kitaplar,
- ★ Resimli öykü kitapları şeklinde tasarlanmalıdır.

Ancak oluşturulacak eserlerin çocukların sadece yaşlarını değil, ilgisini de çekerek etkinliklere yöneltmelidir (Alp ve Kardaş, 2016). Bu nedenle çocuk kitapları çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyici nitelikte olması gerekmekte ve dış- iç yapı olarak titizlikle hazırlanması gerekmektedir. Çünkü iyi tasarlanmış bir çocuk kitabı çocukların okuma alışkanlıkları kazanması açısından da büyük bir yere sahip olmaktadır, aynı zaman da kelime aralarının büyüklüğü, puntoların çocuklara uygun olup olmaması, kitabın okunabilirliğini direkt olarak etkilemektedir (Argan, Argan ve Kurulgan, 2008). Kitaplar oluşturulurken yazınsal metinlerde dikkate alınması gereken bazı nitelikler bulunmaktadır.

Bir yazınsal metinde bulunması gereken nitelikler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- ❖ Çocuğa kendini biricik ve özel hissettirmeli,
- ❖ Çocuğu hayattan soyutlamamalıdır, hayatın doğal ilerleyişini çocuğun anlayacağı biçimde aktarmalıdır,
- ❖ Çocuğun kişilik gelişimini destekleyecek nitelikte kurgular oluşturulmalıdır,
- ❖ Çocuğa estetik, kendini gerçekleştirme ve okuma alışkanlığı kazandırabilmeli,
- ❖ Çocuğun bilmediği kavramları, onun anlayacağı bir biçimde ele alarak kavram ve dil gelişimlerine katkı sağlamalıdır,

- ❖ Çocuk hem kendinin farklılıklarını hem de çevresindekilerinin farklılıklarını anlayabilmelidir (Canlı, 2014; Canlı ve Aslan, 2018).

2.2.1. Biçimsel Ve Dış Yapı Özellikleri

Çocuk kitapları iç ve dış yapı olarak birbirinden ayrı olarak düşünülmemelidir, dış yapı-iç yapı ve eğitsel ilkeler birbiriyle ilintili bir bütün olduğu görülmektedir. Bu özelliklerin birbiriyle olan uyumu, bütünlüğü resimli çocuk kitaplarının kalitesini ortaya çıkaran en önemli faktördür (Sever, 1998). Biçimsel özellikler kitabın dış niteliklerini içermektedir. Dış yapı özellikleri ise; resim, renk, kâğıt, büyüklük, punto gibi nitelikleri içermektedir (Güleryüz, 2006).

Kitapların saklanması ve uzun süre yıpranmadan durabilmesi için kitapların sağlam ve kaliteli bir ciltleme kullanması gerekmektedir. Aynı zaman da resimli çocuk kitaplarında kullanılan kağıtlarında kaliteli, sağlam ve ışığı direkt olarak yansıtmaması gerekmektedir (Güleç ve Gönen, 1997; Yılmaz, 2016).

Okul öncesi dönem çocukları okuma-yazma bilmedikleri için kitapların biçimsel özellikleri daha da elzem bir duruma gelmektedir. Biçimsel olarak çocuğa çekici gelmeyen bir kitap çocuğun dikkatini çekmemektedir. Bu nedenle çocuk kitapları hazırlanırken “Çocukların dikkatini nasıl kitaba toplayabilirim?” üzerinde yoğunlaşarak iç ve dış yapıyı tasarlarken çok dikkat ederek hazırlanması gerekmektedir (Kıbrıs, 2006).

Sever (2008)' e göre, çocuk kitapları hazırlanırken dikkate alınması gereken niteliklerden bazıları aşağıdaki gibidir;

- Kitaplardaki anlatım dilinin çocukların doğallığına ve samimiyetine uygun olarak oluşturulması gerekmektedir.
- Yazar kurguladığı öyküde, çocuklarla iyi ilişkiler kurarak, onlarla dost olmayı becerebilmelidir.
- Kitapta kurgulanan öykü, çocukları kaldırabileceğinden fazla görevler ve yaşama transfer edemeyeceği sorumluluklar yüklememelidir.

- Kitaplarda kullanılan dilin, çocukların dil gelişimini destekleyerek, Türkçe'nin kurallarına göre kullanılmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır.
- Kitaplarda kullanılan resimler çocukların anlayacağı seviyede ve resimlerin metinlerle bir bütün olarak tasarlanması gerekmektedir.
- Kitaplar çocukların estetik anlayışlarını da geliştirici özelliklerde olmalıdır.
- Kitaptaki kahraman/karakterin metindeki özellikleri ile resimde çizilen özellikleri aynı olmalıdır, çocukta kafa karışıklığına neden olmamalıdır.
- Kitaplar çocukların yaş ve gelişimlerine uygun olarak hazırlanmalıdır.
- Kitaplar, çocukların gerçek hayatla bağlantı kurmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır.
- Çocuklar, kendilerine uygun olan kitabı ellerine kitabı aldıklarında biçimsel özelliklerden anlaması gerekmektedir. Bu nedenle kitabın biçimsel özelliklerin çok iyi düşünülerek tasarlanması gerekmektedir.

2.2.2. Boyut

Çocuklar hep aynı boyutta kitaplardan hoşlanmamaktadırlar (Oğuzkan, 2013), aksine farklı boyutlarda kitapları incelemek, onları karıştırarak yeni şeyler keşfetmeyi sevmektedirler (Sever, 1995). Bu sebeple çocuklar için oluşturulan kitapların her eğitim kademesinde farklı ebatlarda yeniden düzenlenerek, çocukların taşıyabileceği ağırlıklarda olması gerekmektedir (Oğuzkan, 2013; Alp ve Kardaş, 2016). Çocukların yaşları büyüdükçe kitap boyutları da büyümektedir ancak ilkökul kademesine geldikçe kitapların boyutu yetişkinlerin seviyesine geldiği görülmektedir.

Özellikle okul öncesi dönemde çocukların tek olarak kitapları kendileri seçip, taşıyabilmesi (Dönmezler, 2019), sayfaları çevirerek inceleme yapabilmesi kitap

boyutu tasarlanırken dikkat edilmesi en temel noktalardan bir tanesidir, çünkü bu dönem çocuklarının küçük motor kasları tam olarak gelişmediği için parmak ve el kasları zayıftır. Aynı zaman da bu dönemde yazılan kitaplar eğitimcilerin ve ebeveynlerin denetiminde olabileceği için değişik ebatlarda tasarlanabilmektedir. Kitaplar çocukların hem kendilerinin inceleyebilecek boyutta hem de arkadaşları ile inceleme yapabilecek büyük kitaplar şeklinde de olabilmektedir (Yılmaz, 2016). Ancak bu dev kitapları tasarlarırken, kitap boyutlarının çocuğunun boyunun uzunluğunu aşmaması gerektiği unutulmamalıdır (Karatay, 2016). Çocuk kitaplarının boyutları genel olarak 16*23 olarak kabul görmektedir (Güleç, 2006), ancak daha da büyük olabilmektedir.

2.2.3. Kâğıt

Kâğıt, kitabın görselliğini yansıtan, baskı kalitesini yükselten, en temel öge olarak tanımlanmaktadır. Düşük kalite ince kâğıt kullanmak, kitapta kullanılan renklerin dağılmasına, yazıların karışıp okunamayacak hale gelmesine neden olabilmektedir (Sever, Dilidüzgün, Öztürk ve Adıgüzel, 2013). Ancak bazı yayıncılar, kitabın maliyetini azaltma adına ince kâğıt kullanmaya devam etmektedir (Gönen, 2017).

Kitapta kullanılan kâğıt, görsellerin kalitesini aktarabilmeli ve metinlerin kolayca okunabilmesini sağlamalıdır (Sever, 2007). Yani kullanılan kâğıdın sağlam, kolay yırtılmayan (Demircan, 2006), çabuk kirlenmeyen, çocukların göz sağlığını riske atmayacak şekilde olması gerekmektedir.

Bazı yayıncılar kitapların daha kaliteli gözükmesi için oldukça parlak kâğıtlar kullanmaktadır ama bu kitap sayfalarının parlamasına neden olabilmektedir (Gönen, 2017). Çocukların göz sağlığını riske edebileceği için kâğıtta parlak kuşe kâğıtlar kullanılmamalıdır (Alpay ve Anhegger, 1975), onun yerine kâğıtlarda mat renkler ve 1. Hamur kâğıt kullanılması önerilmektedir (Yurttaş 1995; Gönen, 2017). Aynı kitap boyutunda olduğu gibi kâğıtların da çocukların yaş-gelişim-eğitim seviyelerine göre yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

2.2.4. Kapak Ve Cilt

Kitabın kapağı çocuğun dikkatini çeken ve onun kitaba yönelten ilk uyarandır. Kitap kapağı en az içerik kadar önemli bir noktadadır (Turla, 2016). Kitabın kapağı çocuğa içerik hakkında ipuçları vermelidir (Yılmaz, 2016). Kitabın kapak tasarımı ne kadar iyi olursa çocuğunda kitaba yaklaşma, inceleme olasılığı da o denli artacaktır. Kitaptaki resimlendirmeler ve renklendirmeler istenilen mesajı verebilecek şekilde oluşturulmalıdır, kapağın üzerinde kitabın adı, yazarı, çizeri, yayınevi yer almalıdır (Turla, 2016). Kapağın üzerindeki bilgilerin kitap bütünlüğünü bozmayacak biçimde yerleştirilmesine dikkat edilmelidir. Eğer kapak bütünlüğünü bozuyor ise iç kapakta veya arka kapakta bulunmaktadır. Kitap kapağındaki resim ile içeriğin uyumlu olması gerekmektedir. Kitabın arka kapağında ise, kitabın küçük bir özeti, yazarın başka kitapları ve öz geçmişi yer alması gerekmektedir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Turla, 2016).

Aynı zaman da kitabın kapağı kadar ciltlenmesinin de oldukça önemli olduğu görülmektedir, kitabın sayfalarının dağılıp, parçalanmaması için ciltlenmeye özen gösterilmesi gerekmektedir (Sever, 2006). Çocuk kitapları için en uygun ciltleme, dikiş ve bez yoluyla yapılan ciltleme olarak görülmektedir (Turla, 2016). Özellikle okul öncesi dönemde dikiş tekniğinin kullanılması çocukların küçük kas (manipülatif) gelişimlerini de olumlu etkilemektedir (Güleryüz, 2013). Kitaplarda tel ve yapıştırma yapılması pek önerilmemektedir çünkü tel ve yapıştırma çabucak dağılıp, yırtılmaya neden olabilmektedir. Ancak tel ve yapıştırma yapmak diğer yöntemlere göre daha ucuz olduğundan tel-zımba kullanımının daha yaygın olduğu görülmektedir (Kıbrıs, 2006; Oğuzkan, 2013; Celepoğlu, 2015; Yılmaz, 2016). Bu yöntemler kitapların dağılmasına neden olarak, çocukların kitaplarla olan ilişkisini olumsuz etkileyebilmektedir bu sebeple eğitimcilerin ve ebeveynlerin çocuklara kitap seçerken ciltleme tekniğine de bakarak karar vermesi gerekmektedir (Turla, 2016).

Çakmakçı (2011)'ya göre, çocuk kitaplarında kapak ve ciltleme aşağıdaki yapılmalıdır;

- Kapakta bulunan resimlerin renkleri canlı ve çekici olmalıdır,
- Yapılan ciltleme işleminin sağlam ve dikişli olması gerekmektedir,

- Kapakta ve kitap içinde kullanılan resimler çocukların psikolojilerine uygun olmalıdır,
- Kitap gözleri yormayan ve rahat okunabilir olmalıdır, mat kâğıda basılmalıdır.

2.2.5. Sayfa Düzeni (Mizanpaj)

Sayfa düzeni, okul öncesi dönem çocuklarının okuma-yazma bilmemesinden dolayı kitapla etkileşimini sağlamada bir köprü görevi görmektedir. Çocuk kitaplarında sayfa düzeni; kurgunun ve resimlerinin yerleştirilmesi, satır arası ve satır başı boşluklarının, sayfa üst ve alt boşluklarının ayarlanması şeklinde tanımlanmaktadır. Sayfa düzeni ne denli iyi tasarlanır ise çocuğun görsel algısını desteklenmekte ve kitapla duygusal bağ kurması o kadar kolay olabilmektedir (Sever, 2007). Çocuk kitaplarında satır aralarındaki boşlukların geniş olması çocukların harfleri daha kolay ayırabilmesi açısından oldukça önemli bir detay olarak görülmektedir (Turla, 2016). Yazılan metinlerde baskı, harf ve noktalamaya dikkat edilmesi gerekmektedir (Gönen, 2000).

Sayfa üzerinde yapılan düzenlemelerin, çocukların yaş ve gelişimlerine uygun bir biçimde yapılması gerekmektedir (Çer ve Şahin, 2016), kitaptaki sayfa sayısı da çocukların yaş ve gelişimlerine göre düzenlenmelidir (Demircan, 2006). Kitabın arka planı ve üzerindeki metnin rengi tezatlık oluşturmalıdır, arka plan olarak koyu renk tema kullanılmış ise yazı rengi olarak açık renklerin kullanması gerekmektedir (Sürmeli, 2007). Çocuk her sayfada metni ve ona ait resimleri aynı sayfa içerisinde görmeli (Turla, 2016) ancak bazen bazı kitaplarda resim ikinci sayfada da devam edebilmektedir, bu da çocukların kitapları katladığında ya da ciltleme esnasında baskıdan kaynaklı resimlerin kaybolmasına neden olabilmektedir (Demir, 2021). Bu nedenle metin ve resimlerin aynı sayfada olması çocukların bütünü görebilmesi açısından da oldukça önemli olmaktadır.

2.2.6. Harfler

Harfler, sözcüklerin rahatça okunabilmesine olanak sağlamalı ve çocukların yaş ve gelişimlerine uygun boyutlarda olmalıdır. Kullanılan harf karakteri ve harf renkleri çocukları kitaba, okumaya karşı heveslendirmelidir (Kirazlı, 2018). Kitapta kullanılan harfler sayfa düzenini tamamlayarak bir bütün oluşturarak, sayfaya estetiklik katmalıdır (Sever ve diğerleri, 2013). Ancak kitabı daha süslü ve zengin gösterebilmek adına karmaşık ve okunması zor harf karakteri kullanılmamalıdır, harfler görsellerin bütünlüğünü de bozmamalıdır (Çer ve Şahin, 2016).

Harf puntosu olarak, okul öncesi dönemde yaklaşık olarak 16 ile 20 puntoluk harf kullanılmalıdır (Turla, 2016). Karatay (2016) ise, okul öncesi çocuklar için harf puntosunun 12 ile 36 arasında değişebileceğini söylemektedir. Ural (2005)' göre ise, okul öncesi resimli öykü kitapları 18-22, okuma-yazmaya yeni başlayan çocuklar için ise 16-18 punto büyüklüğünün olmasını uygun görmektedir. Çocukların yaşları ve eğitim kademeleri yükseldikçe punto sayısının azaldığı görülmektedir, bu nedenle kitap harflerinin puntosunu seçimi yapılırken çocukların yaşlarını göz önünde bulundurmak en büyük kriter olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.7. Resim Nitelikleri

Gönen ve Şahin (2003)'in yaptığı bir araştırma, 6 yaşındaki çocukların yaklaşık %60'ının kitapların resimlerine baktıkları zaman mutlu hissettikleri gözlenmiştir. Buradan hareketle okul öncesi dönem çocukları için tasarlanmış çocuk kitaplarında resimlerin ve resim niteliklerinin ne kadar önemli olduğu kanısına varılabilmektedir. Alpay ve Anhegger (1975) ise öykü kitaplarında resimlerin önemini şöyle anlatmıştır; “İçerisinde resim olmayan çocuk kitabı müziği olmayan orkestra gibidir” diyerek resimlerin önemine vurgu yapmaktadır. Çocuklar kitaptaki resimler sayesinde dış dünyayı tanıyıp, bağlantı kurma ve hayal güçlerini harekete (Turla, 2016) fırsatı elde edebilmektedirler.

Çocuk kitabı çizerleri bu kitapların bir “sanat eseri” olduğunu unutmaması gerekmektedir, bu nedenle resimledikleri her resmi bu bilinç ile oluşturmalıdırlar. Okul öncesi dönem de çocuklar kitabın resimlerine bakarak kitabın ana temasını

anlamalıdır (Turla, 2016). Çocuk kitabı eline aldığı zaman tek başlarına resimler hakkında çıkarımda bulunabilmelidirler. Çocuk kitabın resimlerine metinle ilgili ipuçları elde edebilmeli ve resimlerdeki duygu ve durumları anlayabilmelidir. Çınar (2009)'a göre ise, çocuk kitaplarındaki resimler;

- Kolay analiz edilebilir olmalıdır,
- Karakter durağan olmamalı, hareket halinde çizilmelidir,
- Resimler estetik değer taşımalıdır,
- Metin ve resimler aynı sayfada olmalıdır,
- Metin ve resimler üst üste gelmeyecek şekilde tasarlanmalıdır,
- Resimler genelde renkli olmalıdır.

Okul öncesi dönem çocuk kitaplarındaki resimlerin ondan önceki evrelere göre daha detaylı çizilmesi gerekmektedir (Demir, 2021), çizilen resimlerde baş, gövde, bacak gibi unsurların yanına göz, burun, kulak gibi organlarında yer aldığı görülmektedir (Yavuzer, 2013).

Resimleme de çizgilerin yumuşak ve yuvarlak hatlarla çizilmesi çocukların kitaba olan ilgisinin de daha da artmasına olanak sağlamaktadır. Keskin ve sert çizgiler ise resmin bir bütün olarak algılanmasını engelleyerek çocukların kitaplara olan ilgisinin azalmasına neden olabilmektedir (Turla, 2016). Ancak bazen çizgiler tek başına yeterli olmayabilir o esnada devreye renkler girmektedir. Resimlerde mum boya, pastel boya ve yağlı boya kullanılması çocukların odaklarını bozmaması açısından oldukça değerlidir (Tür ve Turla, 1999). Bazı çocuk kitaplarında ise renk yerine siyah-beyaz renklendirme yapılabilmektedir, bu renklendirmenin de çocuklarının ilgisini çektiği görülebilmektedir (Gönen, 2000).

Okul öncesi dönemde kitapların yarısı metin yarısı resim olmalıdır. Çocuklara kitap seçerken onların ilgisini çekebilecek, onların gelişimine katkı sağlayabilecek nitelikte resimli öykü kitapları seçmemiz gerekmektedir. Tomlinson ve Lynch-Brown (2002)' a göre, resimli kitapların en niteliklisini seçebilmek için; “Çizilen resim ve

figürler orijinal olmalıdır ve çocukların ilgi, yaş ve gereksinimleri gözeticilerle oluşturulmalı ve resimli kitaplar, çocuklar arasında bir ayrıştırmaya neden olmamalıdır (etnik, din, dil, ırk vb.).

2.3. İÇ YAPI ÖZELLİKLERİ

Resimli çocuk kitapları biçimsel özellikleri ile çocuklara uygun izlenimi verse dahi bazen içerik özellikleri irdelendiğinde uygun olmadığı anlaşılabilmektedir (Tuğrul, 2000). Biçimsel olarak çok kaliteli malzemeler kullanılsa bile içerik olarak nitelikli olmayan bir kitap kaliteli olarak sayılamamaktadır (Yurdakul, 1995). İçerik bir kitabın okuyucuya ne aktardığı ne söylediği ile ilgili olan kısımdır. Kitaplar biçimsel olarak ne kadar iyi tasarlanmış olsalar bile kaliteli bir metin kurgusuna sahip değil ise vermek istediği mesajı istediği gibi yansıtmayabilmektedir. Bir çocuk kitabında iç yapıda bulunması gereken özellikler; konu ve kurgu, izlek ve tema, karakterler, dil-anlatım ve mesajlar şeklindedir.

2.4. KONU VE KURGU

Konu; yazarın kaleme aldığı, üstünde düşündüğü, olay, durum veya olguya denmektedir (Oğuzkan, 2006). İyi seçilmiş ve kurguya yansıtılan bir konu, çocukların kitapla olumlu ilişkiler kurmasını sağlamada en önemli araçlardan biri olmaktadır. İyi seçilmiş bir konuyu, yazarın konuyu ele alış şeklinden (Kirazlı, 2018), söz ve tümcelerindeki özgünlüğüyle ve yorumlama biçiminden anlamamız mümkün olabilmektedir.

Çocuk kitaplarında seçilen konuların, bilgilendirici ve mesaj verici olması yanı sıra çocuğu eğlendirmesi ve dinlendirmesi gerekmektedir (Gönen, 2000), bu eğlence komiklik ve hayal ürünü içerebilir ancak dikkat edilmesi gereken nokta ele alınan konuların hareket içermesi gerektiğidir (Tuncer, 2000). Aynı zaman da resimli çocuk kitaplarında yer verilen konular, çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak seçilmeli, çocukların kitapla gerçek yaşam arasında bağlantı kurabilmesini sağlayarak (Sever, 2017), hayal dünyalarını geliştirmelidir (Kıbrıs, 2006). Çünkü bazen bir konu çocukların ileriki hayatlarını bile etkileyebilmektedir, örneğin meslek ve kariyer seçimi gibi (Tuncer, 2000).

Çocuk kitaplarında seçilen konular, çocuğun bağlantısı olan ve çocuğa dönük olan her konuyu içerebilmektedir bir sınırlaması bulunmamaktadır (Turla, 2016). Yazar, eseri yazarken çocuk kitabı yazdığını unutmamalıdır, eserinde çocuk duyarlılığını yansıtmalıdır. Konu seçimi yapılırken olağanüstü ve ütopyik özelliklerde olması çocukların kitaba olan ilgilerinin azalmasına neden olabilmektedir (Gönen, 2016), bu nedenle konu seçimi yapılırken yakından uzağa ilkesi kullanılarak, günlük yaşamlarını ve rutinlerini içermesi çocukların kitaplara olan ilgilerinin artmasına da katkı sağlamaktadır. Aynı zaman da çocuk kitaplarının evrensel değerleri, farklılıkları, ahlaki değerleri de taşıması gerekmektedir (Oğuzkan, 2000).

Kitaplarda sadece mutluluk, sevinç, coşku gibi olumlu duygular ele alınmamaktadır, bunların yanında zor ve girift konularda ele alınabilmektedir. Boşanma, ölüm, farklılıklar, ayrılık gibi konular bu zor ve girift konulara örnek verilebilmektedir. Bu zor konular çocukları direkt olarak etkileyebilmektedir (Turla, 2016). O yüzden bu konular ele alınırken çocukları kırmadan, kendilerini kötü hissetmelerine sebep olmadan kurgunun işlenmesi gerekmektedir.

2.5. İZLEK VE TEMA

Yazarın, kitabında üzerinde durduğu, anlatmaya çalıştığı ve geliştirmek için uğraştığı ana düşünce “tema” olarak tanılanmaktadır (Oğuzkan, 2006). Wolf (2004) ise, temanın bir öykü kitabının “kalbi” olduğunu söylemektedir. Sever ve diğerleri (2013) ise temayı, yazarın kaleme aldığı konu ile minik okuyucularda bırakmak istediği tesir olarak tanımlamaktadır.

Tema, soyut bir kavram olmakla birlikte kitabın ana unsurlarını oluşturan en temel taslak olmaktadır (Turla, 2016). Her öykünün bir teması bulunması gerekmektedir. Çocukların bir kitabı beğenip ilgi duymaları kitabın teması ile direkt olarak bağlantılıdır (Sawyer, 2009). Tema seçilirken kitabın konu ve kurgusuyla ilişkili olmasına dikkat edilmelidir. Ele alınan tema, çocukların sosyal-duygusal gelişimlerine katkıda bulunarak, güven, empati gibi duygularının gelişmesine olanak sağlamalıdır (Sever, 2007). Yazar temayı kurguya yansıtırken, çocukların farklı yorumlamasını ve kavram karışıklığına sebep olmamalıdır, açık, kolay ve anlaşılır

olmalıdır. Temalar çocukların yaş, gelişim seviyesine uygun olması gerekmektedir (Tür ve Turla, 1999; Sawyer, 2009). Resimli çocuk kitaplarında ele alınan temalar, çocukları olumsuz davranışlara yöneltmemelidir, aksine yardımseverlik, iyilik, saygı-sevgi gibi olumlu duyguların ele alınması gerekmektedir (Sever ve diğerleri, 2013).

2.5.1. Kahraman Ve Karakterler

Yazarın kendisi tarafından oluşturulmuş olan kahramana kişilik niteliklerini, duygularını ve fikirlerini yansıtmaları “karakter” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Kahraman ise, olayların başından geçtiği kişi olarak tanımlanmaktadır (Turla, 2016).

Kahraman sayesinde okuyucu, eserde olayları daha iyi takip edebilmekte ve okuyucuya sanki o kurguyu yaşıyormuş hissi vermesine olanak sağlamaktadır. Kurguyu yaşıyor hissi sayesinde çocuk kahramanla duygusal bir ilinti kurarak, kahramanla kendini özdeşleştirmektedir (Turla, 2016). Bu nedenle yazar, kitabını oluştururken çocukları doğrudan etkileyebileceğini, onlara yön verebileceğini unutmuyarak eserlerini oluşturması gerekmektedir. Çocuklar, kahramanlar sayesinde yeni dünyalar keşfedebilir, benzerlik ve farklılıkları ayırt edebilmektedir (Tuncer, 2000; Sawyer, 2009). Bu sayede de kendinde olan bir problemin çözümünü kitabın kahramanında göreberek yalnız olmadığını hissedecektir.

Çocuk kitaplarında kahraman sayısının 1-3 arasında olması ideal görülmektedir, 3’ün üzerinde kahramanı olan öykü kitapları çocukların kahramanlara odaklanarak, bütünü görmelerini engellemektedir (Turla, 2016). Aynı zaman da fazla kahramanlı öykülerde çocuklar hangi kahramanla özdeşim kuracağını kestiremeyerek, kafa karışıklığı yaşayabilmektedir. Kahraman sayısının az olması çocukların kurguyu daha iyi anlamasına ve kafa karışıklığına sebebiyet vermemesini sağlamaktadır. Kitaptaki kahramanın olağanüstü özelliklerden seçilmemesi gerekir çünkü bu çocuğun kahramanla kendini özdeşleştirmesini güçleştirmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle yazar kaleme aldığı kitapta kahramanları çocukların dünyasında var olanlar arasından seçmesi daha uygun olabilmektedir (Yalçın ve Aytaç, 2005).

2.5.2. Dil Ve Anlatım

Resimli çocuk kitaplarında çocuklara içeriğin en iyi biçimde aktarılmasını sağlayan araç dil ve anlatım olarak karşımıza çıkmaktadır (Oğuzkan, 2000). Bir kitabın yazılı metninin nitelikli sayılabilmesi için dil anlatım özelliklerinin titizlikle oluşturulması gerekmektedir. Bu niteliklerin içerisinde, çocuğa göre olması ve doğru ifadelerle yazılması bulunmaktadır (Turla, 2016).

Kitabın çocuklara rol model olabilmesi yazarın dili iyi kullanmasına da bağlıdır (Oktay, 2000). Her yazarın kendi özgü dili kullanım şekli bulunmaktadır, ancak ortak noktanın çocuk olduğu göz önünde bulundurularak, dil ve anlatım özelliklerinin çocuğa görelilik ilkesine uygun olarak oluşturulması gerektiği unutulmamalıdır. Kullanılan dil ve anlatım çocuklara uygun olarak sade, kısa ve anlaşılır olması gerekmektedir (Tür ve Turla, 1999). Çocukların günlük hayatta kullanmadığı, anlaşılması karmaşık sözcük ve kavramların kullanılmaması gerekmektedir (Oğuzkan, 2000). Kitaplarda çocuğun günlük hayatından kelime ve kavramlarının olmaması çocuğun gerçek hayata uyum sağlamasını da engelleyebilmektedir. Çocuklar hiç duymadıkları kelimelerle karşılaştıkları zaman kitaplara karşı olumsuz duygular besleyebilmekte ve kitaptan uzaklaşabilmektedirler (Yılmaz, 2016). Ancak kitapların çocukların kelime haznesine peyderpey genişletmesine de özen gösterilmelidir (Kıbrıs, 2006).

Yazım ve noktalama kurallarına da dikkat edilmesi de kitabın dil ve anlatımının tamamlanmasını sağlamaktadır (Oğuzkan, 2000; Tuncer, 2000). Kitaptaki kelimelerin yalın ve ritmik doğal bir havası olması çocukların ilgisini daha çok çekmektedir, bu nedenle çocukların yaş, gelişim ve ilgilerini gözetenek onların seviyesine uygun sözcükler seçilmelidir (Turla, 2016). Çocuk kitaplarında genelde bu ritmik hava tekrar ve tekerlemeler ile sağlanmaktadır. Özellikle okul öncesi dönem çocukları için yazılmış resimli öykü kitaplarında ses yinelemeleri hem çocukların ilgisini daha çok çekmekte hem de dil anlatım açısından kitaba zenginlik katmaktadır (Gönen, 2017).

2.5.3. Mesajlar (İletiler)

“Yazarın kaleme aldığı konuyu, kelimelerle kurguya aktardığı, okuyucuya ulaştırmayı hedeflediği duygu, düşünce ve fikir örüntüsüne” mesaj-ileti denilmektedir (Sever, 2007). Yazar mesaj sayesinde okuyucuya vermek istediği fikirleri aktarmaya çalışmaktadır, bundan dolayı da her öykünün altta yatan bir ana teması bulunmaktadır. Bazen de bu ana temayı destekleyen birden fazla ileti bulunabilmektedir, ancak çok fazla ileti kullanmak çocukların kafasında kavram kargaşasına neden olabileceği için iletilerin az olması gerekmektedir (Yılmaz, 2016).

Bu iletiler okuyuculara doğrudan verilmemekte, her cümlede, satır arasında hissettirilmektedir (Demir, 2021). Mesajlar çocuklara öğüt verir gibi ve kesin hükümler içerecek şekilde oluşturulmamalıdır. Çocuk kitaplarındaki mesajlar, çocukların yaş, gelişim özelliklerine uygun olarak oluşturulmalı (Kıldan ve Bilgici, 2011), onların tüm gelişim alanlarına olumlu katkılar sağlamalıdır (Cesur ve Baş, 2015).

2.5.4. Çevre (Bağlam)

Kahramanın içinde bulunduğu çevre sayesinde sosyo-kültürel yapı hakkında bilgi sahibi olunabilir ve çıkarımlar yapılabilir. Kitapta geçen kahramanın nasıl bir çevrede yaşadığını, başından hangi olayların geçtiği hem toplumsal hem kültürel bağlamın özelliklerini, kahramanın olayları yaşarken nasıl bir çevreden etkilendiğini, eğer kurguda çevresiyle sorunlar yaşıyor ise bunu nasıl çözümlendiği, çözümlerken hangi teknik ve stratejileri kullandığını bilmek kitabı ve kurguyu daha iyi anlamlandırmamızı sağlamaktadır (Tekin, 2017; Kılıçaslan, 2019).

Bir çocuk kitabının çevre açısından çocuklara uygun olup olmadığını anlamak için (Akyüz, 2014):

- Kurgunun geçtiği çevre, çocuğun hayal ve düşünce dünyasında canlandırabileceği nitelikte midir?
- Kurgu ile bağlam arasında güçlü bir bağlantı kurulmuş mudur?

- Kitaptaki kahramanla çevresi arasında geçen etkileşim ya da çatışma ikna edici şekilde kurgulanmış mıdır?
- Gibi sorulara yanıt arayarak çevrenin resimli öykü kitabı açısından uygunluğu irdelenebilmektedir.

2.5.5. Yazınsal Nitelikler Ve Eğitsel İlkeler

Çocuk kitaplarının ve çocuk edebiyatının tarihsel süreci irdelendiği zaman, tarih boyunca çocukların yazınsal metinlerle bir araya getirilerek eğitim-öğretim yapıldığı görülmektedir. Günümüzde de çocuklara yeni şeyler öğretmek, kelime haznelerini genişletmek, yeni dünyaları keşfetmesini sağlamak için yazınsal metinlere ihtiyaç duyulmaktadır (Demir, 2021). Ancak yazınsal metinlerle bir eğitim-öğretim yapılacak ise çocukların gelişim nitelikleri göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Akyüz (2014), çocukların gelişimlerinin göz önünde bulundurularak oluşturulan çocuk edebiyatı ürünlerinin pedagojik nitelikler taşıdığını söylemektedir.

Çocuk kitaplarının pedagojik açıdan nitelikler taşıması çocuk kitaplarının daha büyük bir öneme sahip olmasını sağlamaktadır. Çocuk kitapları sadece dil gelişim alanında değil, çocukların bilişsel, sosyo-duygusal, kişilik ve ahlak gelişim alanlarını da direkt olarak etkilemektedir. Aynı zaman da çocuklar kitaplar sayesinde okuma-yazma, görsel farkındalık kazanabilmektedir. Sever (2013) ise, kitapların çocuklara en büyük faydasının, kitaplara olumlu duygular beslemesi ve okuma alışkanlığı kazanmaları şeklinde olduğunu söylemektedir. Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırabilmek kaliteli çocuk edebiyatı ürünlerinden geçmektedir.

Kaliteli bir çocuk edebiyatı ürünü çocukların kitapla olan etkileşimini arttırmasını sağlamaktadır (Canlı ve Aslan, 2018). Bir çocuk edebiyatı ürününün nitelikli sayılabilmesi için, çocuk kitabının hem biçimsel hem de içerik özellikleri bakımından çocuklara göre oluşturulması gerekmektedir.

Bir çocuk kitabının eğitsel ilkeler açısından nitelikli sayılabilmesi için; çocuğun değerlerini göz ardı edilmemesi, kitap içerisinde çocukların aklının karışmasına neden olabilecek anlatım bozukluklarının olmaması, çocukları olağanüstü kanılara yöneltebilecek temaların kullanılmaması, dogmatik ve baskıcı düşüncelerin olmaması, çocukları din, dil, ırk ve farklılık bakımından ayırım yaptırmaması, çocukların hayal gücünü destekleyici, onları aktif kılan, merak duygularını harekete geçiren olumlu tavırlar göstermesi gerekmektedir (Kılıçaslan, 2019).

Sever (2007) ve Sever ve diğerleri (2013)'ne göre, eğitsel ilkeler aşağıdaki gibidir;

- Çocuk kitaplarında ele alınan temaların, çocukları dikte edici, öğüt verici olmaması gerekir. Onun yerine çocukları düşündürmeli ve eğlendirmelidir.
- Kitabın içerisinde mantık ve anlatım bozuklukları olmamalıdır.
- Kitabın kurgusu ayrıştırmaya neden olmamalıdır. Toplumda kadın ve erkeğe düşen rollerin demokratik ve eşit olarak gösterilmesi gerekir.
- Kitaplar çocukların öz denetimlerini geliştirici nitelikte olmalıdır.
- Kitaplar çocukların merak ve keşfetme duygularını harekete geçirmeli, yaparak ve yaşayarak öğrenmelerine katkı sağlamalıdır.

2.6. BİREYSEL FARKLILIKLAR

Yaşamdaki en gelişmiş canlı insan olarak tanımlanmaktadır. İnsanın bu denli gelişmiş olması bu türün çoğu özelliklerinin de birbirinden farklılaşmasına olanak sağlamaktadır, bu farklılıkların sebeplerini öğrenmek için bilim insanları tarafından birçok araştırma yapılmakta ancak tam olarak kesin bilgilere ulaşılmamaktadır (Salar, R., Turgut, Ü., Aksakallı, A., & Gürbüz, F., 2016). Bireysel farklılıklar, “her çocuğun kendine özgü ilgi-yetenek-bilişsel-duygusal ve tercih alanlarının birbirinden farklı olması” şeklinde tanımlanmaktadır (Akın, 2019). Özellikle bu farklılıkların okul öncesi dönemde daha çok fark edildiği söylenebilmektedir. Bazı çocuklar ise, kendinde ve akranlarında mevcut olan bireysel farklılıkları daha erkende fark

edebilmektedir, çocukların bu farklılıkları erken yaşta fark etmesi, bu farklılıklar üzerinde farkındalık oluşturmaları sosyal kabul açısından da çok önemli bir eşik olmaktadır (Ausdale ve Faegın, 2001). Bireysel farklılıklar başka bir tanımda ise, “farklı dil-din, kültürel yapı, farklı antropoloji, gelişim, hazırbulunuşluk seviyesi, kendine özgü mizaç özellikleri ve yetenekleri” şeklinde tanımlanmaktadır (Nettle, 2007). Aynı zamanda Nettle (2007), tanımının bireysel farklılıkları da şekillendirdiğini söylemektedir.

Bireysel farklılıkları şekillendiren nedenlerin başında gelişim gelmektedir. Gelişim, “bilişsel, fiziksel, sosyo-duygusal olarak bir bütün” olarak tanımlanmaktadır lakin her çocuk bu gelişim alanlarını istenilen düzeyde tamamlayamamaktadır (Akın, 2019). Bu gelişim farklılıkları nedeniyle bazı çocuklar arkadaşlarına göre daha yavaş öğrenebilmekte, daha geç konuşabilmekte ya da fiziksel olarak normal gelişim akranlarına göre daha ileride olabilmektedir. Bazı çocuklar ise, akranlarına göre bu gelişim basamaklarını daha yavaş geçmektedir bu da yine bireysel farklılıkları ortaya çıkarmaktadır. Örneğin, konuşmak için kritik dönemi kaçırmış olan bir çocuğun ileriki yaşlarda konuşmakta zorlanması ya da 3-4 yaşına gelmiş bir çocuğun yürüyememesi örnek olarak verilebilmektedir, örneklere dayanarak gelişimin bireysel farklılıkları önemli ölçüde etkilediği söylenebilmektedir (Akın, 2019). Ancak bireysel farklılıkların sadece fiziki olduğunu düşünmek yanlış olmaktadır çünkü çocukların bilişsel yapıları, psikolojik alt yapıları, yaşadıkları çevrede bu farklılıkların oluşmasına zemin hazırlayabilmektedir (Kuzgun, 2004).

Bireysel farklılıklar denilince zihne ilk olarak, bireylerin kişisel nitelikleri gelebilmektedir ancak bireyler sadece kişisel nitelikleri ile değil birçok özellikleri ile de birbirlerinden ayrılmaktadırlar. En çok görülen ve dışardan bakıldığında fark edilen farklılık, fiziki farklılık olarak karşımıza çıkmaktadır (Özen, 2020).

Çocukların, uzun-kısa, gözlüklü, tombul-zayıf ya da tekerlekli sandalyeye sahip olması vb. özellikler dışardan fark edilebilmektedir. Bazı fiziksel bireysel özellikler doğuştan gelmektedir bazıları da sonradan yaşantı içinde meydana gelmektedir. Bazı çocukların, annesi-babası uzun veya kısa boylu olurken çocukları onlara benzememekte veya görünüş olarak ebeveynlerine benzemesi gerekirken, büyükanne-büyükbabalarına benzemektedirler. Ya da aile içinde müzikle, sanatla

uğraşan olmamasına rağmen çocuk bu alanlara yönelebilmektedir, bu cümlelere dayanarak, dünyaya gelen her bireyin birbirinden farklı yetenek, ilgi ve fenotip ile dünyaya geldiği söylenebilmektedir (Kuzgun ve Deryakulu, 2004).

Her çocuğun fenotip olarak birbirinden farklı olmasının nedenin en temel sebebi çocuğun kalıtsal özellikleri ve çevresi olduğu belirlenmektedir (Özen, 2020). Kalıtım, “çevresel faktörlerden etkilenmeyen, sonradan değiştirilemeyen, dişi-erkek kromozomları ile bir kuşaktan diğerine geçmesi” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Aynı zaman da kalıtım, “bireyin genetik yapısı” olarak da tanımlanmaktadır. Bu genetik yapı, çocuğun fiziksel görüntüsü, genetik hastalıkları, bilişsel yapısı ve mizaç özelliklerini kapsamaktadır. Bireyler arasındaki bu gen farklılığı nedeniyle birbirinden farklı olduğu söylenebilmektedir. Yapılan araştırmalarda araştırmacılar, çocuklar arasındaki bireysel farklılıkların kalıtım ile mi çevre ile mi şekillendiğini araştırmışlar araştırma sonucunda da; çocukların zeka ve yetenekler sınırlarının genetik etmene bağlı olduğunu, ancak bu sınırların genişletilmesi ve yeniden düzenlenmesinin çevresel faktörlere, yaşantılara ve de çocukların aldıkları eğitime göre değişebilmektedir, yani bireysel farklılıklar üzerinde hem çevre hem kalıtım faktörü etkili olabilmektedir (Kuzgun ve Deryakulu, 2004).

Bloom (1998)’a göre ise, çocuklarının her birinin birbirinden farklı olması hem buldukları bağlama hem de kalıtımın etkisi olduğunu söylemektedir. Bu iki etken nedeniyle çocukların öğrenme yeteneklerinin de şekillendiğini hatta bu etkenlerin önemli bir bölümünü ev ve okul ve akran çevresinin oluşturduğu söylenebilmektedir (Bloom, 1998).

Özellikle okul öncesi dönemde çocuklar hem kendi özelliklerini hem de arkadaşlarının özelliklerinin farkındadırlar. Bu farklılıkları kendi içlerinde anlamlandırarak bir kategoriye koymakta ve etraflarında farklılığı olan birileri varsa tutum oluşturmaya başlamaktadırlar, bu tutum olumlu, olumsuz ya da nötr olabilmektedir (Derman-Sparks, 2010). Bu tutumların oluşmasında öncelikli olarak fiziksel farklılıkların etkisi olduğunu görmekteyiz. Çocuk, sınıf içinde bireysel farklılığı olan arkadaşının kendinden farklı olduğunu gözlemlediğinde onunla hemen iletişim kurmaya ve uzlaşmaya gitmeyi amaçlamaktadır (Akın, 2019). Eğitimci bu durumu fırsata çevirerek her çocuğun farklı olduğunu ve farklılıkları olabileceğini

aktarması gerekmektedir. Bu sayede çocukların hayatını etkileyen okul öncesi dönemde, ön yargı gibi olumsuz duyguların ortadan kalkmasına da yarar sağlayacaktır, aynı zamanda çocukların sosyal kabulünü de hızlandıracaktır (Aktan-Acar, 2017).

Sosyal kabul denilen kavram, çocukların arkadaş gruplarında ne kadar kabul olduğunu görmek, grup içinde ne kadar sevildiğini ve sevdiğini göstermektedir, sosyal kabul belirlenirken çocukların grup içinde ilişkileri baz alınmaktadır (Ladd, Kochenderfer ve Coleman, 1997). Akranları tarafından sosyal kabul görmeyen çocukların ileriki yaşamlarında psikolojik sıkıntılar yaşama ve sosyal becerilerde gerilik yaşandığı görülmektedir (Ladd, Kochenderfer ve Coleman, 1997). Özellikle yapılan çalışmalarda, bireysel farklılığı ve özel gereksinimliği olan çocukların daha zor sosyal kabul yaşadığı görülmektedir (İnan, 2017). Çocukların sosyal kabulünü etkileyen faktörlerin başında fiziksel özellikler, etkileşim becerileri, problem çözme becerileri gibi bireysel farklılıklar gelmektedir (Çolak, 2015).

Sosyal kabulü etkileyen bireysel nitelikler Gülay -Ogelman, (2018)'na göre;

- ❖ Dışa dönük olma,
- ❖ Arkadaş canlısı olma,
- ❖ Popülarite,
- ❖ Problem çözme yeteneği,
- ❖ Empati davranışı gösterebilme,
- ❖ Kural ve kaidelere uyma,
- ❖ Pozitif psikolojik ruh olarak sıralanmaktadır.

Ancak eğitimci sınıfında sosyal kabul için fırsatlar oluştururken çocukların bireysel farklılıklarını göz ardı etmeden süreci planlamalıdır. Çünkü her çocuk birbirinden farklı ve biriciktir. Her çocuğun birbirinden farklı öğrenme yeteneği, ilgileri ve bireysel farklılıkları bulunmaktadır. Çocukların birbirinden farklı öğrenme yeteneğine sahip olması eğitim-öğretimde de bireysel farklılıklar meydana geldiği

görülmektedir (Özen, 2020). Eğitimcinin, sınıf içinde çocukların bireysel farklılıklarının farkına varması ve bireysel farklılıklara göre materyal seçimi yaparak eğitim-öğretimi planlaması gerekmektedir. Ancak eğitimci bu farklılıkları göz önünde tutmadan, tüm çocuklara aynı seviyede eğitim vermeye çalışırsa bireysel farklılığı olan çocuklar hem sınıf ortamında hem de toplum içinde güçlükler yaşayabilmektedir (Erden ve Akman, 2004). Bu nedenle okul öncesi öğretmeninin ve okul öncesi sınıfının bireysel farklılıklarının kabul edilmesinde etkisi azımsanmayacak kadar önemli bir noktada yer almaktadır.

Okul öncesi dönem, çocukların hem bireysel özelliklerini hem de gelişimlerini desteklemek için önemli olmakla beraber toplumsal faydası da bulunmaktadır, okul öncesi sınıfları sayesinde çocuklar empati, farklılıklara saygı, hoşgörü ve ön yargılardan uzak çocuklar olarak yetişmesini sağlamamaktadır (Aktan-Acar, 2017). Unutulmamalıdır ki çocukların yaşamını doğrudan etkileyen ve kişiliklerinin oluşmasında önemli ölçüde etkileyen, okul ve okul öncesi sınıfları toplumun küçük birer yansıması olarak kabul edilmektedir. Bu dönemlerde çocuklar için uygun öğrenme süreçleri oluşturmak, zengin uyarıcı çevre hazırlamak, olumlu ve sıcak sınıf iklimi oluşturmak; çocukların sevgi, saygı, empati, hoşgörü, yardımlaşma, iş birliği gibi olumlu duyguları oluşturmaya ve bireysel farklılığı olan çocuklara karşı olumlu tutum geliştirmelerine olanak sağlayacaktır (Özen, 2020).

Bireysel farklılıkları daha iyi çözümlmek için birkaç özellikleri daha detaylı irdelememiz gerekmektedir. Bu özellikler, cinsiyet, giyim şekilleri ve kültür, sosyo-ekonomik durum ve engellilik ile kavramlar olmak üzere dört başlık şeklindedir.

2.6.1. Cinsiyet

Cinsiyet, “Kişiye genetik aktarım yapabilmesi için rol veren, erkekle dişiği ayıran doğuştan gelen nitelik” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Geçmişten günümüze gelene dek aile yapıları incelendiğinde en çok rastlanılan aile yapısının “ataerkil aile yapısı” olduğu görülmektedir (Kaymaz, 2017). Bu yapıyı benimseyen toplumlar, kadınların ayı, erkeklerin ise güneşi temsil ettiğine inanmaktadır, ay gecenin karanlığını ve gizliliği temsil ederken, güneş ise aydınlığı ve sıcaklığı temsil

etmektedir (Mascetti, 2008). Ataerkil aile yapısında, kadınlar daha çok ev işleri ve çocuk bakımı ile ilişkilendirilmekte olup erkek figürünün ise dış hayatla bağlantı kurarak ev geçimini sağlamaya çalışması erkeklerin ekonomik gücü elinde tutarak kadınların daha geri plana atılmasına neden olmuştur (Yıldırım, 2017). Elinde ekonomik gücü bulunduran erkeğin hem aile içinde hem toplum içerisinde farklı bir statüye sahip olarak imtiyaz sahibi olduğu görülmektedir (Slattery, 2014'ten Aktaran Yıldırım, 2017). Ancak Sanayi devriminin de etkisi ile 1900'lü yıllara gelindiğinde, kadınlarında iş yaşamına girmesiyle ataerkil aile yapısında peyderpey değişimler meydana geldiği görülmektedir (Russell, 2001). Bu değişimler sonucunda ise toplumsal cinsiyet kavramı da değişime uğramaktadır.

Cinsiyet kavramı toplumsal bağlamda düşünüldüğü zaman ise bu kavram "toplumsal cinsiyet" olarak adlandırılmakta ve toplumsal cinsiyet kavramı çocuğun içinde bulunduğu bağlamdan ve kendi psikolojik alt yapısı ile yapılanmaktadır (Özen, 2020). Her toplumun kadına ve erkeğe yüklediği bazı görev ve sorumluluklar bulunmaktadır. Toplum içerisinde kadına ve erkeğe verilen görev ve sorumluluklar iki cinsiyet arasındaki farklılıkları ortaya çıkarmaktadır. Bu farklılıklar ise toplumda cinsiyet rolünü ortaya çıkarmaktadır. Cinsiyet rolü; kişilerin erkek-kadın olarak belirlendikten sonra içinde bulunduğu toplumun yapı ve zihniyetine göre üzerine düşen görevler, istedik davranışlar ve tavırlar olarak tanımlanmaktadır (Bem, 1984). Sears (1988) ise cinsiyet rolünü; "kadın ve erkek için önceden oluşturulmuş inanç topluluğu" olarak tanımlamaktadır.

Her toplumun kadın ve erkeğe tanımladığı görev ve sorumluluklar birbirinden farklıdır, Berktaş (2003)'a göre cinsiyet farklılığının en temel sebebi olarak doğuştan getirilen nitelikler olmaktadır. Doğuştan getirilen bu nitelikler sebebi ile toplumlarda kadına ve erkeğe bakış açısı da o denli farklılık gösterebilmektedir, örneğin "Aslan oğlum, cesur oğlum, narin kızım, prenses kızım" gibi. Bu kavramlar cinsiyetlere karşı oluşturulmuş değiştirilmesi güç kalıp yargıları oluşturmaktadır (Şenel-Akgün, 1993). Bu yargılar çocuklara erken yaşta empoze edilmekte ve bu kalıp yargılar doğrultusunda yetişmesi istenmektedir.

Bu kalıp yargılar dolayısıyla çocuk sadece kalıplaşmış cinsiyet özelliklerini yansıtmak zorunda kalmakta, farklılıkları olsa bile bunları yansıtamamaktadır ve

toplum içinde de çocuğun soyutlanmasını ve ayrıma gitmesine sebebiyet vermektedir, aynı zamanda da bu kalıp yargılar çocukların hayal güçlerini, sosyal becerilerini de olumsuz etkilemektedir (Sayılan, 2012). Örneğin, bir erkek çocuğunun bebekler ile evcilik oynaması ya da bir kız çocuğunun araba ile oynaması hem çocuklar gelişimleri bakımından faydalı hem de doğal olduğu halde bazı toplumlarca bu olumlu karşılanmamaktadır. Kız çocuklarının bebeklerle oynaması ya da annesini örnek alarak dramatik oyunlar oynaması, çocukların erken yaşta sanki bebek bakımının, ev işlerinin sadece kadın cinsiyetine özgü olduğu bilincini benimsemekte, erkek çocukları ise kendilerini dış dünyaya karşı daha sorumlu hissetmektedir aynı zaman da erkek çocukları kendileri bu kalıp yargılar nedeni ile bir güç ve otoriter olarak kızlardan kendilerini üstün görmelerine neden olmaktadır (Aktaş, 2011). Bu yargıların oluşmasındaki en temel sebeplerden bir tanesi çocukla en çok iletişim kuran annelerin oluşturdukları söylenebilmektedir (Cunningham, 2001). Ancak zaten bu kalıp yargılar sadece anneler ile değil, çocuğun babası, arkadaş ortamı, telefon-tablet-bilgisayar gibi medya araçları, çizgi filmler ve toplumun kız ve erkek çocuğundan beklentileri bu kalıp yargıların şekillenmesine olanak sağlamaktadır (Meece ve Daniels, 2008). Ve bu etmenler dolayısıyla bu kalıp yargılar çocukların ruhuna ve kişiliğine işlemekte ve benliğinin bir uzantısı haline gelmektedir (Meece ve Daniels, 2008).

Bu kalıp yargıların çocuklarda oluşması engellemede çocuk edebiyatı önemli bir köprü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bazı çocuk kitaplarında, annenin rolleri babanın rollerine göre daha fazla ayrıntılı ele alınmakta ve baba rolü arka plana atılmaktadır (Özen, 2020). Kitaplarda yer verilen cinsiyetçi rollerin oluşmasında kadın-erkeğin meslek ve iş yaşamlarının da büyük bir etkisi olduğu görülmektedir (Gürşimek ve Günay, 2005). Çocuk kitaplarının da etkisi ile kız ve erkek çocuklar toplumun kendisinden beklediği rolleri öğrenerek buna göre hareket etmektedir.

Ancak çocukların her birinin birbirinden farklı olduğunu ve her çocuğun kendinden beklenen cinsiyet davranışını göstermesi beklenmemelidir, eğer beklenir ve bu hususta çocukların bu kalıp yargılara göre şekillenmesi istenirse “bireysel farklılıklara ters düşeceği” göz önünde bulundurulmalıdır.

2.6.2. Giyim Şekilleri Ve Kültür

Kıyafetler içinde bulunduğu kültürden etkilenerek, toplumların kendi kültürünü yansıttığı araç olarak görülmektedir (Koca, E., Koç, F., & Vural, T. (2008). Kültür olarak tanımlanan kavram, nesilden nesile aktararak öğrenilebilen, zaman içinde bulunduğu topluma göre değişebilen anlamlar içermektedir (TDK, 2021). Kültür aynı zamanda toplumların “millet” olmasını sağlayan en önemli faktör olarak tanımlanmaktadır (Kafesoğlu, 1992). Çetindağ (2002)’a göre ise kültür; “Toplumları millet yapan ve diğer toplumlardan farklı kılan kavram olarak tanımlanmaktadır. Toplumların ne giyeceğini, nasıl davranacağını belirlemede kültürün elzem bir noktada olduğu söylenebilmektedir. Farklı kültürler ise bir araya geldiklerinde aralarındaki farklılıklar çok açık bir şekilde fark edilebilmektedir (Perpençe, 2006). Kültürler arasındaki bu farklılıkların çıkması giydikleri kıyafetlere de yansımakta ve bireysel farklılıkların ortaya çıkmasına da zemin oluşturmaktadır.

Giyinme gereksiniminin ilk olarak bedeni örtme olarak ortaya çıktığı görülmektedir ancak daha sonraları kıyafet, giyim şekilleri modern yaşamın bir parçası haline geldiği görülmektedir (Koca ve diğerleri, 2008). Giyim şekilleri de tıpkı cinsiyet özellikleri gibi içinde bulunduğu toplumdaki ve çağdan etkilenerek şekillenmektedir. Giyim şekilleri, kültürün ayrılmaz bir parçası ve kültürü aktaran bir aracı olarak tanımlanmaktadır (Erden, Akman, 2004), aynı zaman da giyim şekilleri toplum içerisinde belirli bir statünün habercisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Giyim şekilleri, aynı zamanda bir sembol olarak karşımıza çıkmaktadır; milletlerin yaşadığı coğrafi koşulları, dilleri ve ırkları temsil eden semboller şeklinde sıralanabilmektedir (Cihangir, 2003). Giyim biçimleri ilk olarak vücudu örtmek için kullanılsa bile ilerleyen zamanlarda bir alışkanlık, yaşam şekli ve kimlik haline geldiği görülmektedir (Koca ve diğerleri, 2008).

Giyim şekillerinin bir kimliğin yansıması olması nedeniyle kıyafetlerin tüketim kültürünün de bir aracı olduğu söylenebilmekte ve modaya da yön verdiği görülmektedir (Crane, 2000). Değişen modayı baz alan bireylerin giyim tarzları ve rutinleri buldukları toplumda farklı konumlanmalarını sağlamakta, modanın ve modernizasyonun de etkisi ile geleneksel giyinme biçimlerinde uzaklaştıklarını yerini ise daha modern ve modaya uygun kıyafetlerin alındığı görülmektedir (Koca ve diğerleri,

2008). Moda denilen kavram, sadece bulunduğu kültürü değil başka kültürleri de etkileyerek gelişmektedir çünkü tüm toplumlar birbirleriyle etkileşim içine girerek bağlantı kurmaktadır (Eberhard, 2002). Bu etkileşim bazen kasıtlı bazen de farkında olmadan gerçekleşmektedir.

Örneğin; Romalılar işgal ettikleri yerlerdeki toplumların kıyafet tarzlarını değiştirme çabası içine girmemişlerdir ancak diğer toplumların Romalı gibi giyinmenin bir imtiyaz olduğunu düşündükleri için Romalıların giyim tarzlarını benimsemişlerdir (Türkoğlu, 2020). Kültürlerin birbirini etkilediği bir başka örnek ise, 19.(XIX) Yüzyıl'da Amerika Birleşik Devletleri'ne gelen göçmenlerin, büyük bir ivedilikle kendi giyim şekillerini bıraktığını ve ABD halkının giyim tarzlarını benimsedikleri görülmektedir (Crane, 2000). Bu değişime uğramak istemeyen toplumlar ne kadar uğraşsalar da bir süre sonra içinde buldukları kültürün içinde çözülmeye başlamaktadırlar (Aslanoğlu, 2000).

Türk kültürünün ise bu modadan etkilenmesi 19. (XIX) Yüzyıl'da Tanzimat Fermanı'ndan sonra ortaya çıktığı görülmektedir, bu etkileme toplum içinde "saygınlık" olarak da algılanmaktadır (İnalçık, 2004'ten Aktaran Koca ve diğerleri, 2008). Osmanlı'nın Batı kültüründen etkilenmesi kıyafetlerde de kendini göstermiştir hem batının hem de geleneksel kültürün etkisi ile oluşturulmuş bir sürece girilmiş ve sonunda Osmanlı'da hem Doğu'nun hem de Batı'nın etkisi ile harmanlanmış kıyafetler giyilmeye başlanmıştır (Işın, 1987; Koca ve diğerleri, 2008). Cumhuriyet Dönemine gelindiğinde ise, sanayileşme ve makineleşmenin etkisiyle kırsaldan kentlere göçmelerle birlikte toplumun giyinme şekilleri de farklılaşmaya başlamıştır (Koca ve diğerleri, 2008). Bu farklılaşmanın en temel sebeplerinden biri de estetik kaygılar ve topluma ait olma ihtiyacı olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, dünyada ün yapmış bir ayakkabı markasının sosyo-ekonomik düzey fark etmeksizin herkesin onu almaya çalışması örnek verilebilir. Ancak her toplumun ve her bireyin aynı alım gücüne sahip olmaması toplum içinde sınıf farkını ortaya çıkarmakta bu da farklılıkların oluşmasına zemin oluşturmaktadır.

2.6.3. Sosyoekonomik Durum, Farklı Aile Yapıları Ve Sorunları

Çocukların farklı ekonomik duruma ve farklı aile yapılarına sahip olmaları da bireysel farklılıklara yol açmakta ve toplum içinde tabakalaşmaya neden olmaktadır. Yüksek gelirli ailelerin çocuklarının düşük gelirli ailelere göre daha uzun yaşadığını, daha sağlıklı olduğu görülmektedir (Giddens, 2000).

Sosyoekonomik durum; kişilerin gelir, iş hayatı, eğitim gibi nitelikleri baz alınarak aileleri kategorize etmektedir (Marshall, 2005). Bu kategoriler kişilerde statü kavramının oluşmasını sağlamaktadır. Statü, bireye atfedilen bir takım siyasal ve sosyal haklar ya da imtiyazlar olarak tanımlanmaktadır (Turner, 2000). Bireylerin statü seviyesi, toplum içerisinde saygı görme ve onur seviyesini de içerdiği görülmektedir (Giddens, 2000). Bu saygı ve onur seviyesi bireyler arasında farklılaşmaya neden olmaktadır (Giddens, 2000). Bireylerin sahip oldukları statüler, mal varlıkları, meslekleri, aile içinde buldukları mevki, cinsiyetleri ve ırkları toplum içinde gözle görünür bir farklılığa zemin oluşturmaktadır (Kalaycıoğlu, Kardam, Rittersberger – Tılıç, Çelik, & Türkyılmaz, S. 2008).

Her birey-çocuk farklı bir aileye doğmakta ve farklı özellikleri olan anne-babaya sahip olmaktadır. Hatta bazen bazı çocuklar biyolojik ebeveynleri ile değil de onları sonradan sahiplenen ve yetiştiren anne-babalarla bir aile kurmaktadır (Kaymaz, 2017). Farklı aile çeşitlerinin olması aile içerisinde farklı sorunlara da yol açtığı görülmektedir, bu sorunlardan bazıları; fiziki ve duygusal istismar şeklinde olabilmektedir (Kaymaz, 2017). Bu tarz girift ve zor sorunlarla karşılaşan çocuklarda şiddet ve istismar sonucu kalıcı hasarlar kalabilmektedir, resimli çocuk kitapları da çocukların bu travma durumunu daha kolay atlatabilmeleri için aracı olmaktadır (Russell, 2001).

2.6.4. Özel Gereksinimlilik İle İlgili Nitelikler

Özel gereksinimlilik, her çocuğun toplumsal hayata aynı şartlarda katılabilmesi için normal gelişim gösteren akranları ile aynı seviyede olabilmeleri için ek olarak sağlık hizmetleri, eğitim-öğretim, cihazlanma, protez, uyarıcıların düzenlenmesi ve her türlü ekonomik ve sosyal haklara ihtiyacının olması şeklinde tanımlanmaktadır (ÇÖZGER, 2019). Daha önceleri özel gereksinimlilik kavramı

“engellilik” olarak tanımlanmıştır ancak bu kavram benlik zedeleyici olduğundan özel gereksinimlilik kavramı kullanılmaktadır.

Özel gereksinimli çocuklar, normal gelişim gösteren akranlarından daha fazla özel eğitime gereksinim duymaktadırlar. Ancak özel gereksinimlilik kavramı sadece normal gelişim akranlarından daha geride olan çocuklar için değil aynı zamanda diğer akranlarından bilişsel olarak daha ileride olan çocuklar içinde kullanılmaktadır (Eripek, 2005). Özel gereksinimli çocukları daha iyi anlayabilmek ve erken tanı koyabilmek için özel gereksinimlilik kategorilere ayrılmıştır.

Bu kategoriler, özel gereksinimi olan çocukların gelişimlerini desteklemek ve tüm haklardan normal gelişim akranları gibi faydalanabilmeleri için fırsat sağlamaktadır (Ünlü, 2019). Bu kategoriler belirlenir iken ağır orta, ağır ve çok ağır gibi engel durumunun şiddetine göre sınıflanmaktadır. Ancak bazı özel gereksinimlilik sınıfları özel eğitim yönetmeliğinde tanımlanmamaktadır bunlar; “Dikkat eksikliği ve hiperaktivite, duygu ve davranım bozuklukları, dil ve konuşma bozukları, özel öğrenme sorunları, çoklu yetersizlik” şeklindedir (Eripek ve Vuran, 2008).

Günümüzde Dünya çapında 0-14 yaş arası özel gereksinime sahip çocuklar 93-150 milyon arasında olduğu görülmektedir, aynı zamanda bu çocukların eğitim olanaklarına ulaşma konusunda normal gelişim gösteren akranlarına göre daha fazla zorluk yaşadıkları görülmektedir (WHO, 2011). Ülkemizde ise özel gereksinimli birey-çocuk sayısı %12,29 şeklindedir (TÜİK, 2020). Özel gereksinimliliği ve özel gereksinimli çocukları daha iyi anlayarak ve onların ihtiyaçlarını belirleyerek eğitim-öğretim sunabilmek için bazı kavramları bilmek gerekmektedir.

Bu kavramlardan ilki zedelenme kavramıdır. Zedelenme, bireyin doğum öncesi, doğum esnası ve doğum sonrasında kontrol edilemeyen çeşitli faktörlerden dolayı, kişide fiziksel-anatomik olarak daimî ya da geçici kaybın veya organların işlevini tam olarak yerine getirmemesinden kaynaklı zorlanma olarak tanımlanmaktadır, örnek olarak ise bireyin işitme kaybının olması, elinin ya da parmaklarının olmaması örnek verilebilmektedir (Aral ve Gürsoy, 2007).

İkinci kavram ise yetersizlik kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yetersizlik, bilişsel, fizyolojik, duyu organlarının zedelenmeyle ilintili şekilde tamamen ya da bir kısmının görevlerini yerine getirmede gözle bakıldığında görülebilir (Ataman, 2003). Aynı zaman da bireyin yetersizliğe sahip olması toplumun kendinden beklenen davranışları yerine getirememesi durumunu da ortaya çıkarmaktadır (Ataman, 2003). Bir diğer kavram ise engel kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır. Engel, herhangi bir nedenden ötürü çocuğun toplumda karşı karşıya geldiği her türlü sorundur (Eripek, 2005).

Engellilik ise, kişinin bireysel ya da sosyal hayatında yapması gereken görev ve sorumlulukları engelleri yüzünden yapamaması durumudur (Öztürk, 2011). Engellilik hem doğuştan hem de sonradan meydana gelebilmektedir (Sakarya, 2011). Engellilik durumu hem engele sahip olan bireyi hem de çevresini doğrudan etkileyebilmektedir. Ayrıca engellilik durumunun sonradan da oluşabileceği unutulmamalı ve özel durumu olan bireylere karşı daha anlayışlı ve hoşgörülü olunması gerekmektedir (Ünal, 2010).

2.7. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu kısmında yurt içinde ve yut dışında bireysel farklılıklar ile yapılmış çalışmalara ulaşabilmek için “bireysel farklılıklar” (individual differences), “engellilik” (disability), “barış eğitimi” (peace education), “normal gelişim gösteren çocuk” (normally developing child), “okul öncesi dönem” (preschool period), “okul öncesinde çocuk edebiyatı” (preschool children’s literature), “özel gereksinim” (special need), “özel gereksinimli çocuk”(the children special need), “akran kabulü” (peer acceptance), “akran reddi” (peer rejection), “sosyal kabul” (social acceptance) gibi sözcükler kullanılarak internet veri tabanı kullanılarak elektronik ortamda taramalar yapılmıştır. Taranan araştırmalarda bireysel farklılıklar, özel gereksinimlilik ve çocuk edebiyatı konusunu ele almalarına, hakemi olan bir dergide kabul görerek yayınlanmış olmasına dikkat edilerek, yüksek lisans ve doktora tezleri seçilmiştir.

2.7.1. Yurt İçi Çalışmalar

Ünal (2011), 1969-2009 yılları arasında çocuklar için yazılmış 40 kitapta özel gereksinimli çocukların nasıl ele aldığını ve onlara olan bakış açılarını incelemiştir. Araştırma sonucunda engeli olan çocukların kendini akranlarından ve toplumdan soyutladığı görülmüştür. Engeli olan çocuklara “sakat-zavallı” denilerek bu kelimelerle bütünleştiği sonucuna erişilmiştir. Ünal (2011) araştırmasında incelediği kitaplarda engelli çocukların en çok akranları tarafından yaralandığını belirtmiştir.

Dirican, (2013), yaptığı çalışmada 3-6 yaş grubu çocukların değerleri benimsemesine ilişkin tezini oluşturmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanmıştır. Çalışmasına dahil ettiği değerler; sevgi, saygı, iş birliği, nezaket, yardımseverlik, empati, çalışkanlık, eşitlik-adalet, barış ve liderlik değerleridir. Araştırma bulgusunda kitaplarda en çok paylaşma, sevgi, arkadaşlık, nezaket değeri yer alırken, liderlik ve barış değerlerine diğer değerlerden daha az yer verildiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda resimli çocuk kitaplarında farklı değerlerin ele alınması çocukların bireysel gelişimlerini ve karakter gelişimlerini pozitif yönde etkileyebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Karadağ, Yıldız-Demirtaş ve Girli, (2014), araştırmasında sınıflarında özel ihtiyacı olan çocukların arkadaşları tarafından tercih edilme durumlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya, 44 normal gelişim gösteren çocuk, 2 down bir asperger sendromlu ve bir serablel palsili çocuk dahil edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formu araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Bu görüşme formu doğrultusunda her çocukla 30’ar dakikalık görüşmeler yapılarak, veriler analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, özel ihtiyacı olan çocukların arkadaşları tarafından seçilmesi yapılan etkinliklere göre değiştiği görülmektedir. Aynı zamanda özel gereksinimli olan çocukların çoğunlukla arkadaşları tarafında yok sayıldığı da araştırma sonuçları arasında yer almaktadır. Normal gelişim gösteren çocukların özel gereksinimi olan arkadaşlarını yok saymasının onları tercih etmemesinin nedeni ise sınıf ortamındaki sorunlu davranışlar olduğu gerekçe gösterilmiştir.

Küçüker, Işıkoğlu-Erdoğan ve Çürük, (2014), okul öncesi dönemde kaynaştırma sınıflarında hafif derecede zihinsel engelli olan çocukların akran kabulünü incelemiştir. Araştırmaya elli bir normal gelişim gösteren çocuk ve üç zihinsel yetersizliği olan çocuk dahil edilmiştir. Yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmış ve elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına bakıldığında özel ihtiyacı olan çocuklardan birinin arkadaşları tarafından benimsendiği, ikincinin reddedildiği, üçüncünün ise bazı zamanlarda kabul görüp benimsendiğini bazı zamanlarda ise akranları tarafından reddedildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda araştırmada, akran kabulü ile sosyal beceriler arasında ilişki olduğu görülmüştür. Sosyal becerileri yüksek normal gelişim gösteren çocuklarda akran kabulü daha kolay olurken, sosyal becerileri akranlarına göre daha az gelişmiş ve sorunlu davranışlar gösteren çocukların ise akran kabulünü reddettikleri bilgisine ulaşılmıştır.

Gönen vd. (2015), araştırmalarında resim çocuk kitaplarında engelli bireyleri içeren 30 resimli öykü kitabı ve bu kitaplarda yer alan engel çeşitlerini incelemiştir. Araştırma sonucunda istenmeyen olumsuz sonuçlar ile karşılaşmıştır. Kitapların büyük bir çoğunluğunun engelli çocukları tam olarak yansıtmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak araştırmaya dahil edilen kitaplardan yetersizliği doğru ve çocukların anlayabileceği bir biçimde yansıtan resimli çocuk kitaplarının da olduğu sonucuna varılmıştır.

Ünsal ve Şahan, (2015), 5 yaş çocuklarının “engelli” kavramına olan düşüncelerini incelemiştir. Çalışmaya 5 yaşında normal gelişim gösteren dokuz kız ve dokuz erkek çocuk dahil edilmiştir. Çalışmada nitel yöntem kullanılmış ve betimsel analiz ile veri çözümlemeleri yapılmıştır. Araştırmaya dahil edilen 18 çocuk ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Çocuklardan görüşme esnasında engellilik ile alakalı bir resim çizmelerini ve daha sonra engellilik üzerine çizdikleri bu resmi anlatmaları istenmiştir. Araştırma sonucunda çocukların engelli bireylerle daha önce karşılaştıklarını ancak bu karşılaşma sonucunda zihinlerinde engelli kavramına ilişkin olumlu olmayan şemaların oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaymaz (2017), 3-8 yaş arası özel gereksinimliği ele alan 61 resimli öykü kitabını incelemiştir. Nitel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı

olarak içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda iki tane sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Bunlardan ilki özel gereksinimliği ele alan Türkçe ve çeviri kitaplarının az olduğu sonucuna ulaşmıştır. İkinci sonuç ise incelenen kitaplarda özel gereksinimliği olan kahramanın resimlerde de ve metinlerde nitelikli olarak yer aldığı sonucuna varılmıştır.

Erdoğan ve Baş (2018), normal gelişim gösteren 4-6 yaş grubu çocuklarına çocuk edebiyatı ürünleri aracılığı ile yaratıcı drama tekniği kullanılarak farkındalık kazandırmayı hedeflemişlerdir. Araştırma karma model ile oluşturulmuştur. Karma araştırma modeli içinde deneysel araştırma ve eylem araştırması kullanılmıştır. Araştırmacının kendisi tarafından oluşturduğu ölçekte engellere ve farklılıklara ilişkin bilgi-tutum seviyesini, yetersizlik çeşidine göre bilgi-tutum seviyesini, özel gereksinimi olan çocuklara yönelik bilgi-tutum düzeylerini ölçmeyi hedeflemektedir. Çalışmada normal gelişim gösteren “on bir” çocuğa, bilişsel yetersizlik, ortopedik yetersizlik, işitme yetersizliğinin ele aldığı kitaplar ile eğitim verilmiş. Ön-son test yapılarak, betimsel analiz yöntemi ile veriler çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda engel ve yetersizlik kavramları hakkında bilgisi olan çocukların engel ve yetersizliği olan akranlarına karşı daha ılımlı ve hoşgörülü yaklaştıkları son test puanlarında tespit edilmiştir.

Özen (2020), yaptığı araştırmada “*Almanya’da 2010-2017 seneleri içinde 3-6 yaş çocukları için yazılmış resimli öykü kitaplarındaki bireysel farklılıkları*” incelemiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır, araştırmanın deseni ise doküman analizidir. Çalışmaya bu konuda yazılmış 100 kitap dahil edilmiştir. Kitaplar amaçlı örnekleme yöntemi ile sınırlandırılmışlardır. Bu sınırlandırma yapılırken bazı kıstaslara göre yapılmıştır. Bu kıstaslar, kitapların 3-6 yaş grubuna yönelik yazılmış olması, incelenecek kitapların resimli olması, çocukların yaş ve gelişimlerine uygun olmasıdır. Kitaplar incelenirken bireysel farklılıkları daha iyi değerlendirebilmek için bazı kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Bu kategoriler; sosyo-ekonomik durum, cinsiyet, meslek, inanç, engellilik durumu, yiyecek içecek şeklindedir. Araştırma sonunda, inanç kategorisinin en çok atıfta bulunan kategori olmasıyla birlikte en az atıfın engellilik ile ilgili olan kısma yapıldığı, resimlerde en

ise en fazla inanç temasına en az ise geleneklerle ilgili resimlerin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.7.2. Yurt Dışı Çalışmalar

Ayala (1999) yaptığı araştırmasında, yetersizliği olan karakterleri ele alan toplam “elli dokuz” kitabı incelemiştir. Bu kitapları incelerken temel amacı, yetersizliği olan bireylerin toplumdaki yaşantısı ve bunun kitaplara ne kadar yansıtıldığını belirlemek olduğu görülmüştür. Araştırmasında nitel araştırma desenlerinden doküman analizini kullanmıştır. Yaptığı araştırmanın sonucunda ise, incelediği kitaplarda yetersizliği olan karakterleri ele alan ve bu şekilde yayınlayan kitaplarda sayı olarak artış olduğu sonucuna varmıştır. Araştırmanın bir başka sonucu ise, yetersizliği olan karakterleri ele alan kitapların oldukça az ve kapsayıcı olmadığı sonucuna varılmıştır.

Taub ve Fanflik (2000) yaptığı araştırmada, “1996 ile 1998 yılları arasında basılan yirmi beş ders kitabını içerik analizi ile analiz etmişler, aynı zaman da yetersizlikleri olanların metin içi temsili ve görsel betimlemesi” bakımından incelemiştir. Araştırma sonucunda, yetersizliğin belli bir noktasını ders kitaplarına dahil etmek yerine, yetersizliği olan karakterleri ele alırken hem görsellerden hem de yararlanılmasını, kitaplarda yetersizliği ve yetersizliği olan karakteri aşağılayıcı, onur zedeleyici kelimelerden kaçınılmasını (sakat, kör) gibi sözcüklerden uzak durulmasını tavsiye etmişlerdir.

Young (2005) ABD’de de yaptığı araştırmada, ABD’de yayınlanmış estetik değeri olan “altmış iki” resimli çocuk kitabını incelemiştir. Araştırmasında doküman analizi kullanmıştır. Araştırma “engellilik konusunun çocuk edebiyatında nasıl ortaya çıkıp şekillendiğini ve toplum içinde yetersizliği olan bireylerin hayattaki rollerinin ne denli elzem olduğunu göstermeye çalışılmıştır”.

Tsao, (2008) yaptığı araştırmada, cinsiyet rollerinin çocuk kitaplarında nasıl ele alındığını araştırmıştır. Araştırmacı resimli öykü kitaplarının çocuklar için çok önemli bir noktada olduğunu, çocukların kitaplar sayesinde birçok bilgiyi çeşitli bakış açılarından edindiğini söylemiştir. Araştırmacı incelediği kitaplarda kız-erkek çocuklarının toplumsal cinsiyet davranışlarını incelemiş ve erkek çocuklarının kız

çocuklarına kıyasla daha otoriter ve etkin oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Kız çocuklarının ise erkek çocuklarına kıyasla daha uyumlu ve sakin oldukları görülmüştür.

Yu, Ostrosky ve Fowler, (2015), okul öncesi dönem çocuklarının engelli-gelişim geriliği olan arkadaşlarına dair tutum ve düşüncelerini ortaya çıkarmayı hedeflemişlerdir. Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme, sosyometrik ölçekler ve de sosyal kabul ölçeği ile veriler toplanmıştır. Çalışma on hafta boyunca sürmüştür. Bu on hafta boyunca öğretmenlerin çocukların oyununa dâhil olma durumları ve çocukların serbest zaman içerisinde sergiledikleri oyun davranışları gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda ulaşılan verilere göre, normal gelişim gösteren çocukların BEP'e dâhil olan sınıf arkadaşlarını oyuna dahil etme, oyunu sürdürebilme ve onlarla iş birliği içinde oyun oynama sıklığının az olduğu görülmüştür.

Ferreira, Aguiar, Correia, Fialho, Pimentel, (2017), bu çalışmada sosyometrik ölçümler sonucu arkadaşlık sayısının, sosyal kabul üzerinde engellik kavramının nasıl değiştiğini ve öğretmenlerin engelli çocukların sosyometrik ölçümleri sonucunda ortaya çıkan statülerine ilişkin farkındalıklarını incelemişlerdir. Araştırmaya okul öncesi sınıfına devam eden 86 kaynaştırma çocuğu dâhil edilmiştir. Bu seksen altı çocuğun yaş aralığı 45 ile 88 ay arasında değişmektedir. Bu çocukların %25'i gelişimsel olarak normal arkadaşlarından geride olduğu görülmektedir. %19'u ise, otizm spektrum bozukluğu teşhisi aldığı görülmektedir. %8'inin ise az(nadir) hastalığı, %7'sinin konuşma-dil yetersizliği, %4'ünün ise Serablel Palsili, %3'ünün Down Sendromlu, %2'sinin çok engelli, diğer ikisinin duygu-durum bozukluğu, kalan 8 çocuğun ise diğer yetersizlik türlerine sahip oldukları görülmüştür.

Araştırmaya dahil edilen beş çocuk ise kaynaştırma programına dahil edildiği halde tanımlama yapılmadığı için yetersizlik türleri tam olarak bilinmemektedir. Araştırmada veri çözümlemesi yapılırken çok engelli tanısı olan kaynaştırma çocukları çözümlemeye dahil edilmemiştir. Araştırma sonucunda, kaynaştırma çocuklarının %55'inin bir tane bile arkadaşı olmadığı, %25'inin bir arkadaşı olduğu, %7'sinin ise 2 arkadaşı olduğu verisine varılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin uyguladığı sosyometrik değerlendirmelerin çocukların değerlendirmelerinden daha ılımlı olduğu sonucuna varılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümde; araştırma modeli, incelenen kitaplar, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi (çözümlemesine) ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmanın deseni “durum çalışmasıdır”. Durum çalışması; bir ya da birden fazla durumun detaylı ve ayrıntılı incelenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Durum çalışması, aktüel (güncel) bir durumu kendi içerisinde kendi aslının gerçekliğiyle içinde bulunduğu içeriği arasında keskin çizilmiş sınırlarıyla belirlenmeyen durumlarda kullanılan araştırma desendir (Büyüköztürk, Kılıççakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2012). Araştırma okul öncesi dönemde bireysel farklılıkları ele alan 40 resimli öykü kitabı ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma “nitel araştırma” yöntemlerinden “doküman incelemesi” ile oluşturulmuştur. Nitel araştırma; olay veya olguların kendi doğallığında bütüncül ve tüm gerçekliğiyle ortaya koyan; gözlem-görüşme-doküman incelemesi (analizi) yöntemleriyle verilerin toplandığı araştırma yöntemidir (Karataş, 2015). Doküman incelemesi; “belirli bir amaca yönelik olarak kaynakları bulma, okuma, yazma ve not alıp değerlendirme gibi basamakları içermektedir” (Karasar, 2005). Bir başka tanımla “araştırılması amaçlanan kavram ya da kavramlar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesi” olarak da tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2000).

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırma kapsamında 40 adet bireysel farklılığı ele alan resimli öykü kitabı incelenmiştir. Bu kitaplar;

- ❖ Ağaca Tırmanan İnek (2020)

- ❖ Akkuzu Karakuzu (2012)
- ❖ Bende Astım Var (2011)
- ❖ Bir Kedi Olsaydım (2018)
- ❖ Bir Türlü Yerimde Duramıyorum: Dehb ile Yaşamak (2019)
- ❖ Bu Benim Dansım (2020)
- ❖ Cemile Arkadaşına Yardım Ediyor
- ❖ Dalgıç Köpek (2019)
- ❖ Dansın Gücü (2020)
- ❖ Down Sendromlu Bir Arkadaşım Var (2019)
- ❖ Farklı Ama Aynı (2021)
- ❖ Ferdinand (2017)
- ❖ Fil Kadar Narin Fare Gibi Güçlü (2020)
- ❖ Gergedanlar Krep Yemez (2021)
- ❖ Hipopandafare (2021)
- ❖ Kaşal (2020)
- ❖ Kırpılmayı Sevmeyen Koyun (2017)
- ❖ Kısa Kulaklı Tavşancık (2021)
- ❖ Köpekler Bale Yapmaz (2021)
- ❖ Mantova'nın Cüceleri (2017)
- ❖ Mavi Kurtlar Kenti (2017)
- ❖ Meli'nin Çılgın Saçları (2018)
- ❖ Mercan'ın Kırmızı Saçları (2020)
- ❖ Morris Micklewhite ve Turuncu Elbise (2018)
- ❖ Mutlu Suaygırı (2021)
- ❖ Normal Çocuklar (2019)

- ❖ Pembe Canavar (2019)
- ❖ Pembe Karga (2018)
- ❖ Petunya'nın Gizemi (2018)
- ❖ Pezzetino (2021)
- ❖ Sakız Cinleri (2011)
- ❖ Sara'ya Fındık Yok (2020)
- ❖ Seslerin Perisi Işık (2020)
- ❖ Sevgi Canavarı (2020)
- ❖ Siyah Beyazlılar Kulübü (2018)
- ❖ Suyu Sevmeyen Krokodil (2020)
- ❖ Şuşu, Can ve Dörtteker (2018)
- ❖ Tek Gözlü Kedi (2009)
- ❖ Teo Artık İyi Görüyor (2021)
- ❖ Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor (2021) şeklinde sıralanmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Okul Öncesi Dönemde Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarını İnceleme Formu” kullanılmıştır. Kullanılan bu form araştırmacı tarafından araştırma çerçevesinde oluşturulan alan yazın taramaları sonunda hazırlanmıştır. Araştırmacı inceleme formunu hazırlarken Tuncer (2016) ve Kaymaz (2017)'in kendi araştırmalarında kullandıkları inceleme formlarını da dikkate alarak oluşturmuştur. Hazırlanan kitap inceleme formunun amacına uygunluğunu değerlendirmesi için uzman görüşlerine başvurulmuştur.

Okul Öncesi Dönemde Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarını İnceleme Formu temel olarak 3 bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler;

- İlk bölümde; 5 açık uçlu soru bulunmaktadır. Bu sorular, kitap adı, kitabın yayınevi, kitabın Türkçe mi çeviri mi olduğu, kitabın basım yılı ve sayısının yoklandığı bilgiler yer almaktadır.
- İkinci bölümde; 21 sorudan oluşmaktadır. Bu sorularda kitabın iç yapı (kahraman/karakterler, tema-konu ve içerik) özelliklerinin değerlendirildiği sorular yer almaktadır.
- Formun sonuç bölümünde ise; 19 sorudan oluşmaktadır. Bu sorularda kitabın dış yapı (yazım ve dilbilgisi, renklendirme ve biçim-kapak-cilt) özelliklerini değerlendirecek sorular yer almaktadır.

3.4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Araştırmanın verileri “doküman incelemesi” ile toplanmıştır. Doküman incelemesi; “araştırılması amaçlanan olgu ya da olguları içeren yazılı materyallerin analizidir”, aynı zamanda doküman incelemesi yapan araştırmacı ihtiyaç duyduğu veriyi gözlem, görüşme yapmadan da elde edebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2000).

Sadece kitap satışı yapan üç web sitesinin çocuk kitapları kategorisindeki okul öncesi çocuk kitaplarının bulunduğu sayfa görüntülenmiştir. Bu sayfada çıkan sonuçlardan sadece hikâye kitapları incelemeye alınmıştır. Eş zamanlı olarak İstanbul’un büyük semtlerindeki kitap evleri gezilmiştir. Sonrasında “okul öncesi” kategorisinde yer alan tüm yayınevlerinin kitapları tek tek açılmış ve hikâye özetleri okunmuştur. Bu özetlerde içeriğin yanı sıra “bireysel farklılıklar” “engellilik” “barış eğitimi” “normal gelişim gösteren çocuk” “okul öncesi dönem” “okul öncesinde çocuk edebiyatı” “özel gereksinim” “özel gereksinimli çocuk” “akran kabulü” “akran reddi” “sosyal kabul” anahtar kelimelerinin yer alıp almadığı dikkate alınmıştır.

Bu çerçevede; “Ağaca Tırmanan İnek”, “Akkuzu Karakuzu”, “Bende Astım Var”, “Bir Kedi Olsaydım”, “Bir Türlü Yerimde Duramıyorum: Dehb İle Yaşamak”, “Bu Benim Dansım”, “Cemile Arkadaşına Yardım Ediyor”, “Dalğış Köpek, Dansın Gücü”, “Down Sendromlu Bir Arkadaşım Var”, “Farklı Ama Aynı”, “Ferdinand”, “Fil Kadar Narin Fare Gibi Güçlü”, “Gergedanlar Krep Yemez”, “Hipopandafare”, “Kaşal”, “Kırılmayı Sevmeyen Koyun”, “Kısa Kulaklı Tavşancık”, “Köpekler Bale Yapmaz”, “Mantova’nın Cüceleri”, “Mavi Kurtlar Kenti”, “Meli’nin Çılgın Saçları”,

“Mercan’ın Kırmızı Saçları”, “Morris Micklewhite Ve Turuncu Elbise”, “Mutlu Suaygırı”, “Normal Çocuklar”, “Pembe Canavar”, “Pembe Karga”, “Petunya’nın Gizemi”, “Pezzetino”, “Sakız Cinleri”, “Sara’ya Fındık Yok”, “Seslerin Perisi Işık”, “Sevgi Canavarı”, “Siyah Beyazlılar Kulübü”, “Suyu Sevmeyen Krokodil”, “Şuşu Can Ve Dörtteker”, “Tek Gözlü Kedi”, “Teo Artık İyi Görüyor”, “Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor” adlı bireysel farklılıkları ele alan 40 resimli öykü kitapları alınmıştır.

Temin edilen kitaplar uzman görüşleri alınan “Okul Öncesi Dönemde Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarını İnceleme Formu” esas alınarak araştırma için veriler toplanmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ (ÇÖZÜMLENMESİ)

Yapılan araştırmada okul öncesi dönem bireysel farklılıkları olan çocukları ele alan eserlerde bulunması gereken temel ilke ve nitelikleri temel alarak değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışma, nitel araştırma kapsamında doküman(belge) incelemesi ile yapılmıştır. Araştırma, çalışmaya dâhil edilen 40 resimli öykü kitabı ile doküman inceleme yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen kitapların iç yapı ve dış yapı nitelikleri detaylı ve ayrı bir şekilde ele alınmış, aynı zamanda eğitsel ilkelere ve yazınsal niteliklere uygunluğu göz ardı edilmeden oluşturulmuştur.

Çalışmanın çözümlenmesi, kitapların dış yapı nitelikleri, iç yapı nitelikleri ve eğitsel ilkelere-yazınsal niteliklere uygunluğu başlıkları etrafında incelemeler ve analizler gerçekleşmiştir. Dış yapı nitelikleri başlığında; yazım ve dilbilgisi, resimlendirme, biçim-kapak ve cilt başlıkları yer almaktadır. İç yapı nitelikleri başlığında ise; kahraman-karakter, tema-konu ve içerik başlıkları yer almaktadır.

Analizler sonunda, okul öncesi dönemde bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitaplarının Okul Öncesi Dönemde Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarını İnceleme Formundaki ölçütleri ne kadar sıklıkla karşılayıp karşılamadığını tespit etmek amacıyla betimleyici istatistik olarak frekans ve yüzdelik alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmaya dahil edilen eserler incelenirken belirli bir hiyerarşiye göre analiz edilmiştir. Eserler sıralanırken alfabetik sıraya göre sıralanmıştır. Bu şekilde araştırmayı okuyan okurların daha kolay okuması ve incelemesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmaya dahil edilen kitapların analiz sıralaması aşağıdaki gibidir;

Kitabın Kodu	Kitabın Yazarı	Baskısı	Basım Yılı
1. K1	Gemmo Merino	7.baskı	2020
2. K2	Stefano Bordiglioni	1.baskı	2020
3. K3	Jennifer Moore Mallinos	1.baskı	2011
4. K4	Paloma Sanchez Ibarzabal	2.baskı	2018
5. K5	Meg Belviso	2.baskı	2019
6. K6	Luciona Lozano	2.baskı	2020
7. K7	Aline de Petingy	-	-
8. K8	Ann Marie Stephens	2.baskı	2019
9. K9	Thomas Docherty	2.baskı	2020
10. K10	Jennifer Moore Mallinos	2.baskı	2019
11. K11	Feridun Oral	18.baskı	2021
12. K12	Munro Leaf	1.baskı	2017
13. K13	Rachel Bisseuil	5.baskı	2020
14. K14	Anna Kemp-Sara Ogilvie	5.baskı	2021
15. K15	Jools Bentley	3.baskı	2021
16. K16	Kyo Maclear	5.baskı	2020
17. K17	Gemma Merino	2.baskı	2017
18. K18	Julia Liu	11.baskı	2021
19. K19	Anna Kemp	9.baskı	2021
20. K20	Gianni Rodari	2.baskı	2017
21. K21	Marco Viale	1.baskı	2017
22. K22	Claire Freedman	2.baskı	2018
23. K23	Jeong Taek Chae	4.baskı	2020
24. K24	Christine Baldacchino	1.baskı	2018

25. K25	Richard Edwards	26.baskı	2021
26. K26	Laure Monloubou- Michael Escoffier	1.baskı	2019
27. K27	Olga De Dios	3.baskı	2019
28. K28	Helga Bancsh	2.baskı	2018
29. K29	Leo Lionni	17.baskı	2021
30. K30	Yeliz Tevetoğlu	1.baskı	2018
31. K31	Alkım Yaka	1.baskı	2011
32. K32	Sylvie Louis	2.baskı	2020
33. K33	Effie Lada, Yota K. Alexandrou	3.baskı	2020
34. K34	Rachel Bright	4.baskı	2020
35. K35	Alice Hemming	-	2018
36. K36	Gemma Merino	6.baskı	2020
37. K37	Yıldıray Karakiya-Başak Günaçan	4.baskı	2018
38. K38	Serpil Ural	5.baskı	2009
39. K39	Stefan Boonen	2.baskı	2021
40. K40	Sara Şahinkanat	36.baskı	2021

Analiz edilen ve değerlendirmeye alınan araştırma çerçevesinde 40 resimli öykü kitabı; literatür taramalarında “tanımlar, başlıklar ve tanımlar” göz önünde bulundurularak analiz edilmiştir. Analiz edilen kitaplar; iç yapı nitelikleri (*kahraman-karakterler, tema-konu, içerik*) ve dış yapı nitelikleri (*yazım ve dilbilgisi, resimlendirme, biçim-kapak ve cilt*) açısından değerlendirilmiş ve çözümlenerek yorumlanmıştır.

A. Okul Öncesi Dönemde Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarının İç Yapı Özellikleri

Bu bölümde kahraman-karakter, tema-konu, içerik öğelerini yoklayıcı maddeler bulunmaktadır. Tablo 4.26’ya kadar bu başlıkları içeren bulgular bulunmaktadır.

Tablo 4.1.’de bu araştırma kapsamında incelenen kitapların yayınevi ve Türkçe mi çeviri mi olduğu bilgisi yer almaktadır.

Tablo 1 Araştırmada İncelenen Kitapların Yayınevleri ve Türkçe-Çeviri Olma Durumları

	f	%	Kitap Kodları
Çeviri	34	85	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K39
Türkçe	6	15	K7, K11, K30, K31, K38, K40
Toplam	40	100	

Tablo 1’de incelenen kitapların yayınevleri ve Türkçe-Çeviri olma durumları belirtilmiştir. İncelenen kitapların 8’i Yapı Kredi Yayınları, 6’sı Pearson, 3’ü TÜBİTAK Bilim Kitapları, 2’si Mikado Çocuk, 2’si Kültür Yayınları geriye kalan kitaplar ise diğerk yayınevlerinden çıkmaktadır. İncelenen kitapların 6’sı Türkçe iken 34 tanesi Çeviri kitaptır.

Tablo 2 Araştırmada İncelenen Kitapların Baskıları

Baskı sayısı	f	%	Kitap Kodları
1.Baskısı olanlar	8	20	K2, K3, K12, K21, K24, K26, K30, K31
2.Baskısı olanlar	12	30	K4, K5, K6, K8, K9, K10, K17, K20, K22, K28, K32, K39
3.Baskısı olanlar	3	7,5	K15, K27, K33
4.Baskısı olanlar	3	7,5	K23, K34, K37
5.Baskısı olanlar	4	10	K13, K14, K16, K38
6.Baskısı olanlar	1	2,5	K36
7.Baskısı olanlar	1	2,5	K1
9.Baskısı olanlar	1	2,5	K19
11.Baskısı olanlar	1	2,5	K18

17.Baskısı olanlar	1	2,5	K29
18.Baskısı olanlar	1	2,5	K11
26.Baskısı olanlar	1	2,5	K25
36.Baskısı olanlar	1	2,5	K40
Baskısı belirtilmemiş olanlar	2	5	K7, K35
Toplam	40	100	

Tablo 2’de incelenen öykü kitaplarının baskı sayısı verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre, 1.baskısı olan kitapların 8 tane olduğu görülürken, 2.baskısı olan kitapların 12, 3.baskısı olan kitapların 4, 4.baskısı olan kitapların 3, 5.baskısı olan kitapların 4, 6-7-9-11-17-18-26-36 baskısı olan kitapların bir tane, baskısı belirtilmemiş kitapların ise 2 tane olduğu bulgusuna erişilmiştir.

Tablo 3 İncelenen Kitapların Basım Yılları

Baskı Yılı	f	%	Kitap Kodları
2009 yılında basılan kitaplar	1	2,5	K38
2011 yılında basılan kitaplar	2	5	K3, K31
2017 yılında basılan kitaplar	4	10	K12, K17, K20, K21,
2018 yılında basılan kitaplar	7	17,5	K4, K22, K24, K28, K30, K35, K37
2019 yılında basılan kitaplar	5	12,5	K5, K8, K10, K26, K27
2020 yılında basılan kitaplar	11	27,5	K1, K2, K6, K9, K13, K16, K23, K32, K33, K34, K36
2021 yılında basılan kitaplar	9	22,5	K11, K14, K15, K18, K19, K25, K29, K39, K40
Basım yılı belirtilmemiş kitaplar	1	2,5	K7

Toplam	40	100
--------	----	-----

Tablo 3’de araştırmada incelenen kitapların yazarları, kitapların basım sayısı ve basım tarihleri bulunmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, 2020 yılında basılan kitapların 11, 2021 yılında basılan kitapların 9, 2018 yılında 7, 2019 yılında basılan kitapların 5, 2017 yılında 4, 2011 yılında basılan kitaplar 2, 2009 yılında basılan kitaplar 1, basımı belirtilmemiş kitapların sayısının da 1 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4.1. KAHRAMAN/KARAKTER

Aşağıda formun ilk kısmında yer alan kahraman/karakterle ilgili sorulara ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu kısımda 12 adet soru ve cevapları yer almaktadır.

Tablo 4: Araştırmada İncelenen Kitaplardaki Karakterlerin Tahmini Yaş Aralığı

Karakterin Tahmini Yaş Aralığı	f	%	Kitap Kodları
3-4 yaş	1	2,5	K4
4-5 yaş	15	37,5	K8, K12, K14, K18, K14, K18, K19, K20, K23, K26, K28, K29, K33, K35, K37, K39, K40
5-6 yaş	24	60	K1, K2, K3, K4, K6, K7, K9, K10, K11, K13, K15, K16, K17, K21, K22, K24, K25, K27, K30, K31, K32, K34, K36, K38
Toplam	40	100	

Tablo 4’de bireysel farklılığı olan karakterin tahmini yaş aralığı tablosu verilmiştir. Araştırmada incelenen bireysel farklılığı olan karakterin tahmini yaş aralıkları 3-4 yaş 1, 4-5 yaş 15, 5-6 yaş 24 olduğu bulgusuna erişilmiştir.

Tablo 5: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Kullanılan Karakterler

Karakterin Türü	f	%	Kitap Kodları
1. Çocuk	16	40	K3, K5, K6, K7, K10, K20, K22, K23, K24, K26, K29, K31, K32, K33, K37, K39
2. Hayvan	22	55	K1, K2, K4, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15, K17, K18, K19, K21, K25, K27, K28, K34, K35, K36, K38, K40
3. Bitki	0	0	
4. Diğer	2	5	K16, K30
Toplam	40	100	

Tablo 5’de araştırmada incelenen kitaplarda kullanılan karakterlerin bulgusu yer almaktadır. Karakterlerin 22’si hayvan karakterlerden, 16’sı çocuk karakterlerden, 2’si de diğer kategorisinden olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

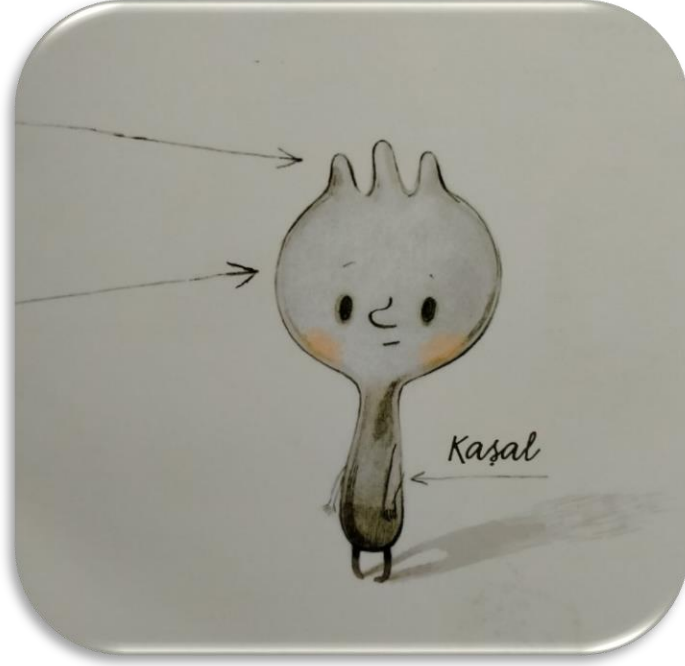

Resim 4.1. K3 kodlu kitaptan bir resim.

Resim 4.2: K12 kodlu kitaptan bir resim.

Resim 4.3: K16 kodlu kitaptan bir resim.

Tablo 6: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Kullanılan Karakterlerin Ana-Yardımcı Karakter Olma Durumları

Farklılığı Olan Çocuğun Öyküde Sunuluş Biçimi	F	%	Kitap Kodları
Ana karakter	37	92,5	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Yardımcı karakter	3	7,5	K7, K10
Toplam	40	100	

Tablo 6’de araştırmada incelenen kitaplardaki bireysel farklılığı olan karakterin ana-yardımcı karakter olma bulguları yer almaktadır. İncelenen öykü kitaplarının 37 tanesinin ana karakter olduğunu, 3 tanesinin de yardımcı karakter olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Resim 4.4: K7 kodlu kitaptan bir resim.

Resim 4.5: K23 kodlu kitaptan bir resim.

Tablo 7: Araştırmada İncelenen Karakterin Sahip Olduğu Bireysel Farklılık

İncelenen Karakterin Sahip Olduğu Bireysel Farklılık	f	%	Kitap Kodları
Dış görünüş (boy, kilo vb.)	17	39,53	K2, K10, K16, K17, K18, K20, K22, K23, K25, K27, K28, K29, K34, K35, K36, K38, K40
Bedensel yetersizlik	3	6,97	K7, K11, K37
Besin alerjisi	1	2,32	K32
Farklı düşünce yapısı ve kendini farklı hissetmesi	14	32,55	K1, K4, K8, K9, K12, K13, K14, K15, K19, K21, K24, K26, K30, K31
Görme yetersizliği	3	6,97	K33, K38, K39
Diğer	5	11,62	K3, K5, K6, K24, K30
Toplam	43	100	

Tablo 7’da araştırmada incelenen kitaplarda bireysel farklılığı olan karakterlerin hangi bireysel farklılığı olduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır. İncelenen öykü karakterlerinin birden fazla farklılığa sahip olduğu saptandığından dolayı tablo 4.7’de kitap kodları birkaç özelliğinin yanında belirtilmiştir. Farklılığı olan ana veya yardımcı karakterin ön plana çıkan bir özelliğinin olmasının yanında diğer insanlardan ayrılan niteliklerinden de öykülerde bahsedilmektedir.

Elde edilen bulgulara göre, karakterlerin 13’ünün bireysel farklılığının dış görünüşleri ile alakalı olduğu görülmüştür. Bu dış görünüşün içinde karakterlerin kiloları-boyları, küçüklükleri-büyükükleri, kısa-uzun, saçlarının kırmızı-kıvırcık olması, kulaklarının kısa-uzun olması gibi nitelikler yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre 14 tanesinin de bireysel özellikleri olarak “herkesten farklı düşünmesi, olduğu türden farklı hareket etmesi, bulunduğu türün kabul görmüş özelliklerinin dışında davranması, herkesten farklı davranması ve farklı olmayı hayal etmesi”

şeklinde olduğu gör÷lmektedir. 1 tanesinin astım hastası olduğu, 1 tanesinin bireysel farklılığının DEHB olduğu, 1 tanesinin Otizm Spektrum Bozukluğu, 1 tanesinin özgül öğrenme bozukluğu, 1 tanesinin besin alerjisinin olduğu, 2 tanesinin bedensel yetersizliğe bağlı olarak tekerlekli sandalyeye sahip olduğu, 3 tanesinin görme yetersizliğinin olduğu, 1 tanesinin kendini olduğu cinsiyette hissetmemesi, 2 tanesinin de yaratıcı düşünmesi şeklinde sıralanmaktadır.

Resim 4.6: K10 kodlu kitabından bir resim.

Resim 4.7: K32 kodlu kitaptan bir resim.

Resim 4.8: K37 kodlu kitaptan bir resim.

Tablo 8: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Karakterlerin Farklılıkları ile İlgili Yapılan Açıklamalar

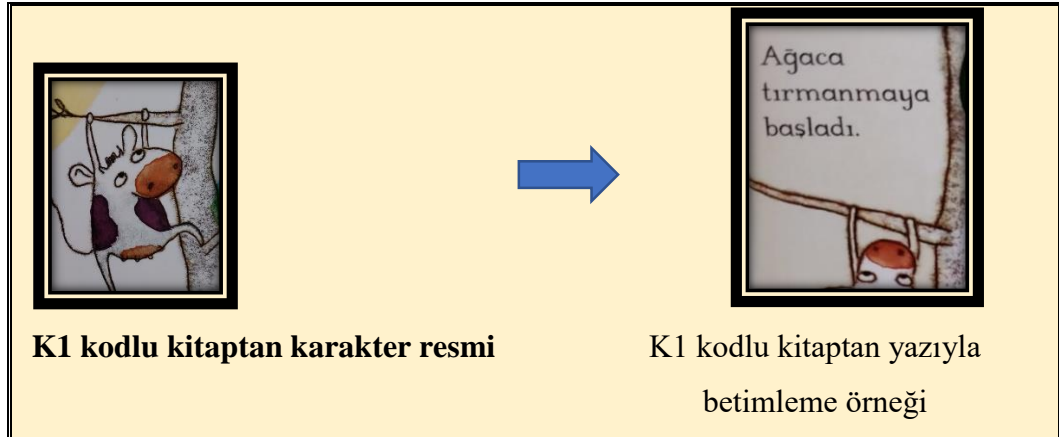
İncelenen Karakterlerin Farklılıklarıyla İlgili Yapılan Açıklamalar	f	%	Kitap Kodları
Doğrudan gerçekçi	7	17,5	K3, K5, K7, K10, K23, K24, K32
Olaylı gerçekçi	33	82,5	K1, K2, K4, K6, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Doğru ve gerçekçi olmayan	-	-	-
Açıklama yok	-	-	-
1. Toplam	40	100	

Tablo 8’de araştırmada incelenen bireysel farklılık ile ilgili nasıl bir tanımlama yapıldığı yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, incelenen kitaplarda bireysel farklılığı tanımlarken 33 tanesi dolaylı gerçekçi iken 7 tanesi de doğrudan gerçekçi kategorisinde olduğu saptanmıştır.

Tablo 9: Araştırmada İncelenen Karakterin Bireysel Farklılığının Betimlenme Şekli

İncelenen Bireysel Betimlenme Şekli	Karakterin Farklılığının	F	%	Kitap Kodları
Görsellerle		40	50	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Yazılarla		40	50	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Toplam		80	100	

Tablo 9’da bireysel farklılığı olan karakterin ihtiyaçları ile ilgili betimlemenin nasıl yapıldığının bulgusu yer almaktadır. İncelenen 40 kitapta hem görsellerle hem de yazılarla betimleme yapıldığı sonucuna varılmıştır. K1 ve K10 kodlu kitapta bireysel farklılık hem görsellerle hem de yazıyla betimlenmiş ve aşağıdaki gibi resimlenmiştir.

Tablo 10: Araştırmada İncelenen Karakterin Hangi Niteliklerine Odaklanma Durumu

Hikâyedeki Karakterlerin Niteliklerine Odaklanma Durumu	f	%	Kitap Kodları
Güçlü	-	-	-
Zayıf	-	-	-
Güçlü ve zayıf dengede	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Toplam	40	100	

Tablo 10’da incelenen kitaplarda karakterin hangi niteliğine odaklanıldığıнын bulgusu yer almaktadır. İncelenen 40 kitapta da bireysel farklılığı olan karakterin hem zayıf hem de güçlü niteliklerine dengede olacak biçimde yer verildiği görülmektedir.

Tablo 11: Araştırmada İncelenen Karakterin Öykü İçinde Hareket Etme Durumu

Karakterin Öykü İçinde Hareket Etme Durumu	f	%	Kitap Kodları
Başkalarına bağımlı	-	-	
Başkalarından bağımsız	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Toplam	40	100	

Tablo 11’da karakterlerin öykü içinde hareket etme durumları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, araştırmada incelenen 40 kitapta da bireysel farklılığı olan karakterin bağımsız olarak kimseye ihtiyaç olmadan bağımsız hareket edebildiği görülmüştür.

Tablo 12A: Karakterin Bireysel Farklılığının Toplumsal Olarak Kabul Edilme Durumu ve İşaretleri

Karakterin Toplumsal Olarak Kabul Edilme Durumu ve İşaretleri	f	%	Kitap Kodları
Evet	34	85	K1, K2, K3, K4, K5, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K15, K16, K18, K19, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K31, K32, K33, K34, K35, K37, K38, K39, K40
Hayır	6	15	K6, K14, K17, K20, K30, K36
Toplam	40	100	

Tablo 12’de araştırmada incelenen karakterin bireysel farklılığının toplumsal olarak kabul edilme durumlarına ilişkin bulguları yer almaktadır. İncelenen kitapların

%85'inin toplumsal kabul gördüğü ve işaretinin bulunduğu görülürken, %15'inin toplumsal kabul durumuna ilişkin işaretlere rastlanmadığı görülmüştür.

Tablo 13 B: Karakterin Bireysel Farklılığının Toplumsal Olarak Kabul Edilmesine İlişkin İşaretleri

Kitabın Kodu	Evet, işareti	Hayır
1. K1	✓ Kardeşleri öykü sonunda Mötilda'nın hayallerine ve yapabileceklerine inanıyor ve birlikte hayal kuruyorlar.	
2. K2	✓ Öykü sonunda onu olduğu gibi kabul eden bir sürüye katılarak, istediği gibi oyunlar oynayarak hayatına mutlu devam ediyor.	
3. K3	✓ Arkadaşları onun astım hastası olmasına rağmen futbol maçlarına çağırıyor ve bu hastalığının onlarla oynamasına engel olmadığını söylüyor.	
4. K4	✓ Öykü sonunda anlatıcı "eğer bir kedi olsaydım yine senin arkadaşın olurum" diyor.	
5. K5	✓ Arkadaşları Dehb'li olan karaktere her zaman hoşgörülü ve anlayışlı davranarak süreç boyunca onu desteklemektedirler.	
6. K6		✓
7. K7	✓ Cemile adlı karakter, tekerlekli sandalyeye sahip olan arkadaşı ile oyunlar oynuyor ve tekerlekli sandalye sayesinde topluma nasıl uyum sağladığını vurgulamaktadır.	
8. K8	✓ Dalgıç köpeğin arkadaşları onun suyu sevmesini	

	destekleyerek artık bu durumu kabul ediyorlar.	
9. K9	✓ Öykü sonunda birbirinden farklı olan iki ailenin aynı festivalde bir araya gelerek eğlendiğini ve bu iki ailenin çocuklarının arkadaş olduğu görülmektedir.	
10. K10	✓ Normal gelişim gösteren arkadaşları tarafından bir gruba dahil edilerek o grubun parçası olarak hareket etmektedir.	
11. K11	✓ Oğlağın sahibi onun bu farklılığı için ona bir bisiklet yaptı ve o şekilde arkadaşları ile oynamaya devam etti.	
12. K12	✓ Ferdinand'ın bir dövüş boğası olmayacağını kabul ederek onu çok sevdiği ağacının altına geri götürmüşler.	
13. K13	✓ Farklı tür olan iki arkadaşın arkadaş olması ve her zorluğu birlikte aşmaları.	
14. K14		✓
15. K15	✓ Diğer oyuncaklardan farklı olan Hipopandafare'nin oyuncakçıda bulunan herkes tarafından kabul görmesi ve farklılığı ile ön plana çıkması.	
16. K16	✓ Öykü sonunda o da diğer arkadaşları ile istenen bir araç haline geliyor.	
17. K17		✓
18. K18	✓ Öykü sonunda tavşancık, kısa kulakları ile çevresi tarafından kabul görüyor ve bir fırın açıyor, herkeste bu fırından alışveriş yapıyor.	
19. K19	✓ Öykü sonunda herkes köpeklerin de bale yapabileceğine inanıyor ve ayakta alkışlıyorlar.	
20. K20		✓
21. K21	✓ Kırmızı kurdun mavi kurtlar tarafından kabul	

-
- görerek, bildiği şeyleri onlara öğretmesi.
22. K22 ✓ Köpeğinin onun kıvırcık saçlı hani çok sevmesi.
23. K23 ✓ Sınıftaki herkesin saçlarının Mercan'ın saçları gibi olması ve Mercan'ın bu duruma çok sevinmesi.
24. K24 ✓ Morris'in arkadaşlarının onu tercih ettiği cinsiyet yönelimi ile kabul etmesi.
25. K25 ✓ Arkadaşları ona suaygırı diye seslenmeye başladı.
26. K26 ✓ Sınıfta herkesin normal olmayan davranışları olmadığını ve herkesin birbirinden farklı olduğunu kabul etmeleri.
27. K27 ✓ Kendini olduğu gibi kabul eden bir şehir buldu, oradakilerde pembe canavara çok iyi davranıyordu.
28. K28 ✓ Bir karga olmamasına rağmen diğer kargalar tarafından kabul görerek aileye alınması.
29. K29 ✓ Karşı komşusunun çocuğu, Petunya'nın hiç gülmemesine rağmen onunla arkadaş olmak istiyor ve onunla oynamak istiyor.
30. K30 ✓
31. K31 ✓ Diğer çocuklardan farklı olan Bucu'yu Sakız Cinleri iyileştirmek için mücadele ediyorlar.
32. K32 ✓ Besin alerjisi olduğu için kasabın onun özel durumuna uygun yiyecekler hazırlaması.
33. K33 ✓ Öykü sonunda arkadaşları görmemenin ne kadar zor bir şey olduğunu anlayarak buna göre davranmaya karar verdiler.
34. K34 ✓ Kendini olduğu gibi kabul eden bir canavar ile yoluna devam etti.
-

35. K35	✓	Züri'nin kurduğu kulübe tabiat parkındaki herkesin üye olması.	
36. K36			✓
37. K37	✓	Tekerlekli sandalyeye sahip olan arkadaşı ile oyun oynaması.	
38. K38	✓	Kedisine "Sen çok özel bir kedisin, sen Van kedisisin" diyerek onu çok mutlu etmişti.	
39. K39	✓	Gözlüğü ile arkadaşları ile top oynayabilmesi.	
40. K40	✓	Yolda zor durumda birine yardım ederek, bundan sonra ahtapot olmaktan gurur duyması.	

Tablo 4.12'de bireysel farklılığı olan karakterin toplumsal olarak kabul edilme durumu ve işaretlerine yer verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre, 34 öykü kitabının içinde toplumsal olarak kabul edilme ve işareti bulunurken, 6 öykü kitabında bulunmamaktadır.

Resim 4.9: K5 kodlu kitaptan bir resim.

Resim 4.10: K15 kodlu kitaptan bir resim.

Resim 4.11: K24 kodlu kitabından bir resim.

Tablo 14: Araştırmadaki Karakterin Bireysel Farklılığını Anlatmak İçin Kullanılan Kelimeler

Bireysel Farklılığı Anlatırken Kullanılan İfadelerin Analizi	f	%	Kitap Kodu
Dış görünüşteki farklılığı ifade eden kelimeleri içeren kitaplar	15	37,5	K2, K7, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K22, K23, K27, K28, K34, K35, K37
Yetersizlik türünü ifade eden kelimeleri içeren kitaplar	5	12,5	K3, K5, K6, K10, K32
Düşünüş biçimi ifade eden kitaplar	5	12,5	K1, K8, K12, K14, K24
Farklılığı yansıtan ifadelerin olmadığı kitaplar	15	37,5	K4, K9, K11, K13, K21, K25, K26, K29, K30, K31, K33, K36, K38, K39, K40
Toplam	40	100	

Tablo 14’de bireysel farklılığı olan karakter için kullanılan kelimeler yer almaktadır. İncelenen kitaplarda %37,5’inin dış görünüşü ifade eden kelimeler içeren kitaplardan, %12,5’inin yetersizlik türlerini ifade eden kelimeleri içeren kitaplardan, %12,5’inin düşünüş biçimini ifade eden kelimelerden ve %37,5’inin ise farklılıkları yansıtan ifadelerin olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 15: Araştırmada İncelenen Karakter Öykü İçinde Betimlenme Durumları

Karakterin Öykü İçinde Betimlenme Şekli	f	%	Kitap Kodları
Yalnız	8	20	K7, K12, K15, K16, K19, K27, K30, K34
Ailesi ile	18	45	K1, K3, K5, K6, K9, K13, K14, K20, K22, K23, K24, K29, K31, K32, K36, K37, K39, K40

Arkadaşlarıyla	12	30	K2, K5, K8, K9, K10, K11, K13, K17, K18, K21, K25, K26
Diğer	2	5	K4, K38
Toplam	40	100	

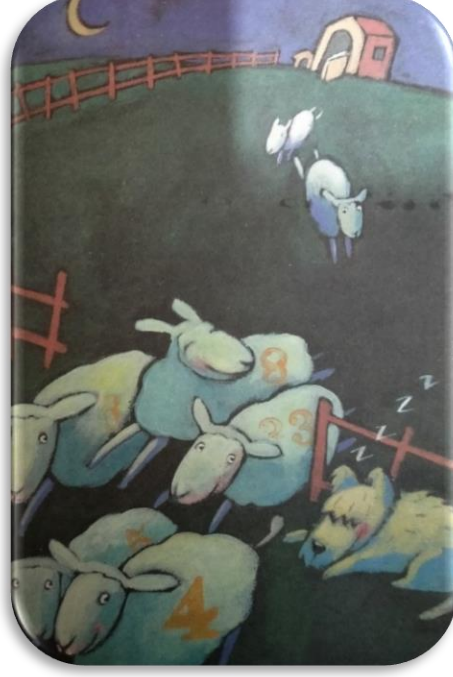
Tablo 15’de karakterin öykü içinde kimlerle betimlendiğine ilişkin bulgular verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, karakterlerden 12’si öykü içinde arkadaşları ile betimlenirken, diğer 12’si hem ailesiyle hem arkadaşlarıyla betimlenmektedir. Karakterlerden 8’i yalnız betimlenirken, 6’sı sadece ailesiyle betimlenmektedir. 2’si de diğer kategorisinde yer almaktadır.

Tablo 16: Araştırmada İncelenen Karakterin Öykü İçinde Ortamda Temsil Edilme Durumları

Karakterin öyküde temsil edilme durumları	F	%	Kitap Kodları
Ev	11	27,5	K4, K7, K14, K16, K19, K22, K27, K29, K32, K39, K40
Okul	2	5	K6, K26
Ev-Okul	5	12,5	K3, K5, K23, K24, K33
Orman	12	30	K1, K2, K9, K10, K11, K12, K13, K17, K18, K28, K31, K35
Ev-Orman	2	5	K1, K2
Diğer	8	20	K8, K6, K15, K20, K21, K30
Toplam	40	100	

Tablo 15’de araştırmada incelenen karakterlerin hangi ortamda temsil ettiklerinin bulgusu yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, karakterlerin 12’si

ormanda, 11'i evde, 8'i diğer, 5'i okul-ev, 2'si ev-orman, 1'i sadece okul, 1'i ise okul-diğer şeklinde temsil edilmektedir.

Resim 4.12: K2 kodlu kitaptan bir resim.

Resim 4.13: K35 kodlu kitaptan bir resim.

Resim 4.14: K30 kodlu kitaptan bir resim.

Resim 4.15: K26 kodlu kitaptan bir resim.

4.2. TEMA-KONU VE İÇERİK

Aşağıda formun bu kısmında yer alan tema-konu ve içerik ile ilgili sorulara ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu kısımda 8 adet soru bulunmaktadır.

Tablo 17: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Temaları

Öykü Kitaplarının Temaları	f	%	Kitap Kodları
Saygı ve kabul (Dış görünüşe saygı, kendine saygı)	26	65	K2, K6, K9, K10, K11, K13, K17, K18, K20, K22, K23, K24, K25, K26, K28, K29, K30, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K39, K40

Davranış ve düşünce (Farklı düşüncelere saygı)	5	12,5	K1, K8, K12, K14, K19
Yetersizlik	3	7,5	K3, K5, K7
Farklılık	6	15	K4, K15, K16, K21, K31, K38
Toplam	40	100	

Tablo 17’de araştırmada incelenen kitapların temalarının bulgusu bulunmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, kitapların 26 tanesi saygı ve kabul temasını ele alırken, 6 tanesi farklılık, 5 tanesi davranış ve düşünce, 3 tanesi de yetersizlik temalarını ele aldığı saptanmıştır.

Tablo 18: Araştırmada İncelenen Kitapların Temalarının Anlaşılabilir Olma Durumu

Kitapların Temalarının Anlaşılabilir Olma Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	39	97,5	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır	1	2,5	K29
Toplam	40	100	

Tablo 18’de araştırmada incelenen kitaplarının temalarının anlaşılır olma durumları incelenmiştir. İncelenen 40 kitaptan 39 tanesinin temasının anlaşılabilir olduğu ancak 1 tanesinin temasının anlaşılabilir olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 19: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Konularının Çocukların Yaş ve Gelişimlerine Uygun Olup Olmama Durumları

Kitapların Konularının Çocuklara Uygun Olup Olmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	39	97,5	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır	1	2,5	K24
Toplam	40	100	

Tablo 19’ da araştırmada incelenen öykü kitaplarının konularının çocukların yaş ve gelişimlerine uygun olup olmadığı yer almaktadır. Kitapların 39 tanesi uygun iken 1 tanesinin uygun olmadığı görülmüştür.

Tablo 20: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Kurgusunun Oluş Sırasına Göre Yazılıp Yazılmama Durumu

Öykü Kurgusunun Oluş Sırasına Göre Yazılma Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 20’de araştırmada incelenen öykü kitaplarının kurgularının oluş sırasına göre olup olmadığı ile ilgili bulgular yer almaktadır. İncelenen 40 kitapta da öykü kitaplarının oluş sırasına göre yazıldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 21: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarına Uygun Bir Başlık Seçilip Seçilememe Durumları

Öykü Kitaplarına Uygun Başlık Seçilme Durumu	f	%	Kitap Kodları
Uygun	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Uygun değil	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 21’de araştırmada incelenen öykü kitaplarına uygun başlık seçilip seçilememe durumlarını gösteren bulgular yer almaktadır. İncelenen 40 öykü kitabına da uygun başlık seçildiği görölmüştür. K10 kodlu kitapta Down Sendromu olan bir çocuğa sahip olan arkadaşı anlatmaktadır, kitap başlığı olarak da “Down Sendromlu Bir Arkadaşım Var” seçildiği görölmektedir. K18 kodlu kitapta kulaklarının kısısalığından dolayı farklılığı oluşan tavşanın öyküsü anlatılmaktadır, kitap başlığı olarak da “Kısa Kulaklı Tavşancık” seçildiği görölmektedir.

Tablo 22: : Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Toplumsal Değer Yargılarını Destekler Nitelikte Olup Olmadığına İlişkin Durumu

Öykü Kitaplarının Toplumsal Değer Yargılarını Destekler Nitelikte Olup Olmaması	f	%	Kitap Kodları
Evet	38	95	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K21, K22, K23, K25, K26, K27, K28, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır	1	5	K20, K24
Toplam	40	100	

Tablo 22’de araştırmada incelenen öykü kitaplarının toplumun değer yargılarını destekler nitelikte olup olmadığını gösterilmektedir. İncelenen 40 öykü kitabından 38 tanesinin toplumun değer yargılarını destekler nitelikte olduğunu ancak 2 tanesinin desteklemediği sonucuna varılmıştır.

Tablo 23: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarında Bireysel Farklılığın Ele Alınma Durumu

Öykü Kitaplarında Bireysel Farklılıkların Ele Alında Durumu	f	%	Kitap Kodları
Dolaylı	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, 15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40

Doğrudan tanımlama vererek	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 23’de araştırmada incelenen öykü kitaplarının öykü içinde bireysel farklılıkları nasıl ele aldıklarını içeren bulgular yer almaktadır. İncelenen 40 kitapta da bireysel farklılığı dolaylı yoldan ele aldıkları görülmektedir.

Tablo 24: Araştırmadaki Bireysel Farklılığı Olan Karakterlerin Sorunlarla Karşılaşım Karşılaşmama Durumu

Bireysel Farklılığı Olan Karakterin Sorunlarla Karşılaşım Karşılaşmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet, sorunlarla karşılaştı.	37	92,5	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır, sorunlarla karşılaşmadı.	3	7,5	K7, K10, K30
Toplam	40	100	

Tablo 24’de araştırmada incelenen öykü kitaplarındaki karakterlerin sorunlarla karşılaşım karşılaşmadığına ilişkin bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, 37 öykü kitabındaki karakterler sorunlarla karşılaşırken, 3 öykü kitabında sorunlarla karşılaşmadığı görülmüştür.

Tablo 25: Araştırmada Bireysel Farklılığı Olan Karakterin Karşılaştıkları Sorunları Nasıl Çözümü Kavuşturduğuna İlişkin Durumları

Bireysel Farklılığı Olan Karakterin Karşılaştıkları Sorunları Nasıl Çözümü Kavuşturduklarına İlişkin Durumları	f	%	Kitap Kodları
Bireysel	14	35	K1, K2, K4, K7, K9, K12, K15, K16, K26, K27, K28, K30, K34, K36
Arkadaşlarıyla	17	42,5	K8, K10, K13, K14, K17, K18, K19, K20, K21, K23, K24, K25, K29, K31, K33, K35, K37
Yetişkin yardımıyla	9	22,5	K3, K5, K6, K11, K22, K32, K38, K39, K40
Toplam	40	100	

Tablo 25’de araştırmada bireysel farklılığı olan karakterin karşılaştıkları sorunları nasıl çözüme kavuşturduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre 17 tanesi karşılaştığı sorunları arkadaşları yardımı ile çözümlerken, 14 tanesi bireysel, 9 tanesi de yetişkin yardımı ile çözüme kavuşturduğu görülmektedir.

4.3. YAZIM VE DİLBİLGİSİ

Aşağıda formun bu kısmında yer alan yazım ve dilbilgisi ile ilgili sorulara ilişkin bulgular bulunmaktadır. Bu kısımda 11 adet soru bulunmaktadır.

B. Okul Öncesi Dönemde Bireysel Farklılığı Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarının Dış Yapı Özellikleri

Tablo 26: Araştırmada Ele Alınan Öykü Çocukların Gelişim Özelliklerine (Konu, Dil, Tasarım) Uygun Olma Durumları

Kitapların Gelişim Uygun Durumu	Çocukların Özelliklerine Olup Olmama	f	%	Kitap Kodları
Uygun		35	87,5	K1, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K22, K23, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Uygun değil		5	12,5	K2, K20, K21, K24, K31
Toplam		40	100	

Tablo 26’de araştırmadaki öykünün çocuklarının gelişim özelliklerine uygun olup olmadığı ile bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, 35 öykü kitabının çocuklarının gelişim özelliklerine uygun olduğu, 5 öykü kitabının ise uygun olmadığı görülmüştür. K2 kodlu kitabın uygun olmama nedeni, okul öncesi dönem çocukları için kitabın boyutunun küçük olduğu görülmüştür. K20 kodlu kitapta kitabın uygun olmama nedeni ise okul öncesi dönem çocukları için kelime sayısının fazla olduğu görülmüştür. K21’de ise kitap tasarımının çok renkli olmasından dolayı çocukların dikkatini dağıtarak göz yormasına neden olabileceği saptanmıştır. K24’de ise ele alınan temanın çocukların pedagojisine uygun olmadığı görülmüştür. K31 kodlu kitapta ise kitabın boyu ve temayı ele alış biçiminin uygun olmadığı görülmektedir.

Tablo 27: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Kimin Gözünden Anlatıldığı Durumu

Öykü Kitaplarının Kimin Gözünden Anlatılma Durumu	f	%	Kitap Kodları
Farklılığı olan karakter	6	15	K3, K5, K22, K23, K28, K32
Anlatıcı	32	80	K1, K2, K4, K6, K7, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K20, K21, K34, K25, K26, K27, K29, K30, K31, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Normal gelişim gösteren çocuk	2	5	K10, K19
Diğer	0	0	-
Toplam	40	100	

Tablo 27’de araştırmada incelenen öykü kitaplarının hangi bakış açıları ile oluşturulduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, kitaplardan 32 tanesi anlatıcı tarafından, 6’sı bireysel farklılığı olan çocuğun kendisi tarafından, 2’si de normal gelişim gösteren çocuk tarafından anlatıldığı görölmektedir.

Tablo 28: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Kelimeler Arasında Yeterli Boşluk Olup Olmama Durumu

Kitapların Arasında Yeterli Boşluk Olup Olmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
---	---	---	---------------

Evet	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 28'deki tabloda araştırmada incelenen kitaplar arasında kelimeler arasında yeterli boşluk olup olmama durumları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre incelenen 40 kitapta da kelimeler arasında yeterli boşluk olduğu görülmektedir.

Tablo 29: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Yazım Kurallarına Uyulup Uyulmama Durumu

Yazım Kurallarına Uyulup Uyulamama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 29'da araştırmada incelenen öykü kitaplarının yazım kurallarına uyup uymama durumlarına göre bulguları yer almaktadır. 40 öykü kitabının da yazım kurallarına uyduğu görülmektedir.

Tablo 30: Araştırmada Kullanılan Öykü Kitaplarında Kullanılan Sözcüklerin Dil Gelişimine Uygun Olup Olmama Durumu

Öykü Kitaplarında Kullanılan Sözcüklerin Dil Gelişimine Uygun Olup Olmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet uygun	36	90	K1, K2, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır, uygun değil	4	10	K3, K4, K20, K31
Toplam	40	100	

Tablo 31’de araştırmada incelenen kitaplardaki sözcüklerin çocukların dil gelişim seviyelerine uygun olup olmamasına ilişkin bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, kitaplarının 36 tanesinin sözcüklerinin çocukların dil gelişim seviyelerine uygun olduğu görülürken 4 tanesinin uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 31: Araştırmada Kullanılan Kitapların Dili Sade ve Anlaşılır Olma Durumları

Öykü Kitaplarının Dilinin Sade-Anlaşılır Olma Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	36	90	K1, K2, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır	4	10	K3, K4, K20, K31
Toplam	40	100	

Tablo 31’de araştırmada incelenen kitapların dillerinin sade ve anlaşılır olma durumlarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, 36 kitabın dilinin sade ve anlaşılır olduğu görülürken, 4 kitabın dilinin sade ve anlaşılır olmadığı görülmektedir.

Tablo 32: Araştırmada İncelenen Kitaplarda Önemli Yerler Koyu Renkte Yazılıp Yazılmama Durumu

Kitaplarda Önemli Yerlerin Koyu Yazılıp Yazılmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	13	32,5	K3, K4, K8, K14, K16, K21, K23, K25, K26, K27, K34, K35, K6
Hayır	27	67,5	K1, K2, K5, K6, K7, K9, K10, K11, K12, K13, K15, K17, K18, K19, K20, K22, K23, K24, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K37, K38, K39, K40
Toplam	40	100	

Tablo 32’de araştırmada incelenen öykü kitaplarında önemli cümlelerin koyu renkte yazılıp yazılmama durumuna ilişkin bulgular yer almaktadır. İncelenen kitaplara göre 27 tanesi önemli yerleri vurgulamak için koyu renk kullanmaz iken, 13 tane kitabın önemli yerleri vurgulamak için koyu renk kullandığı görülmüştür.

Tablo 33: Araştırmada İncelenen Öykü Kitapların Başlıkları Çocukların Dikkatini Çekecek Nitelikte Olup Olmama Durumu

Kitapların Başlıklarının Çocukların Dikkatini Çekecek Nitelikte Olup Olmama Durumu	f	%	Kitap Kodları

Evet	33	82,5	K1, K2, K4, K5, K6, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K19, K20, K21, K22, K23, K25, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K40
Hayır	7	17,5	K3, K7, K10, K18, K24, K26, K39
Toplam	40	100	

Tablo 33’de araştırmada incelenen öykü kitaplarının başlıklarının çocukların dikkatini çekecek nitelikte olup olmadığı gösteren bulgular yer almaktadır. Kitapların 33 tanesinin başlıkları çocukların dikkatini çekecek nitelikte iken, kitaplardan 7 tanesinin çocukların dikkatini çekecek nitelikte olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 34: Araştırmada Kullanılan Öykü Kitaplarında Kullanılan Devrik Cümlelerin Akışı Bozacak şekilde Kullanılıp Kullanılmama Durumu

Öykü Kitaplarında Anlam Akışını Bozacak Devrik Cümlelerin Kullanılıp Kullanılmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	-	-	-
Hayır	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Toplam	40	100	

Tablo 34’de araştırmada incelenen kitaplarda cümlelerin anlamını-akışını bozacak biçimde devrik cümlelerin kullanılıp kullanılmadığına ilişkin bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, incelenen 40 kitapta da cümlelerin anlamını bozacak biçimde devrik cümlelerin kullanılmadığı görülmüştür.

Tablo 35: Araştırmada Kullanılan Kitaplardaki Karakterlerin Hangi Özelliklerine Vurgu Yapılması Durumu

Karakterlerin Özelliklerine Vurgu Yapılma Durumu	f	%	Kitap Kodları
Farklılıklarına	-	-	-
Benzerliklerine	-	-	-
Benzerlik ve farklılıklarına	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Toplam	40	100	

Tablo 35’de araştırmada bireysel farklılığı olan karakterin daha çok hangi özelliklerine vurgu yapıldığına ilişkin bulgular yer almaktadır. İncelenen 40 kitapta da bireysel farklılığı olan karakterlerin hem benzerliklerine hem de farklılıklarına bir arada yer verilmiştir.

Tablo 36: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Kurgusunun Sonlanma Biçimleri

Kitapların Kurgusunun Sonlanma Biçimi	f	%	Kitap Kodları
Gerçekçi	9	22,5	K3, K5, K7, K10, K29, K32, K33, K37, K39
Olağanüstü-Mucizevi	31	77,5	K1, K2, K4, K6, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K30, K31, K34, K35, K36, K38, K40
Toplam	40	100	

Tablo 36’de araştırmadaki öykü kitaplarının kurgularının sonlanma biçiminin bulguları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, 31 öykü kitabının kurguları mucizevi-olağanüstü sonlanırken, 9 kitabın gerçekçi bir sonla oluşturulduğu görölmektedir.

4.4. RESİMLENDİRME

Araştırma formunun bu kısmında yer alan resimlendirme ile ilgili sorulara ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu kısımda 7 adet soru bulunmaktadır.

Tablo 37: Araştırmada İncelenen Öykü Kitapların Resimlendirmesinin Öykünün İçeriğine Uygun Olup Olmama Durumu

Öykü Kitaplarının Görsellerinin İçeriğe Uygun Olup Olmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır-Hayır ise neden?	-	-	
Toplam	40	100	

Tablo 37’da araştırmada incelenen öykü kitaplarının resimlendirmelerinin öykünün içeriğine uygun olup olmadığı ve içeriğe uygun değil ise nedenini içeren bulgular yer almaktadır. İncelenen 40 kitabında resimlendirmelerinin öykünün içeriğine uygun olduğu görölmüştür.

Tablo 38: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Görsellerinin Sayısının Öykünün Anlaşılabilir Olması İçin Yeterli Olup Olmama Durumu

Kitapta Kullanılan Görsellerin Sayısının Öykünün Anlaşılabilir Olması İçin Yeterli Olup Olmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet yeterli	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır yeterli değil	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 38’de araştırmada incelenen öykü kitaplarındaki görsellerinin sayısı öykünün anlaşılır olması için yeterli olup olmadığı ile ilgili bulgular verilmiştir. İncelenen 40 kitabında görsel sayısının yeterli olduğu görölmüştür.

Tablo 39: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarında Öyküyle Alakası Olmayan Görsellerin Kullanılıp Kullanılmama Durumları

Öyküde Öyküyle İlişkisi Olmayan Görsellerin Kullanılıp Kullanılmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet, kullanılmış	-	-	-
Hayır, kullanılmamış	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Toplam	40	100	

Tablo 39’de araştırmada incelenen öykü kitaplarının resimlendirmesinin öykü ile ilgili olmayan görsellerin kullanılıp kullanılmadığına ilişkin bulgular yer almaktadır. İncelenen 40 kitapta da öykü ile ilişkili olmayan görseller kullanılmadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 40: Araştırmada Kullanılan Görsellerin Öyküyü Yorumlama Gücünün Yeterli Olup Olmama Durumu

Görsellerin Öyküyü Yorumlama Gücünün Yeterli Olup Olmaması	f	%	Kitap Kodları
Evet, yeterli	31	77,5	K1, K3, K4, K5, K6, K8, K9, K11, K12, K14, K15, K16, K17, K19, K20, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K39
Hayır, yeterli değil	9	22,5	K2, K7, K10, K13, K18, K21, K31, K38, K40
Toplam	40	100	

Tablo 40’da araştırmada kullanılan görsellerin öyküyü yorumlama gücünün yeterli olup olmadığı bulgusu yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, incelenen kitapların 31’inin görsellerinin öykünün yorumlama gücünün yeterli olduğu görülürken, 9’unun görsellerinin öyküyü yorumlama gücünün yeterli olmadığı saptanmıştır.

Tablo 41: Araştırmada İncelenen Kitapların Görsellerinin İlgil ekici Olup Olmama Durumu

Kitapların Görsellerinin İlgil ekici Olup Olmaması	f	%	Kitap Kodları
İlgil ekici	32	80	K1, K2, K6, K8, K9, K10, K11, K12, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K33, K33, K34, K35, K36, K37, K38
İlgil ekici değil	8	20	K3, K5, K7, K13, K31, K38, K39, K40
Toplam	40	100	

Tablo 41’de araştırmada incelenen yk kitaplarının grsellerinin ilgil çekici olup olmadığı ile ilgili bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara gre, 32 kitabın grsellerinin ilgil çekici olduğu, 8 kitabın ise grsellerinin ilgil çekici olmadığı grlmştr.

Tablo 42: Araştırmada İncelenen Kitaplardaki Grsellerin Renk Durumları

Öyküdeki Görsellerin Renk Durumları	f	%	Kitap Kodları
Renkli	38	95	K1, K2, K6, K8, K9, K10, K12, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K33, K33, K34, K35, K36, K37, K39, K40
Siyah-Beyaz	1	2,5	K11

Siyah-Beyaz-Renkli	1	2,5	K38
Toplam	40	100	

Tablo 42’de araştırmada incelenen kitaplardaki gorsellerin renk durumlarının bulgusu yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, kitapların 38 tanesinin gorselleri renkli iken, 1 tanesinin siyah-beyaz, 1 tanesinin de hem siyah-beyaz hem de renkli olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 43:Araştırmaya Dahil Edilen y Kitaplarının Kapaklarındaki Gorseller ynn İçinde Bulunup Bulunamama Durumu

y Kitapların Kapaklarındaki Gorsellerin y İçinde Bulunup Bulunmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 43’de araştırmada incelenen y kitaplarının kapaklarındaki gorsellerin içinde bulunup bulunmama durumuna ilişkin bulgular yer verilmektedir. İncelenen 40 kitabında kapağında bulunan gorselin ynn içinde olduğu saptanmıştır.

4.5. BİÇİM, KAPAK, CİLT

Aşağıda inceleme formunun bu kısmında yer alan biçim, kapak, cilt ile ilgili sorulara ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu kısımda 9 adet soru bulunmaktadır.

Tablo 44: Araştırmada İncelenen Kitaplara Uygun Kapak Tasarımı Yapılıp Yapılmama Durumu

Kitaplara Uygun Kapak Tasarımı Yapılıp Yapılmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 44’de araştırmada incelenen öykü kitaplarına uygun kapak tasarımı yapılıp yapılmama durumunu içeren bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre kitapların 40’ının da öyküye uygun kapak tasarımı yaptığı görülmüştür.

Tablo 45: : Araştırmada İncelene Öykü Kitaplarının Ciltlemelerinin Dikiş Tekniği ile Yapılıp Yapılmama Durumu

Kitapların Dikiş Tekniği ile Yapılıp Yapılmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	27	67,5	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K10, K11, K12, K13, K14, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K26, K27, K28, K30, K33, K35, K36, K40
Hayır	13	32,5	K7, K9, K15, K18, K24, K25, K29, K31, K32, K34, K37, K38, K39
Toplam	40	100	

Tablo 45’de araştırmada incelenen öykü kitaplarının ciltleme tekniğinin dikiş ile yapılıp yapılmama durumunu içeren bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, incelenen kitapların 27 tanesi dikiş tekniği ile oluşturulmuş iken 13 tanesinde dikiş tekniği kullanılmamıştır. Bu 13 tane kitap ise zımba ve yapıştırma teknikleri ile oluşturulmuştur.

Tablo 46: Araştırmada İncelenen Öykü Kitaplarının Puntosunun Çocukların Yaşına Uygun Olup Olmama Durumu

Kitapların Puntosunun Çocukların Yaşına Uygun Olup Olmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	38	95	K1, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır	2	5	K2, K31
Toplam	40	100	

Tablo 46’da araştırmada incelenen kitapların yazı puntosunun çocukların yaşlarına uygunluğunu içeren bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre incelenen kitapların 38 tanesinin yazı puntosunun çocuklarına uygun olduğu görülürken 2 tanesinin çocuklarının yaşlarına uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 47: Araştırmada Kullanılan Kapak Resimlerinin Canlı ve İlgı Çekici Olup Olmaması Durumu

Kapak Resimlerinin Canlı ve Çekici Olma Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	31	77,5	K1, K4, K6, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K32, K34, K35, K36, K37
Hayır	9	22,5	K2, K3, K5, K7, K31, K33, K38, K39, K40
Toplam	40	100	

Tablo 47’de araştırmada incelenen kitaplarının kapaklarının ilgi çekici ve canlı olup olmadıklarını gösteren bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre, kitapların 31’inin kitap kapaklarının ilgi çekici ve canlı olduğu görülürken, kitaplardan 9 tanesinin kapaklarının ilgi çekici ve canlı olmadığı saptanmıştır.

Tablo 48: Araştırmaya Dahil Edilen Kitapların Dayanaklı ve Baskı Kalitesinin Yüksek Olup Olmama Durumları

Öykü Kitapların Dayanaklı ve Baskı Kalitesinin Yüksek Olup Olmama Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Hayır	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 48’de araştırmaya dahil edilen öykü kitaplarının dayanıklı ve baskı kalitesinin yüksek olup olmamasına ilişkin bulgular yer almaktadır. İncelenen 40 kitabında dayanıklı ve baskı kalitesinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 49: Araştırmada İncelenen Kitapların Kolayca Taşınabilir Olma Durumları

Kitapların Taşınabilir Olma Durumları	f	%	Kitap Kodları
Evet	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40

Hayır	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 49’de araştırmada incelenen kitapların kolay taşınabilir olma durumları yer almaktadır. İncelenen 40 öykü kitabının da kolay taşınabilir olduğu görölmüştür.

Tablo 50: Araştırmada İncelenen Kitapların Sayfalarında (Alt-Üst) Boşluklara Sahip Olma Durumları

Kitapların Sayfalarında (Alt-Üst) Boşluklara Sahip Olma Durumları	f	%	Kitap Kodları
Var	40	100	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Yok	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 4.50’de araştırmada incelenen kitaplarda alt-üst boşluk olma durumlarının bulgusu yer almaktadır. İncelenen 40 kitabında alt-üst boşluklarının olduğu bulgusuna varılmıştır.

Tablo 51: Araştırmada İncelenen Kitapların Sayfalarında (Sağ-Sol) Boşluklara Sahip Olma Durumu

Kitapların Sayfalarında (Sağ-Sol) Boşluklarının Olması Durumu	f	%	Kitap Kodları
Var			K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29, K30, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Yok	-	-	-
Toplam	40	100	

Tablo 51’de araştırmada incelenen kitapların sağ ve sol boşluklarının olup olmama durumları yer almaktadır. İncelenen 40 kitapta da sağ-sol boşluklarının bulunduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 52: Araştırmada İncelenen Kitapların Parlak Olup Olmama Durumları

Kitapların Parlak Olma Durumu	f	%	Kitap Kodları
Evet parlak	7	17,5	K10, K11, K15, K18, K20, K26, K30
Hayır değil	33	82,5	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K12, K13, K14, K16, K17, K19, K21, K22, K23, K24, K25, K27, K28, K29, K31, K32, K33, K34, K35, K36, K37, K38, K39, K40
Toplam	40	100	

Tablo 52’de araştırmada incelenen kitapların parlak olup olmama durumları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre kitapların 33 tanesi parlak iken 7 tanesinin parlak olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

4.6. KİTAP ÖZETLERİ

Bu bölümde araştırmacı tarafından incelenen ve kendisi tarafından özetlenen 40 resimli öykü kitabı bulunmaktadır.

4.6.1. Ağaca Tırmanan İnek

Kitabın Özeti

Mötilda, çok meraklı bir inektir. Onun bu merakı yeni bir şeyler öğrenmesini de sağlamaktaydı. Mötilda'nın üç tane kardeşi vardı. Bunlar, Bella, Berta ve Bonita idi. Ama Mötilda kardeşlerinden biraz farklıydı. Mötilda hem çok meraklı, meraklı olduğu kadar da hayal kurmayı da çok sevdi. Kimsenin aklına gelmeyen fikirler onun aklına gelirdi. Ancak Mötilda'nın kardeşleri onun hayalleri ve sıra dışı fikirleri ile asla ilgilenmezlerdi. Hatta Mötilda kardeşlerine hayallerinden bahsettiğinde böyle şeyler “olamaz, çok saçma” cevabını alırdı.

Günlerden bir gün Mötilda ormana gitmeye karar verdi. Ve bir ağacın yanında durdu. Kendi kendine konuşmaya başladı. Acaba ağaca tırmanmak nasıl bir şey dedi ve ağaca tırmanmaya karar verdi. Bayağı da tırmandı ve ağacın tepesine ulaştı. Ama burada onu şaşırtan bir şey vardı. Dalda oturan bir ejderha! Hem de bu ejderhanın kırmızı çizmeleri vardı! Mötilda ilk önce bu kırmızı çizmeli ejderhadan korkmuştu ama sonra bu ejderhanın ona zarar vermeyeceğini anladı. Diğer ejderhaların aksine çok daha cana yakın ve arkadaş dostuydu. Hatta vejetaryendi. Mötilda ile kırmızı çizmeli ejderhanın ortak bir özelliği vardı. O da aynı Mötilda gibi hayaller kurmayı, değişik fikirleri çok sevdi. Artık Mötilda hayallerini, yeni ve farklı fikirlerini anlatacağı arkadaşını buldu. Mötilda o gün eve döndüğünde ejderhayı ve ağaca tırmandığını hemen kardeşlerine anlattı ama yine kardeşleri ona inanmadı.

Ertesi gün olduğunda Mötilda kahvaltıya inmedi, mutfaka bir not bırakmıştı. Notta “Bugün ejderha ile ormanda uçuş dersimiz var, beni merak etmeyin” yazıyordu. Kardeşleri bu nattan sonra Mötilda için endişelenmeye başladı. Artık Mötilda'nın kurduğu hayallere inandığını düşündüler ve hızlıca ormana aramaya gittiler. Aslında kardeşler ilk defa ormana gittiler ve gördüklerine inanamadılar. Mötilda'ya hak

verdiler. Ormanın ne kadar güzel olduğunu kendi aralarında konuşmaya başladılar. Konuşurken birden cesaretlerini topladılar ve ağaca tırmanmaya başladılar. Bu 3 kardeş ağacın en üstüne çıktığında çok güzel bir görüntü ile karşılaştı. Ama birden akıllarına Mötilda geldi sahi neredeydi? İşte tam o esnada Mötilda'nın uçtuğunu gördüler. Mötilda uçuyordu! Acaba uçmak nasıl bir histi, onlar da uçabilir miydi diye düşünmeye başladılar. Ve “Neden Olmasın” dediler. 4 kardeş hep birlikte gökyüzünde büyük bir mutluluk ile uçtular. Akşam olduğunda ise 4 kardeş ağacın tepesinde yıldızlara bakarak hayaller kurdular.

4.6.2. Akkuzu Karkuzu

Kitabın Özeti

Hermes diğer çoban köpeklerinden çok daha iyi bir çoban köpeğiydi. Koyunları tek bir sesi ile sıraya sokabilirdi. Ancak Hermes'in bir zayıf yeri vardı. Akşam olunca koyunları tek tek sayarak içeri alırdı ancak sayı ilerledikçe esner ve uyuyakalırdı. Bunu fırsat bilen koyunlar da hemen ağıldan çıkardı. Koyunların kimisi oyun oynardı kimisi sinemaya gider kimisi de dolaşmaya giderdi. Bazıları da futbol maçı yapardı.

Ama aralarından bir tane kuzu vardı ki o oyunlara katılmaz ve kenardan arkadaşlarını izlerdi. Bu koyunun ismi “Akkuzu” idi. Akkuzu bu koyun sürüsünün deki siyah renkli tek koyundu. Arkadaşları da Akkuzu'nun siyah renkli olmasından dolayı onunla oynamak istemezlerdi. Akkuzu ise bu duruma çok üzülürdü. Bir gün Akkuzu madem arkadaşlarım beni istemiyor o zaman bende gideyim dedi ve yollara düştü.

Yolda giderken karşısına rüzgâr çıktı. Rüzgâr Akkuzu'ya kayboldun mu diye sordu, gülerken. Ama Akkuzu kaybolmadığını, beyaz arkadaşlarının onu istemediğini onu sevmediğini söyledi. Rüzgâr ise ona, yalnız ol dedi, yalnız olmak çok güzeldir. Mesela ben istediğim zaman giderim, gelirim. Kimsede bana karışamaz dedi. Ama Akkuzu ben yalnız olmak istemiyorum ve sadece benim gibi olan bir koyun sürüsü bulmak istiyorum dedi. Bunu duyan rüzgâr ufka doğru yola çıktı. Akkuzu da arayışına devam etti. Biraz daha gittiğinde siyah bir koyun sürüsü gördü. Koşarak onların yanına

gitti, onlarla bir sürü oyunlar oynadı. Dinlenmek için kenara geçtiğinde ise üzgün ve kenarda duran bir koyun olduğunu gördü. Bu koyun bembeyaz bir koyundu sürünün aksine. Akkuzu siyah koyunlara beyaz koyunla neden oynamadıklarını sordu. Onlarda “O bizim gibi değil, bizden olmayanı istemiyoruz” dediler. Akkuzu bu duruma çok üzüldü ve hemen gidip bu beyaz koyunla tanışmak istedi.

Bu koyunun adı “Karakuzu” idi. Akkuzu ve Karakuzu tüm koyunların arkadaş olduğu bir sürü aramak için yola çıktılar. Gittiler, gittiler... Ama çok yorulmuşlardı bir mağara görüp içine girdiler. Bu mağara ayı eviydi ve onlar için çok tehlikeliydi. İki koyun o mağarada uyudular. Birden bir sesle irkildiler. Bu ses ev sahiplerine aitti. Anne ayı, baba ayı ve ayıcık karşılarında duruyorlardı. Akkuzu ve Karakuzu çok korktular ve özür dileyerek hemen gitmeye çalıştılar. Ama bu ayı ailesi hiç de korkulacak gibi değildi. Anne ayı kuzulara neden sürüden kaçtıklarını sordu. Onlar da renklerle ilgili olan problemleri anlattılar. O esnada ayıcık “Ormanda hem siyah renkte erik var hem de mor renkte, ben ikisini de çok seviyorum” dedi. Daha sonra teşekkür ederek oradan çıktılar. Yolda giderken her koyunun rengarenk olduğu bir sürüye denk geldiler. Akkuzu ve Karakuzu şaşkın şaşkın bu koyunlara bakakaldı. Ve dayanamayıp bizde sizinle oynayabilir miyiz, sakıncası var mı? Diye sordular. Bu rengarenk koyun sürüsü hep bir ağızdan asla yok dediler. Oyunlara dahil oldular, koştular, bowling oynadılar. Akkuzu ve Karakuzu gerçekten iyi bir sürüye denk geldiler.

4.6.3. Bende Astım Var

Kitabın Özeti

O astım olan bir çocuktü, bunu da bir gün futbol oynarken fark ettiler. Futbol sahasında oynarken birden nefessiz kaldığını hissetti, gözlerinin altı morardı ve yere düştü. Sahanın kenarında oğullarını izleyen anne-babası da koşarak hemen onun yanına geldiler. Hızlıca arabaya bindiler ve hastanenin yolunu tuttular. Babası aracı kullanırken, annesi de yanına oturmuştu. Annesi ona derin derin nefes almasını ve

sakin olmasını söyledi. Çocuk annesinin dediklerini yapınca daha iyi hissettiğini fark etti.

Hastane ile saha aslında pek de uzak değildi ama ona çok yol varmış gibi gelmişti. Doktor küçük çocuğu muayene etti ve onda astım olduğunu söyledi. Eğer rahat nefes almak istiyorsa ona vereceği özel ilacı kullanması gerektiğini söyledi. Ama bu ilaç diğerlerine benzemiyordu. Bu ilacın adı fisfıstı. Annesi ve babası muayeden sonra eve dönerken çocuklarına halı sahaya isterse geri dönebileceğini söylediler. Küçük çocuk ise astım olduğu için artık arkadaşlarının onunla oynamayacağını düşündüğü için bundan vazgeçti, o vazgeçti ama babası çoktan onları halı sahaya getirmişti. Arkadaşları onu sağlıklı görünce çok mutlu oldular. Hem doktor da antrenmandan sonra ilacını sıkarsa futbol oynayacağını söylemişti. Buna rağmen hala arkadaşlarından çekiniyordu. Arkadaşlarının içinden birisi küçük çocuğun yanına yaklaştı ve astım olup olmadığını sordu. Küçük çocuk evet dedi, arkadaşı hemen atılarak bende astımım dedi. Küçük çocuk çok şaşırıldı. Çünkü takımın en hızlı koşan oyuncusuydu. Artık ne zaman antrenmana katılacak olsa önce ilacını sıkıyor ve hayatına kaldığı yerden devam ediyordu.

4.6.4. Bir Kedi Olsaydım

Kitabın Özeti

Eğer bir kedi olsaydın neler yapardın? Dedi minik kediye. O da eğer bir kedi olsaydım diye başladı cümlesine.

Eğer bir kedi olsaydım, yağmurun biriktirdiği suların içinde olmak yerine şöminenin önünde yatmayı isterdim. Seninle buzların üzerinde paten yapmak istemezdim onun yerine balkondaki korkulukların üzerinde yürümek isterdim. Balonlarla ya da su tabanları ile oynamak yerine yün yumakları ile oynamak isterdim. Senin beni ne kadar çok sevdiğini göstermek için bana taktığın bu kurdele yerine karnımı gıdıklamanı isterdim. Evet belki bir kedi olsaydım sana bir mağazaya gidip hediyeler alamazdım ama en yakın arkadaşşıma en güzel hediye almamak için çöplerin içini karıştırdım.

Eğer ben bir kedi olsaydım, mutlu olduğumuz anlarda ıslık çalamazdım ya da birlikte dans edemezdik ama seninle ayın ışığında miyavlardım. Tatil günlerinde dışarı çıkıp seninle sinemaya gitmek istemezdim onun yerine evin tavan arasında fare kovalamayı seçerdim. Eğer bir kedi olsaydım, asla karanlıktan korkmazdım aksine gece karanlığı çöktüğünde seni ürküten şeyleri yakalardım. Eğer bir kedi olmuş olsa idim, sen bana ne kadar renkleri öğretmeye çalışsan da öğrenemezdim. Çünkü kediler siyah-beyaz görürler. Doğum günüm de hediye olarak balık isterdim.

Hııı... Evet ben bir kedi değilim ama yine de bazı zamanlar seninle aynı şeyleri yapmak istemeyebiliyorum. Kedi de olsaydım benim için değişmeyen şey:

“Yine senin arkadaşın olurum!”

4.6.5. Bir Türlü Yerimde Duramıyorum

Kitabın Özeti

Öğretmen ders anlatırken tahtaya bir problem yazdı ve kimin yapacağını sınıfa sordu. Sınıftan bazı çocuklar yanıtlamak için parmaklarını kaldırdılar ama Lukas parmak kaldırmadan

“Üç” diye haykırdı. Öğretmeni ona dönüp “Cevaplarımızı bu şekilde söylemiyoruz, bun sınıf kurallarına uymuyor” dedi. Ama o kurallara uymada hep zorlanırdı. Ders bitince koşarak bahçeye gitti. Lukas bahçeye çıkınca çok mutlu oldu çünkü Lukas için hareket etmeden durmak neredeyse

imkânsızdı. Bahçede top oynayan arkadaşlarının topuna vurarak gol attı. Ama arkadaşları ona “İstediğin zaman gelip öyle gol atamazsın Lukas, eğer oynamak istiyor isen kendine bir takım seçmen gerekiyor. Çünkü kurallar bunu gerektiriyor” dediler. Lukas bir kez daha kuralların ona hatırlatıldığını görünce oldukça sinirlendi, bahçedeki tellere tekme attı. Lukas, eve gittiğinde arkadaşının ona kızdığı için çok üzüldü. Bu üzüntü üzerine annesi de Lukas’ a yatağını düzgün toplamadığı için kızdı. O da annesine, yapmaya çalıştığını ama bu kadar yapabildiğini anlatmaya çalıştı. Annesi de ona DEHB denilen bir şeyin onda var olduğunu anlattı. Lukas başta korkmuştu ama annesi onu rahatlatmıştı. Birlikte doktora gittiler. Doktor Lukas’ a “DEHB olanlar, sıra beklemekte zorluk çekerler ve kurallara uyamazlar” dedi. Lukas bağırarak tıpkı benim

gibi dedi! Doktor Lukas' a gün içinde bir kere kullanacağı bir ilaç ve gün içinde yapması gerekenleri anlatan bir beceri listesi verdi. Bu listede kalk, kalkınca yatağını düzelt, kahvaltını yap gibi yönergeler yer alıyordu. Lukas bu beceri listesi sayesinde gün içinde tüm işlerini eksiksiz tamamlayabiliyordu.

Lukas' ın okuldaki durumu da daha iyi gitmeye başladı. Öğretmeni yerinde oturmakta zorlandığın zaman sınıf içinde sessizce yürüyebileceğini söyledi. Hatta öğretmeni de bir kural listesi yapıp sırasına koydu. Lukas unuttuğu şeyleri buradan bakabiliyordu. Lukas kullandığı ilaçta dikkatini toplamasına yardımcı oldu. Artık Lukas bahçede top oynarken sırasını bekliyordu. Bazen sıranın en önüne geçmek istese de yapmadı. Sırası geldiğinde topa vurdu ve gol oldu.

Lukas maç yaparken bu sefer kuralları sevmiyorum yerine “DEHB’ li olmak bazen zor olabiliyor ama bu benim eğlenmeme engel değil!” Diye bağırdı ve arkadaşları ile oynamaya devam etti.

4.6.6. Bu Benim Dansım

Kitabın Özeti

Bea, ders çalışmaktan hiç hoşnut olmazdı. Özellikle de matematik derslerini hiç sevmezdi. Okul onun için sıkıcı bir yer olmaktan asla çıkmıyordu. Bea'nın ders notları da hiç iyi değildi. Bea'nın öğretmeni Bea'nın annesine bir mektup yolladı. Bu mektupta eğer Bea çarpım tablosunu öğrenemez ise o sene sınıfta kalacağını söylüyordu. Annesi hemen harekete geçerek Bea' ya özel matematik dersi aldırmasının iyi olabileceğini düşündü. Ama Bea özel derse rağmen bir türlü dikkatini bir derslere odaklayamıyordu. Annesi kızına çok üzülüyordu bu yüzden onu doktora götürmeye karar verdi. Ancak doktor muayene sonrası fizyolojik olarak bir problemin olmadığını söyledi. Annesine psikoloğa gitmelerini önerdi. Aslında herkes Bea'nın bir probleminin olduğunu düşünüyordu ancak Bea böyle düşünmüyordu. Kendisi hakkında böyle düşünüldüğü için de çok üzgündü. Annesi doktorun önerisini dikkate alarak bu seferde kızını psikoloğa götürdü.

Psikolog ve Bea biraz konuştular, psikolog onu gözlemlemeye çalıştı. Daha sonra da Bea' ya "Sen burada bekle tamam mı ben annenle biraz konuşacağım, sonra geleceğim" dedi. Psikolog odadan ayrılmadan hemen önce radyonun sesini açtı ve çıktı. Bea, müziğin ritmine kendini bıraktı, müziğin sesiyle Bea nerede olduğunu bile unuttu. Psikolog ve Bea'nın annesi dans eden Bea'yı şaşkınlıkla izledi. Psikolog, annesine kızının hiçbir problemi olmadığını ve kızının balerin olduğunu söyledi!

Psikolog Bea'yı bir dans okuluna göndermelerini önerdi. Annesi de hemen kızını alıp bir dans okuluna gitti. Burada aynı Bea gibi sürekli hareket eden çocuklar vardı. Bea' da hemen arkadaşlarının arasına katıldı ve içinden geldiği gibi dans etmeye başladı. Bea o kadar güzel dans ediyordu ki sanki bulutların üzerinde gibi hissediyordu. Burada dans eden herkes gülüyordu ve kimsenin birbiri ile konuşması gerekmiyordu. Bea, dans kursu sayesinde derslerine de daha kolay odaklandı. Çarpım tablosunu daha kolay ezberledi. Bea fark etti ki dans ederken daha iyi odaklanabiliyor ve daha iyi düşünebiliyor. Bea artık okulu daha çok seviyordu ve orada daha çok eğleniyordu. Bea uyurken dans ettiğini hayal ederek uykuya dalıyordu.

Belki ilerde daha büyük sahnede dans edebilirdi ama etmeyebilirdi de. Ama Bea dans etmekten asla vazgeçmeyecekti.

4.6.7. Cemile Arkadaşına Yardım Ediyor

Kitabın Özeti

Cemile annesi ve babasıyla yeni ev alan Cemal amcalarının evine güle güle oturun demeye gitmeye karar verdiler. Ama Cemile pek de gitmek istemiyordu, çünkü Cemile'nin orada hiç arkadaşı yoktu. Anne babası da gittikleri yerde başka çocuklarının olduğunu söylediler. Cemile yine de çok sevdiği oyuncuğu Tombiş'i de götürmeye karar verdi. Cemal amcalarının evlerine vardıklarında gerçekten de bir sürü insan vardı, Cemile Tombiş ile bir kenara çekildi ve oynamaya başladı. İşte tam o sırada bir ses ona "Merhaba" dedi.

Cemile sesin geldiği yöne doğru baktı ilk olarak gözüne tekerlekleri kocaman olan bir sandalye gördü. Hemen ardından da bu kocaman tekerlekli sandalyedeki

çocuğa baktı. Merhaba benim adım Asım, seninki ne? diye sordu Asım. Tanıştıktan sonra Asım Cemile'nin çok sıkılmış olduğunu fark etti. O da gerçekten çok sıkıldığını ama yanında Tombiş ile geldiği için biraz daha iyi olduğunu anlattı. Asım' da gelirken yanında bir sürü oyuncak getirdiğini birlikte oynayabileceklerini teklif etti. Cemile bu teklife bayılmıştı çünkü bir oyun arkadaşı bulmuştu. Birlikte oynamaya başladılar ancak Cemile'nin gözü tekerlekli sandalyeye kayıyordu. Ve dayanamayarak sordu. Asım sen neden orada oturuyorsun? Asım' da ona bacaklarım felci, yürüyemiyorum, cevabını verdi. Cemile arkadaşının bu durumuna çok üzüldü, ne kadar da zor bir durum diye kendi kendine söylendi. Asım da evet zor bir durum, diyerek ekledi. Ama bir şey diyeyim mi bu sandalye süper! Onun sayesinde çok hızlı hareket edebiliyorum. Hadi gel birlikte top oynayalım dedi ve birlikte dışarı çıktılar.

Cemile arkadaşıyla dışarı çıkarken kapının iki tarafının da beklediğini gördü, bu çok hoşuna gitti. Hatta gülümseyerek prensesler gibisin Asım, dur eğilip sana selam vereyi dedi. Sonra iki arkadaş top oynamaya başladılar. Cemile arkadaş topu tutabilsin diye yavaş oynuyordu. Ama Asım onun zannettiğinden daha güzel oynuyordu. Topu daha hızlı atmaya karar verdi. Asım her defasında topu bu hıza rağmen tutmayı başardı. Cemile artık Asım'ı yenemeyeceğini anladı ve kendini çimlerin üzerine bıraktı. Asım onu da alarak eve götürdü, birlikte yemek yediler.

Cemile'nin gözleri yine uzaklara daldı ama bu sefer Asım'ın bacakları tutmadığı halde ne kadar hızlı hareket ettiğini düşünüyordu.

4.6.8. Dalgıç Köpek

Kitabın Özeti

Dalgıç köpek, diğer köpeklere hiç benzemiyordu. Bu köpek okyanusları çok severdi. Ama onun aksine diğer köpekler okyanusu, suyu hiç sevmezlerdi. Dalgıç köpek oldukça iyi yüzme biliyordu. Diğer köpek arkadaşları da enstrümanlarla şarkı söylemeyi çok severdi. Yani herkesin birbirinden farklı zevkleri vardı.

Bir gün dalgıç köpek okyanusta yüzerken daha önce buralarda hiç görmediği birini görüyor. O da ne! Bu bir balina! Dalgıç köpek hemen düşünmeye başladı, acaba bu balina benimle arkadaş olmayı kabul eder mi diye. Dalgıç köpek suyun altında

kalamadığı için aşağıda pek yüzemiyordu ama ara ara balina ile ortada buluşuyorlardı. Balina suyun altında şarkılar söylüyordu, köpek de ona deniz kabukları yolluyordu. Balina da bu hediyeye karşı köpeğe baloncuklarla teşekkür ediyordu. Bir süre arkadaşlıkları bu şekilde devam etti. Ama dalgıç köpek geri döndüğünde hep okyanusu düşünüyordu. Tekrar okyanusa gitmek için kendince planlar yapıyordu. Hemen bir dalış okula gitti, orada okumaya başladı, sınavları geçti ve sonunda paletleri ayağına taktı. Ve sonunda gerçekten Dalgıç köpek olmuştu. Hemen arkadaşını bulmak için harekete geçti. Baloncukları takip ederse arkadaşı balinaya ulaşabileceğini düşündü. Ve balina işte oradaydı! Hemen yanına gitti, birlikte kıvrıldılar, döndüler. Sonuçta arkadaşlar bazen konuşmadan da anlaşabilirdi. Ama balina hareket ettikçe acıkmıştı bu yüzden de geri gidecekti. Dalgıç köpek hemen arkadaşına yiyecek bir şeyler bulup ona armağan etti. Ama balina yine de şarkısını söyleyerek oradan ayrıldı.

Dalgıç köpek tekrar karaya döndü ve hemen arkadaşlarıyla arkadaş balina için bir “hoş geldin partisi” hazırlamaya başladı. Dalgıç köpek şarkıyı söylüyordu, diğer köpek arkadaşları ise müzik aletlerini çalıyorlardı. Dalgıç köpek aynı zaman da arkadaşı balinaya bir hediye yapmaya çalışıyordu. Ama balina bir türlü gelmiyordu. O da ne iste balina orda! Dalgıç köpek hemen arkadaşına kendi hazırladığı hediyeyi verdi. Balina da gelirken bir sürpriz ile gelmişti.

Evet yavru bir balina! Bazen arkadaşlar konuşmadan da anlaşabilirler.

4.6.9. Dansın Gücü

Kitabın Özeti

Denizin yakınındaki bir ormanda porsuk ailesi yaşıyordu. İçlerinden bir tane porsuk vardı ki bu porsuk diğerlerine benzemiyordu. Çok arkadaş canlısı ve çok cana yakındı. Onun adı Toni idi. Ormanın yakınındaki denizde ise bir su samuru ailesi yaşıyordu. Burada da diğerlerine benzemeyen bir su samuru vardı. Neşeli tavırları ile diğerlerinden hemen ayrılıyordu. Onun adı Maria idi.

Bu iki aile birbirinden çok da hoşlanmazlardı. Ama Toni ile Maria'nın duyguları diğerlerinden farklıydı. Ancak bu iki aileyi de birleştiren ortak bir nokta vardı. Dans! İki ailede dans etmeye bayılırdı. İki ailenin de dans etme şekilleri farklıydı. Porsuklar, oyna-oyna, bir sağa-bir sola diye dans ederken, su samurları, sallan sallan, bir yukarı bir aşağı diye dans ederlerdi. Ama Toni ve Maria daha farklı dans ediyorlardı. Toni porsuk dansının sonuna su samurlarının dans figürlerini de eklemişti. Maria da su samurlarının yaptığı dansın sonuna porsukların dans figürlerini eklemişti. Tabi ki bu farklılık hemen aileler tarafından fark edildi. Porsuklar ve su samurları senede sadece bir kez "Kumsal Balosu" yaparlar ve orada birlikte dans ederlerdi. Kazanan çifte de kupa verilirdi. Hem porsuklar hem su samurları hemen çalışmaya başladılar. Ama tüm çiftler birbirinin aynısını yapıyordu, sadece Toni ve Maria farklı olmayı düşlüyordu. İkisi de aynı şeyleri yapmaktan sıkın bir şekilde iken kumsalda karşılaştılar. İlk görüşte aşkı onlarinkisi! Birlikte dans etmeye başladılar. Ama saatin kaç olduğunu fark etmediler bile birden karanlık oldu. Ertesi gün Kumsal partisi başladı.

Baloda su samurları ayrı porsuklar ayrı bir şekilde dans etmeye başladılar. Ama Toni ve Maria hiç de onlar gibi dans etmiyorlardı. Birden sanki dünya Toni ve Maria ekseninde dönmeye başladı. İkisi birlikte diğerlerinde çok daha farklı dans etmeye başladılar. Herkes onların bu farklı dansları şaşkınlıkla seyrediyordu. Ama onlar kimsenin bakışlarına aldırmış etmeden dans etmeye devam ettiler. Onların bu dansını gören su samurları ve porsuklarda birlikte dans etmeye başladılar. Birlikte dans edince balo o kadar eğlenceli hale gelmişti ki. Bu balo gelmiş geçmiş en eğlenceli balo oldu.

O gün kupayı da Toni ve Maria kazandı ama o gece bir türlü o ikisini bulamadılar. O gece su samurları ve porsuklar birbirlerinden hoşlanabileceklerini ve farklı bile olsalar hoş vakit geçirebileceklerini anladılar.

Toni ve Maria peki neredeydi, onlar hala dans ediyordu!

4.6.10. Down Sendromlu Bir Arkadaşım Var

Kitabın Özeti

Onun özel bir arkadaşı vardı, onun adı Zeynep'ti. Onunla bir yaz kampında tanışmıştı. Bu kamp onun için çok özeldi çünkü bu kampta Zeynep ile tanışmıştı.

Bu kamp geçen yaz her sene olduğu başlamıştı. O sekiz yaşında olduğu için ortada gruba verdiler. Kampta her grubun bir lideri olurdu. Onun liderinin adı da Sakine idi. Sakine hanım her gün çocukları eğlendirecek etkinlikler düzenlerdi. Balık tutmak, yüzmek, voleybol gibi daha bir sürü eğlenceli etkinlikler... Cuma günlerinde ise sanat etkinlikleri olurdu. Hatta o yaz yetenek gösterisi bile yapılmıştı. Kampta günler ilerlerken bir gün Sakine Hanım aramıza Zeynep isminde bir arkadaşımızın katılacağını söyledi. Ama Zeynep'in kendini buraya ait hissedebilmesi için yardıma ihtiyacı olduğundan bahsetti. Hatta sürekli Zeynep'in yanında olacak bir yakın arkadaşa ihtiyacı olduğunu söyledi. O gün Sakine onun yanına giderek Zeynep ile kendisinin yakın arkadaşlık yapıp yapamayacağını sordu. O da kabul etti. Ancak Sakine Hanım yine de kamptaki diğer çocukları da Zeynep'in gelişine hazırlamaya karar verdi. Onlara Down Sendromunun ne olduğunu anlattı. Yine de bazı çocuklar Zeynep'ten daha gelmeden çekinmeye başladı. Hatta bazıları Down Sendromunun bulaşıcı olduğunu bile düşünmüştü. Bazıları da Zeynep'in özel bir kampa gitmesi gerektiğini düşünüyordu. Sakine Hanım da bu kampın tüm herkese açık olduğunu ve Down Sendromlu olan bir bireyin artı bir genle dünyaya geldiğinden bahsetti. Sakine Hanım bu bireylerin dış nitelikleri bakımından birbirlerine benzediğini, yüzlerinin diğer çocuklara göre daha büyük, gözlerinin çekik ve badem olduğunu, ağız ve

kulaklarının ise daha minik olduğunu söyleyerek kamptaki çocukların Zeynep'i tanımlarını sağladı.

Ve o gün geldi. Artık herkes Zeynep ile tanışacaktı. O, Zeynep geldiğinde hem çok heyecanlı hem de tedirgindi. Onunla vakit geçirdiğinde tedirgin olacak bir şeyin olmadığını anladı çünkü Zeynep ne şaka yaparsa yapsın hepsine gülüyordu! Evet belki Zeynep spor etkinliklerinde, koşmalı oyunlar da yavaş kalıyordu. Ama Zeynep de sanat etkinliklerinde çok başarılı idi. Hatta Zeynep gitar çalmada da çok iyiydi. Zeynep ona gitar çalmayı öğretecekti o da ona koşmalı oyunlarda yardım edecekti.

Zeynep ve arkadaşı tanıştıkları o kamp gününden beri arkadaş oldular. Ve o da aynı Zeynep gibi bazı şeyleri yardımla yapmaya ihtiyaç duyuyor. Bu da çok normal!

4.6.11. Farklı Ama Aynı

Kitabın Özeti

Bir ilkbahar akşamı idi. Çoban ve sürüsü otlaktan dönüyordu. İçlerinden bir keçi yavrusu vardı. Bu oğlak çok sevimliydi. Simsiyah kulakları vardı. Ama bu yavru oğlağın ön ayakları tutmuyordu. Ve maalesef bu şekilde adım atması imkânsızdı.

Çoban bu yeni doğan oğlağı heybesinde taşıyordu. Diğer yavrular hemen büyüüp otlaklarda koşturuyordu bile. O da diğer arkadaşları ile oynayıp gülüyordu. Çoban bazen sürüye kaval çalıyordu, kavalın sesine küçük oğlak üzülüyordu. Çünkü bu küçük oğlak arkadaşları ile istediği gibi koşup oynayamıyordu, bu da onu çok üzüyordu. Bir gün arkadaşları ile koşup oynamanın hayalini kuruyordu. Çoban bir gün sürü otlarken minik oğlağa bakarak bir şeyler çiziyordu ve uzunca düşünüyordu. Ağaçların dallarından kesti, onlara şekil verdi. Bir sepet gibi örmeye çalıştı. Bu arada minik oğlakta kenardan çobanı izliyordu. Bir sonraki gün çoban küçük oğlağı kucağına alarak dışarıya çıkardı. Çoban küçük oğlağa bir bisiklet yapmıştı. Oğlak dünyaya geldiği ilk günden beri ilk defa ayakları üzerinde durabiliyordu. Üzerinde gövdesinin

ağırlığını hissediyordu ama yine de çok güzeldi. Sevinçle meliyordu. Artık yürüyebiliyor ve koşabiliyordu, arkadaşları ile dağlara gidebiliyordu.

Oğlak günler geçtikçe büyüyordu ve keçi olmuştu artık. Bir gün dağlar dolanırken siyah bir keçinin boynuzlarının sarmaşığa takıldığını gördü ve hemen onu kurtardı. O günden sonra birlikte otladılar, dolaştılar ve hiç ayrıldılar. Bahar olunca da bu iki keçinin iki minik yavruları dünyaya gözlerini açtı. İki yavru annelerinden farklı ama aynıydı.

4.6.12. Ferdinand

Kitabın Özeti

İspanya' da Ferdinand adında bir boğa yaşarmış ancak boğa diğer boğalara benzemezmiş. Diğer boğalar birbiriyle boynuz tokuşturup, koşup oynarken Ferdinand onlarla boynuz tokuşturup oynamazmış. O sadece çiçekleri koklarmış. En sevdiği yer ise meşe ağacı imiş, saatlerce meşe ağacının altına oturur ve çiçekleri koklarmış. Ferdinand'ın tek başına sadece çiçekleri koklaması annesini çok üzüyormuş. Annesi onu arkadaşları ile oynaması için ısrar etse de onun tek başına daha mutlu olduğunu gördükten sonra artık meşe ağacının altında oturup çiçekleri koklamasına karışmamaya karar vermiş.

Boğa yıllar geçtikçe kocaman olmuştu. Diğer arkadaşları tüm gün birbirleri ile boynuz tokuşturup Madrid'deki güreşe katılmak için çalışıyorlarmış. Ama Ferdinand'ın böyle bir hayali yokmuş, onun tek derdi meşe ağacının altına gidip çiçekleri koklamakmış. Günlerden bir gün ormanda beş şapkalı adamlar görülmüş, bu adamlar Madrid' teki güreş için boğa seçmeye gelmişler. Sıradan bir boğa değil, en kızgın, en öfkeli ve en büyük bir boğa olmalıymış bu! Bu adamları gören tüm boğalar kendilerini ispatlamaya çalışıyorlarmış. Ferdinand'da yine meşe ağacının altına oturmuş ancak nereye oturduğuna dikkat etmemiş. Ferdinand bir yaban arısının üzerine oturmuş, arı da onu sokmuş. Ferdinand o acı ile sağa sola koşmaya, boynuz atmaya başlamış. Bu arada bu şapkalı adamlar onun bu hareketlerini görünce güreşe götürecekleri boğaya karar vermişler. Hemen onu alıp Madrid'e güreşlere götürmüşler. Arenanın içi oldukça kalabalıkmış, kadınların saçlarında da çiçekler

varmış. Tören başlamış, öncelikle banderillero sahneye çıkmış daha sonra pikadorlar en sonda da matador sahneye gelmiş. Matador bu güçlü ve büyük olan boğadan çok korkuyormuş. Ve Ferdinand arenaya giriş yapmış, matador korkudan kımıldayamıyormuş bile. Ferdinand ortaya doğru yürümüş, oradaki herkes onun çok iyi dövüşeceğini düşünüyor ancak Ferdinand kadınların saçlarındaki çiçekleri görmüş ve olduğu yere oturup çiçekleri koklamaya başlamış.

Ferdinand'ın dövüşmeyeceğini anlayan bu şapkalı adamlar onu geri götürmüşler. Ferdinand şimdi meşe ağacının altında çiçekleri kokluyor ve çok da mutlu.

4.6.13. Fil Kadar Narin Fare Gibi Güçlü

Kitabın Özeti

Anabella adında çok özel bir fare vardı. Bu fare diğer farelerden biraz farklı idi. Anabella farelerle arkadaş olmak istemiyordu o bir fil ile arkadaş olmak istiyordu. Annesi de Anabella'nın bu düşüncesine bir türlü anlam veremiyordu. Ona sürekli “neden diğer fareler gibi olamıyorsun” diyordu.

Yaşadıkları yerde bir beyaz fare çetesi vardı. Bulli'de bu fare çetesinin başıydı. Bulli, herkesin çok korktuğu kişi haline gelmişti. Bu çete o kadar kötü bir çeteydi ki yaptıkları hiçbir şeyden utanmaz ve çekinmezlerdi. Fillerde fareleri görünce korkup kaçırdı. Anabella'de bu çete yüzünden asla farelerle arkadaşlık yapmak istemiyordu hatta bir fare olmaktan utanıyordu. Anabella bir gün fareler yerine bir fille arkadaşlık yapacağı inancını asla kaybetmedi. Anabella bir gün dolaşırken bir fille karşılaştı. O da ne bu fil ondan korkmuyordu! Anabelle gözlerine inanamıyordu. Dayanamadı ve file hemen benden korkmuyor musun diye sordu. Filde neden senden korkayım ki dedi. Anabella ise beyaz bir fare olduğunu, fillerin de onlardan hoşlanmadıklarını söyledi. Fil ise kör olduğunu, hiçbir şey görmediğini söyledi. Anabella file arkadaşlık teklif etti, fil de kabul etti. Filin adı Zet'ti. Zet ve Anabella birlikte arkadaşlık yapmaya başladı. Anabella Zet'e görmediği için renkleri tasvir etmeyi teklif etti. Kırmızı renk ile başladı; bak Zet dedi, kırmızı çok güçlü bir tondur,

öfke ve acı kadar güçlü ve de sıcaktır. Bu muz sarı, güneş sarıdır. Mavi renk ise soğuktur, gökyüzü mavi ve ucu bucağı gözükmez. Yeşil, yeşil de çok güzeldir. Otlar ve zemin de yeşildir. Zet bütün renkleri çok sevdi. Bulli ve çetesi bu iki arkadaşı piknik yaparken gördü ve hemen Zet' in görmemesi ile dalga geçmek için yanlarına gittiler. Ancak Anabella Zet 'in kulağının arkasına saklandığı için onu göremiyorlardı. Bulli ve çetesi Zet ile dalga geçmeye başladı. Zet ise görmediğini inkâr ederek “Görmediğimi nereden çıkardınız” dedi. Bulli ve çetesi asla ona inanmadı. Zet de o zaman sizin beyaz fareler olduğunuzu nereden biliyorum, diye sordu. O sırada Anabella Zet' in kulağına bir şeyler fısıldıyordu. Zet, bulutların mavi olduğundan, başının gri olduğundan, mavi gökyüzünden bahsetti. Bunları duyan çete koşarak uzaklaştılar, asla böyle bir şey beklemiyorlardı.

O olaydan sonra asla başka biri Anabella ve Zet ile dalga geçemedi.

4.6.14. Gergedanlar Krep Yemez

Kitabın Özeti

Begüm anne ve babasını çok seviyordu ancak bazen anne-babası onun söylediklerini dinlemiyordu. Begüm, kahvaltısını yerken arkasından kocaman, mor bir gergedan geçtiğini ve masadaki kreplerden yediğini fark etti.

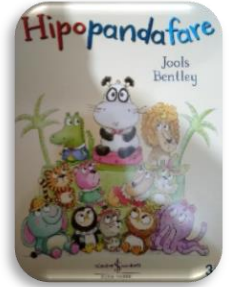
Begüm, koşarak annesinin yanına gitti. Bu kocaman mor gergedanı söylemeye çalıştı ama annesi telefon görüşmesi yaptığını gördüğü şeyin bir örümcek olabileceğini söyledi. Begüm bunun bir örümcek olmadığını biliyordu o yüzden koşarak babasına anlatmaya çalıştı. Babası da onun bir örümcek olabileceğini, daha sonra halledeceğini söyledi. Kimse Begüm' e inanmasa da bu devasa mor gergedan gittikçe eve yerleşmeye başlamıştı bile. Begüm her gün yeniden anlatmaya çalışıyordu ve yine başarısız oluyordu. O da bu mor gergedanla arkadaş olmaya karar verdi. Çok iyi anlaştilar, birlikte oyunlar oynadılar, yemek yaptılar, şakalaştılar. Begüm'ün anne ve babası ise hala bu durumun farkına varabilmiş değillerdi. Begüm arkadaşına çok üzgün olduğunu anlattı, anne ve babasının onu hiç dikkate almadıklarını, onu görmediğini söyledi. Mor gergedanda ailesini göremediği için çok

üzüldüğünü söyledi. Bunu duyan Begüm, hemen ailesine kavuşturmak için planlar yapmaya başladı. Ertesi gün Begüm'ün anne ve babasının ona bir sürprizi vardı. Birlikte hayvanat bahçesine gittiler. Begüm'ün buradaki hayvanlar hiç dikkatini çekmedi çünkü zaten evde bir gergedan vardı. Hayvanat bahçesinde gezerken dikkatlerini bir afiş çekti, bu afişte hayvanat bahçesinden krep yemeye bayılan mor bir gergedanın kaybolduğu gördüler ve koşarak eve gittiler. Begüm'ün anne ve babası hemen hayvanat bahçesini aramak istedi ama Begüm buna izin vermedi. Begüm mor gergedanın oraya değil, ailesinin yanına gitmesi gerektiğini söyledi. Hızlıca gergedanı ailesine ulaştıracak uçağa hazırlamaya başladılar. Gergedanın büyük vücudunu arabaya sığdırmak biraz zor olsa da hallettiler ve artık ayrılık vakti idi. İki arkadaş birbirine sıkıca sarıldılar. Begüm o akşam eve döndüğünde kendini tek hissediyordu. Annesi ve babası onun yanına gelerek bu sefer kızlarını çok güzel dinlediler sonra da yatağına yatırdılar. Annesi Begüm'e bize anlatmak istediğin başka şeyler var mı diye sordu. Begüm ise kapıya baktı ve şu anlık bu kadar, dedi.

Sonuçta pembe kutup ayısı yarına kadar onu bekleyebilirdi.

4.6.15. Hipopandafare

Prenses Tavşankulak, biriktirdiği harçlıklarıyla Bayan Pofuduk'un Pofuduk Oyuncakçısına giderek oyuncak almaya gitti. Onun gideceğini duyan oyuncakçı hemen hazırlıklara başladı. Pofuduk eşekler tamir edildi, hatalılar ise hatalılar masasına atılıyordu. Orada dikiş sökme makinesinde yutuluyordu.

Mağazadakiler o kadar çalıştılar ki çay arası bile verememişlerdi. Onların yorgun olmasından kaynaklı büyük bir hata yapıldı. Bir hipopotam yanlış yere konuldu ve hata devam etti hipopotama yanlış kürk dikildi. En sonda da fare kutusuna atıldı. Ve bu farklı oyuncak rafta yerini aldı. Prenses Tavşankulak, mağazayı gezmeye başladı. Bayan Podufuk prensese bir sürü oyuncak gösteriyordu. Aslanlar, kurbağalar, şirin örümcekler... Derken prensesin gözüne bu farklı oyuncak çarptı, ona bakmak istedi ancak Bayan Podufuk onu alarak doğru dikiş sökücüye götürdü. Bayan Pofuduk, prensese diğer oyuncakları göstermeye devam etti. Prenses ise daha özel bir şey

aradığını söyledi işte tam orada Bayan Pofuduk yanlış bir hata yaptığını anladı. Koşarak dikiş sökücünün yanına gitti. Son anda yetişti ve prensese getirdi. Prenses eline aldı, incelemeye başladı.

Bu bir hipopotam burnuna sahip, yumuşacık panda gibi bir kürkü var, dişleri, bıyıkları ise tam bir fare gibi. Buldum dedi bunun adı “Hipopandafare”! Ve bu gördüğüm en muhteşem şey!

4.6.16. Kaşal

Kitabın Özeti

O ne kaşıktı ne de bir çatal. İkisine de benziyordu ama ikisinden de farklıydı. Anne ve babası onun bu hali ile muhteşem görüldüğünü söylüyordu. Ama yine de Kaşal mutsuzdu çünkü diğerlerinden farklıydı. Mutfakta kaşıklar kaşıktı, çatalar çataldı. Tabi mutfakta sıra dışı ailelerde vardı. Mesela yemek çubuklarına âşık olan bıçaklar gibi. Kaşal artık sen tam olarak nesin sorusundan çok sıkılmıştı. Bir gün bu karışıklığa son vermeye karar verdi. Önce kaşık olmaya karar verdi, kafasına bir şapka geçirdi ama bu da olmadı çünkü arkadaşları onun çok yuvarlak olduğunu düşündü. Bu sefer de çatal olmaya çalıştı, kafasına bir taç yaptı ama bu sefer de arkadaşları çok sivri olduğunu düşündüler. Yemek vakti geldiğinde herkes birer birer seçilirken o diğerlerinden farklı olduğu için seçilmediğini düşünüyordu. Ta ki o gün gelene kadar. Pasaklı şey! Bu pasaklı şey her şeyi döküp saçıyor, bulaştırıyordu. Bu pasaklı şey esnek ve kolay tutabileceği bir şey arıyordu. Tam o esnada Kaşal masanın üzerine kendini attı. Bu pasaklı şey Kaşal’ ı görünce hemen arayışını bıraktı ve agulamaya başladı. Kaşal sonunda masaya gelmenin mutluluğunu yaşıyordu. Biraz yuvarlak biraz sivri. Tam olması gerektiği gibi!

4.6.17. Kırpılmayı Sevmeyen Koyun

Kitabın Özeti

Lola'nın ipek gibi, yumuşak ve parlak tüyleri vardı. Onları tarayıp, aynada kendine bakmayı çok seviyordu. Lola için tüylerinin güzel ve ipek gibi gözükmesi her şeyden daha önemliydi. Arkadaşları da Lola'nın tüyelerine bayılırdı çünkü onların tüyleri Lola'nın tüyelerine benzemiyordu. Onları kIVIR kIVIR ve kabarıktı.

Ama artık yaz geldi ve sıcaklar iyice bastırmıştı. Bütün koyunlar kırpılmaya başlandı. Lola asla istemiyordu ama sıcakta çok fazlaydı. Bu nedenle o da kırpıldı. Lola'nın o muhteşem yumuşak tüyleri artık gitmişti. Çiftlikteki uzun kuyruk da ona sıcaklarda rahat edeceğini anlattı. Yine de Lola'ı ikna etmeye yetmedi. Lola da tüyleri uzayıp ipek gibi olana kadar saklanmaya karar verdi. Bir köşeye gitti ve beklemeye başladı. Günler birer birer geçiyordu. Sonunda tüyler uzadı ama o da ne! Tüyler eski tüyelerine asla benzemiyordu. Bu sefer ki tüyleri kIVIR kIVIR ve karışık. Bu durum Lola'yı çok üzmüştü. Tüyleri o kadar karışık ki ağaçtan kafasına düşen kuş yumurtasını bile fark edemedi. Kuş Lola'nın kafasında oldukça mutluymuştu hem sıcacıktı hem de güvendedi. Lola bir gün bu renkli kuşu fark etti, onu çok sevdi. Kuş da Lola'nın kIVIRCİK ve karışık tüyelerini çok sevmişti. Günler geçiyordu, yaz gelmişti. Minik kuşa artık uçmayı öğrenmişti. Ayrılık vakti idi. Lola çiftliğe döndü ve tüyelerini kırtırdı. Ama Lola artık eski ipeksi ve yumuşacık tüyelerini istemiyordu, hatta çok daha karışık ve kIVIRCİK tüyelerinin olmasını istiyordu çünkü Lola bu kabarık tüyelerinde daha çok minik misafirler ağırlamak istiyordu.

4.6.18. Kısa Kulaklı Tavşancık

Kitabın Özeti

Bonbon, diğer tavşanlardan birazcık farklıydı. Onun diğer tavşanlar gibi uzun kulakları yoktu. Bonbon'un kulakları arkadaşlarının aksine yusuvarlak ve kısaydı. Bonbon küçükken bu farklılığa pek de takılmıyordu ancak büyüdükçe kısa kulaklarını sevmemeye başladı. Annesine sürekli kulaklarının neden diğerleri gibi olmadığını soruyordu. Annesi ise Bonbon'u kulaklarından öpüp, onun kulaklarının çok tatlı olduğunu söylüyordu. Bonbon büyürse kulaklarının da büyüyeceğini düşünüyordu. Aylar geçti ama Bonbon'un kulaklarını hala aynı duruyordu. Bonbon kulaklarını uzatmak için kendini çamaşır ipine astı ama yine kulaklarını aynıydı. Bonbon pes etmedi uzatmak için başka yollar denedi. Çiçekler gibi kulaklarını sularsa uzayacağını düşündü. Ama bu da işe yaramadı kulakları hala aynı boydaydı. Bonbon bu duruma çok üzülüyordu ve çareyi de kulaklarına bir şapka geçirmekte buldu. Çok rüzgârlı bir günde şapka uçtu, bu da işe yaramamıştı. Bonbon da hamurdan kendine iki uzun kulak yaptı. Ekmekler çok güzel kokuyordu. Bonbon kulaklarını takıp dışarı çıktı, gökyüzünden gelen bir kartal bu muhteşem kokan ekmekleri Bonbon'un kulaklarından almaya çalıştı. Bonbon canını zor kurtarmıştı ama ekmekleri kartal alıp götürmüştü. Kartal bu ekmeklerin çok lezzetli olduğunu tüm arkadaşlarına anlattı. Bonbon' da "Tavşan Kulağı Ekmekleri Fırını" açtı. İşler de oldukça iyiydi!

4.6.19. Köpekler Bale Yapmaz

Kitabın Özeti

Bu köpek diğerlerinden biraz farklıydı. Diğer köpekler gibi lavabodan su içmez, kedileri kovalamazdı. Bu köpek müzik eşliğinde dans etmeyi ve ay ışığında oturmayı severdi. Bu özel köpek kendini balerin sanıyordu. Küçük kız bale yapmak için hazırlanırken o da ona bakıp uzunca bakardı. Bir gün babasına köpeğinin de onunla bale dersine

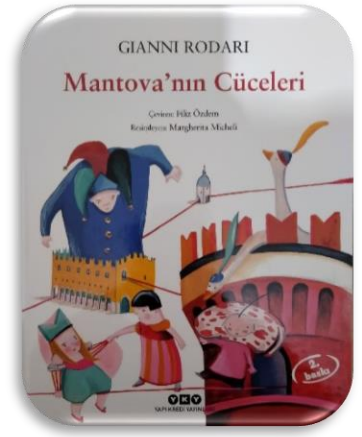
gelmesi için izin almaya çalıştı ama babası “köpekler bale yapmaz” yanıtı aldı. Küçük kız okula gitmek için dışarı çıktı. İzlendiğini hissediyordu. Bale dersi başlamıştı, özel köpeği de onları kenardan izliyordu. Bale öğretmeni köpeği fark edince küçük kıza kızdı ve “köpekler bale yapmaz, çıkar onu” dedi. Köpek bu sözlere çok üzülmüştü, küçük kız ona mama bile verse üzüntüden yemiyordu. Küçük kızın doğum günü için babası bale gösterisine götürmeye karar verdi. Küçük kız hemen köpeğinin de gelip gelemeyeceğini sordu ama babası aynı kararlılıkla “köpekler bale yapmaz” dedi. Babasıyla bale gösterisine gittiler. Bale gösterisi mükemmeldi. Her şey çok güzel gidiyordu. Ta ki sahnedeki balerinin yere düşeceği ana kadar! Tam gösteri bitti derken, sahneye köpek çıktı. Herkes “köpekler bale yapmaz” diye bağırdı, köpek o an çok utandı. Orkestra çalmaya başladı. Köpek sahnede mükemmel bir şekilde dans ediyordu. Arkadan bir ses “bu bir köpek ama bale yapan bir köpek” dedi. Herkes alkışladı ve küçük kıza köpeğiyle gurur duyuyordu.

4.6.20. Mantova'nın Cüceleri

Kitabın Özeti

Mantova Sarayın' da değişik, tuhaf bir kat vardı. Bu kat saraydaki cüceler için yapılmıştı. Cüceler, saraydaki şımarık efendilerin onlarla dalga geçmesine çok üzülüyorlardı.

Cüceler her akşam uyurken ne kadar şansız olduklarını konuşuyorlardı. Aralarında konuşurken neden biz küçüğüz, diğerlerine neden benzemiyoruz, diye söyleniyorlardı. Acaba sorun bizde mi diye düşünmeye başladılar. Boyları uzasın diye spor yaptılar, çok yemek yediler, şapka ile yattılar ama boylarını uzatamadılar. Bu sarayın bir de çok meşhur soytarısı vardı adı Rigoletto idi. Rigoletto cücelerle çok dalga geçiyordu. Cücelere uzamaları için ayaklarını suya koymalarını tavsiye etti. Aralıdan Fasulyecik cüce bu soytarıya çok kızdı, büyük bir cesaret göstererek yollara düşmüş. Yolda efsane olan devlerle karşılaşmış, onların yanına gidip bu kadar büyük olmak için ne yapması gerektiğini sormuş. Devler de siz cücelerin evinde

yaşıyorsunuz, onun için dedi. Fasulyecik bunu o an için anlayamamıştı. Bu arada sarayın soytarısı, cücelerin padişahın önünde birbiriyle savaşmalarını istedi. Eğer cüceler gerçekten savaşmaz iseler canlarından olacaktı. Bunu duyan cüceler o gece kaçmaya karar verdiler. Yolda çok güzel bir kızın onlara seslendiğini duydular. Bu sarayın soytarısının kızıydı. O gece cüceler resmen düşmanlarının evinde kalmıştı ama kızı çok iyi davranmıştı cücelere. Cüceler oradan ayrılarak değer gördükleri bir yer aramaya devam ettiler. İçlerinden bazı cüceler, balıkçılık yaptı, bazıları terzilik, kimisi ekmekçi, Fasulyecik de mühendis olmuştu. Günler çok güzel geçiyordu ta ki Yüzbaşı Bombardo onları bulana kadar! Yüzbaşı saldırıya geçti ama cüceler artık korkmuyorlardı. Evet boyları hala kısaydı ama kalpleri kocaman olmuştu. Hiçbiri korkmadan yüzbaşayı püskürttüler.

4.6.21. Mavi Kurtlar Kenti

Kitabın Özeti

Mavi kurtlar kentinde bir sürü mavi kurt yaşardı. Bu mavi kurtların her şeyi maviydi. Mavi kurtlar mavi kalem kullanır, mavi masada oturur, mavi çay içerdi. Kısacası her şeyleri maviydi. Mavi kurtlar çok düzenlilerdi, hep aynı saatte yatıp hem aynı saatte kalkarlardı.

Her şey normalken bir sabah kırmızı renkte bir kurt mavi kurtlar kentine kırmızı bisikleti ile giriş yaptı. Kırmızı kurt şehre giriş yapınca bir ıslık çaldı ve kent adete durdu. Hemen polis ve itfaiye geldi. Sonra ordu ve sahil güvenlikle ambulansa geldi. Kentte o güne kadar böyle bir kırmızılık görülmemişti. Belediye başkanı toplantı yapmış ancak anayasalarında kırmızı bir kurdun giriş yapmasını yasaklayacak bir madde bulamadılar. Bu kırmızı kurt mavi kurtların aksine çok mutlu ve neşeliydi. Mavi kurtlar asla gülümsemezdi ve aşırı derecede karınları ağrıyordu. Kırmızı kurt, mavi kurtların aksine ıslık çalabiliyordu. Hatta kırmızı kurt, oyun oynamayı, tırmanmayı, düşmeden uçmayı da biliyordu. Mavi kurtlar ise bunları bilmezlerdi. Günlerden bir gün mavi bir kurt ıslık çalmak istedi. Kentte ıslık sesleri duyulmaya başladı. Kırmızı kurt kentte ıslık dersleri vermeye başladı. Kentte okullardaki derslere ıslık dersleri konuldu. Bir günde Geleneksel Islık Çalma günü ilan

edildi. Kentte artık herkes rengârenk yazmaya başladı, istediği bardakta çay içiyordu, kentte artık sadece mavi renk yoktu. Yine günlerden bir sabah kente scootera binen sapsarı bir kurt şehre girdi. Bu sapsarı kurt scooterden indi, etrafına baktı ve gülümsedi.

4.6.22. Meli'nin Çılgın Saçları

Kitabın Özeti

Meli'nin saçları diğer herkesten biraz farklıydı. Kocaman, kıvrır kıvrır, kabarık... Meli'nin kardeşi Muti'de ona benzemezdi, Muti'nin saçları düzdü. Meli çubuk makarna severken kardeşi de düdüğü makarnayı severdi. Ama kıvrırcık saçlı olmak Meli'yi çok zorlardı. Kıyafetlerini giyerken saçları sürekli elektriklenirdi. Meli yokuş çıkarken saçlarının gözlerini kapatmasından da pek hoşlanmazdı. Kimsenin saçının onunkine benzemezdi ama sadece köpeği Paspas'ın saçları onun saçı gibi kıvrır kıvrırdı. Meli bir gün artık saçlarından kurtulmaya karar verdi, hemen annesiyle kuaföre gitti. Kuaför, Meli'nin saçlarını güzelce yıkadı, sprey sıktı. Ve artık Meli düz saçlıydı! Meli şimdi arkadaşları gibiydi, herkes gibiydi artık. Ama Meli bu saçlarla kendini iyi hissetmiyordu. Düz saçları yüzünden köpeği onu tanıyamıyordu bile. Meli, köpeğini gezdirmeye çıkardığında aniden bir yağmur yağmaya başladı. Yağmur Meli'nin saçlarıyla buluştuğunda saçları eskisi gibi kıvrır kıvrır olmuştu. Artık köpeği Paspas da ondan kaçmıyordu. Meli' de kıvrırcık saçlarını çok seviyordu çünkü bu saçlarıyla kendi gibi hissedebiliyordu.

4.6.23. Mercan'ın Kırmızı Saçları

Kitabın Özeti

Mercan'ın saçları diğerlerinden birazcık daha farklı idi. Mercan'ın upuzun, kıpkırmızı saçları vardı. Mercan'ın saçlarından dolayı arkadaşları onunla hep alay ederdi. Mercan okula gittiğinde her derste saçları farklı şekillere giriyordu. Fen bilgisi dersinde

başka, coğrafya dersinde başka, tarih dersinde ise daha başka şekillere giriyordu. Mercan bu durumdan çok mutsuzdu. O kadar üzülmüştü ki bu duruma hasta oldu. İyileşse bile okula gitmek istemiyordu. Bir gün okula gittiğinde arkadaşlarının saçlarının farklı şekillerde olduğunu gördü. Kimisinin dondurma, kimisinin ayakkabı, pasta, nota... Herkes çok mutluymuştu, kahkahalar havada uçuşuyordu. Ders başladı ve öğretmen sınıfa geldi. Öğretmeninin saçı hepsinden daha güzeldi. Mercan artık kırmızı saçlarını çok seviyordu.

4.6.24. Morris Micklewhite ve Turuncu Elbise

Kitabın Özeti

Morris, annesi Moria ve kedisi Moo adında bir kedisi ile yaşardı. Morris annesinin turuncu saçlarını ve yaptığı krepleri çok sevdi. Morris okula gitmeyi de çok seviyordu, okulda resim yapmayı, yap-boz yapmayı ve elma suyuna bayılıyordu. Ama en sevdiği yer kostüm odası ve oradaki turuncu elbiseyi çok seviyordu. Turuncu renkli elbise ona, annesini, güneşi hatırlatıyordu. Turuncu elbise hışır diye ses çıkarıyordu. Morris kostüm odasındaki ayakkabılardan ise tık tık ses çıkaran ayakkabıyı giymeye bayılıyordu. Morris, turuncu elbisesini ve ayakkabısını giydiğinde tüm arkadaşları “Sen erkeksin, bunları giyemezsin” diyordu. Erkek arkadaşları ise eğer bu elbiseyi giymeye devam ederse uzay oyunlarına almayacaklarını söylediler. Arkadaşları ona sürekli astronotların elbise giymediğini bu yüzden oynamayacağını tekrarlıyorlardı.

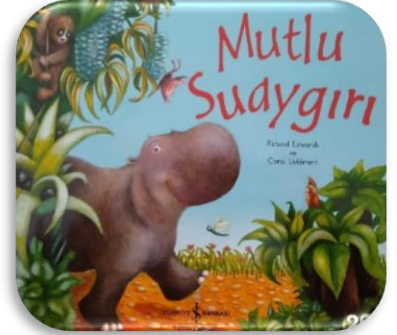
Morris'in sıkıntıdan karnı ağıyordu. Morris o gece bir rüya gördü ve uyanınca hemen bu resmetmeye başladı. Morris bu resimde, mavi filin üzerinde turuncu elbisesi ile kendini çimişti. Morris, bu resmi de alarak okul yolunu tuttu, tabi ki üzerinde turuncu elbisesi ve tıkırdayan ayakkabıları ile. Morris yine arkadaşları ile uzaycılık oynamak istedi ama arkadaşları onu kabul etmediler. Morris'te kendi uzay aracını yaptı, önüne de yaptığı resmi astı. Bu resim arkadaşlarının çok dikkatini çekmişti. Hemen Morris'e fillerin gerçekten olup olmadığını sordular. Morris'te eğer onu takip ederlerse birlikte keşif yapabileceklerini söyledi. Macera başlamıştı. Morris'in turuncu

elbisesi hışır diye ses çıkarıyordu, ayakkabılar ise tıkır diye sesler çıkarmıştı. Morris ve arkadaşları uzaydan döndüklerinde artık astronotların elbise giymesinin bir sakınca olmadığına karar vermişlerdi. Arkadaşlarından Becky, Morris'ten elbisesini giymek için istedi, bir yandan da oğlanlar elbise giymez diyordu. Morris'te gülerek "Bu oğlan giyiyor" dedi.

4.6.25. Mutlu Suaygırı

Kitabın Özeti

Küçük suaygırı, suaygırı olmaktan hiç hoşnut değildi. Suaygırların çok sıkıcı, tembel ve sakar olduklarını düşünüyordu. Sürekli etrafında olan diğer hayvanlara özenirdi. Mesela bir antilobun nasıl yükseğe sıçrayabildiğine, çitanın ne kadar hızlı koştuğuna.

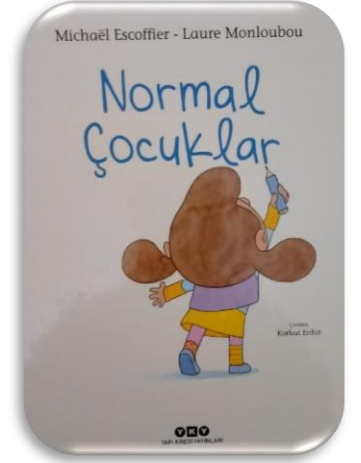
Suaygırı bir gün arkadaşlarının yanından suaygırı olmak istemiyorum diye ayrıldı. Acaba bir maymun mu olsaydı kartal mı, ya da bir kuyruksüren mi? Maymun ona eğer ağaçlara tırmanamazsa maymun olamayacağını söyledi. Suaygırı bu cevaptan sonra kartal gibi uçabileceğini düşündü hemen kartalın yanına gitti. Kartal ona kartal olmak istiyorsa uçması gerektiğini söyledi, suaygırı hemen denedi ancak yere düştü. Kartal da eğer uçmayı beceremiyorsan kartal olamazsın dedi. Suaygırı bu cevaplardan sonra aramaya devam etti, biraz daha gittiğinde bir su birikintisi gördü. Bu su birikintisinin yanında da bir keçi duruyordu. Birden su birikintisinde hareketlenmeler oldu. Bir timsah! Suaygırı, timsah keçiyi yemesin diye hemen suya atladı ve timsahı uzaklaştırdı. Keçi, suaygırıya çok teşekkür etti, onun ne kadar şanlı olduğunu ne kadar cesur olduğunu söyledi. Suaygırı keçinin bu dediklerine çok şaşırды, ben mi şanlıyım, ben mi cesurum diye soruyordu. Evet dedi keçi, sen bir suaygırı olduğun için çok şanlısın. Az önce bir timsahtan korkmadın ama ben öyle değilim dedi. Keçinin bu sözlerinden çok etkilenen suaygırı artık kendi olmaktan çok mutlu hissediyordu. Suaygırı için artık arkadaşlarının yanına dönme vaktiydi. Arkadaşlarına yanına döndüğünde ise ona

bundan sonra “Mutlu Suaygırı” demelerini istedi. Tüm arkadaşları ona artık öyle seslendi. O artık mutlu bir suaygırıydı!

4.6.26. Normal Çocuklar

Kitabın Özeti

Zita'nın arkadaşları onun normal olmadığını söylüyorlardı. Sınıfta, bahçede, teneffüste sürekli sen normal değilsin cümlesi duyuluyordu. Zita normal olmanın ne olduğunu annesine, babasına sorduğunda ise. Normal olmamak, diğerlerinden farklı olmak, onlara benzememek diye açıklama yaptılar. Zita bu açıklama sonrasında kendi kendine bende normal olmak istiyorum diye söylendi. Zita, odasına geçip normal çocukların nasıl olacağını anlayabilmek için arkadaşlarını incelemeye karar verdi. Eline küçük bir not defteri aldı, onunla okula gitti. İlk olarak arkadaşlarının dış görünüşlerini inceledi. Sınıfındaki kızların saçlarının uzun olduğunu, erkeklerin ise kısa saçlı olduğunu fark etti. Hemen not defterini çıkardı ve yazmaya başladı. Normal kızlar uzun saçlıdır, normal erkeklerde kısa saçlıdır. Ama Lila, Karen ve Tom normal değildi. Onların saçları bu kriterlere uymuyordu. Zita, daha sonra arkadaşlarının kollarını bağlama şekillerini inceledi. Genel olarak arkadaşları, sağ kolları üst tarafa gelecek şekilde idi. O yüzden defterine bazı arkadaşlarının normal olmadığını yazdı. Zita bu seferde arkadaşlarını yemek yerken inceliyordu, tüm arkadaşları patates kızartması yiyordu, bir kişi hariç. Matilda! Besin alerjisi olduğu için Matilda yiyemiyordu. Zita hemen not aldı, Matilda normal değildi. Zita arkadaşlarını inceleme devam etti. Bazı arkadaşları kollarını farklı sallıyordu, bazıları kahkaha atınca bademciklerini titretiyordu, bazıları yazı yazarken kıvrımları daha değişik yapıyordu. Zita o an anlamıştı, her çocuğun farklı olduğunu. Hemen not defterini açtı ve şöyle yazdı; Normal çocuk yoktur!

4.6.27. Pembe Canavar

Kitabın Özeti

Daha doğmadan önce bile diğerlerinden farklıydı pembe canavar. Etrafındaki her şey bembeyazken o pembeydi. Diğerleri küçüktü ama o kocamandı. Ama pembe canavar çok neşeli, enerjik ve her şeye kahkaha ile gülerdi. Diğer arkadaşları gülümseyemiyorlardı bile. Pembe canavarın yaşadığı yerde her şey beyazdı bu yüzden eğer

pembe canavar arkadaşları ile saklambaç oynarsa ilk önce o sobelenirdi. Yine de pembe canavar, mutlu olmanın bir yolunu buluyordu. Diğerlerinin evi de kendileri de küçük olduğu için evlerinde yatıyorlardı. Pembe canavarın evi ise kendine göre küçük olduğu için o dışarıda evine sımsıkı sarılarak uyurdu. Pembe canavar, bütün cesaretini toplayarak bir maceraya çıkmaya karar verdi. Önce bisikleti ile yolları aştı, denizleri geçti, çölleri geçti. Sonunda güneşin ona bakarak parladığı bir yere geldi. Burada gökkuşağı bile çıkıyordu! Burada yaşayanlar daha önce yaşadığı yer gibi sadece beyaz değildi. Herkes birbirinden farklıydı. Sarı civcivler, mavi renkte canavarlar, üç gözü olan kurbağalar... Pembe canavar orayı çok sevmiştir. Bu nedenle geri dönmedi, orada yaşamaya devam etti çünkü orada hem çok mutlu hem de çok gülüyordu.

4.6.28. Pembe Karga

Kitabın Özeti

Pembe karga kardeşlerinden farklıydı, kardeşleri uçabiliyor, yuvalarına yiyecek getirebiliyordu. Pembe karga ise uçamıyordu. Pembe karga büyüdükçe bu fark iyice belirginleşmeye başladı. Etraflarındakilerde sürekli bu kargaya tüylenmesi için önerilerde bulunuyorlardı. Pembe karga, gerçekten de farklı mıyım diye düşünmeye başladı. Kendine şöyle bir

baktı sonra da kardeşlerine baktı, evet o farklıydı! Ne tüyleri vardı ne de uçabiliyordu. Etrafındakilerin verdiği tavsiyelere uydu ama sonuç değişmedi, tüyleri hala çıkmıyordu. Anne karga ve kardeşleri pembe karganın uçuşu için ellerinden geleni yapıyorlardı. Ve göç mevsimi gelmişti, kardeşleri onu sırtına alarak uçurdu. Gittikleri yeni yerde tırmanabileceği ağaçlar vardı. Bir de bir göl. Pembe karga burada kurbağa Çeto ile tanıştı, kurbağa ona yüzmeyi öğretecekti. Kurbağa Çeto, bu farklı karganın nasıl bir şey olduğunu sordu. O da “Ben pembe kargayım” dedi ve ertesi gün için sabırsızlanarak yarını bekledi.

4.6.29. Petunya'nın Gizemi

Kitabın Özeti

Petunya, kıvılcak saçları olan, gözleri yeşil ve yüzünde çiğleri olan çok güzel bir kızdı. Petunya'nın adını annesi Menekşe koymuştu. Onun adını da annesi Açelya. Bu ailede anneler çocuklarına en sevdikleri çiçeğin adını koyuyorlardı. Petunya da kedisine sevdiği çiçek olan Kaktüsü koymuştu. Petunya, resimli kitaplara bakıp öykü oluşturmayı çok sevdi ancak

Petunya ne kadar gülmek istese de bir şey onu hep engellerdi. Arkadaşlarının anlattığı en komik olaylarda da bile gülemezdi. Bu da arkadaşlarıyla olan etkileşimini kötü etkiliyordu. Arkadaşları Petunya'yı soğuk, kendini beğenmiş olarak görüyorlardı. Petunya içten içe bu duruma çok hüzünleniyordu, gülmek istiyordu ama üzerindeki kara bulut buna izin vermiyordu. Kara bulut, başının üzerinde ona sürekli gülme, gülme diyordu. Bir gün Petunyalının evinin karşısına birileri taşındı, içlerinde çocukta olduğunu gördü. Petunya kendi kendine söylendi. Yine benim gülmeme takılacak bir çocuk daha, diye. Ertesi gün kaktüsle oynarken bir ses duydu. Hemen kara bulutta gelmişti. Bu yeni taşınan komşu Çınar'dı. Onunla tanışıp, kedisine oynayabilmek için izin istedi. Petunya, ilk önce çok şaşırıp ama kabul etti. Çınar kaktüsle kahkahalar atarak oynamaya başladı. Çınar Petunya'nın gülmemesi ile ise hiç ilgilenmedi. Kedi ile oynamaya devam etti. Petunya

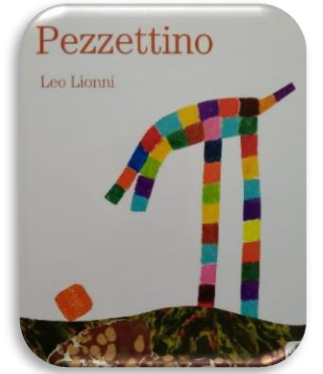

bu duruma çok şaşırmıştı, Çınar'ın diğer çocuklar gibi onunla dalga geçmediğini görmek onu mutlu ediyordu. Hemen kara bulut gelerek “Hayır, sakın gülme o da diğerleri gibi” diyordu. Petunya yine bahçede kitaplarına bakarken Çınar ona seslendi, birlikte yaprak koleksiyonu için koruluğa gitmek için teklif etti. Petunya önce buluta baktı ve birden tamam dedi. Birlikte koruluğa gittiler. Petunya ‘da kendi koleksiyonu oluşturdu. Günler Çınarla çok güzel geçiyordu. Çınar Petunya'nın gülmemesine hiç takılmıyordu aksine daha da gülümsüyordu. Kara bulut da onları hiç yalnız bırakmıyordu. Bir gün Çınarla Petunya yine koruluğa gittiler. Çınar'ın koleksiyonunu tamamlaması için mavi bir yaprağa ihtiyacı vardı. Petunya korulukta bu mavi yaprağı buldu. Buldu bulmasına ama bu yaprak yırtıktı. Kara bulut hemen konuşmaya başladı. Sen bunu ona versen de sevinmez çünkü yırtık dedi. Çınar, Petunya'nın elinde bir şey olduğunu fark etti, avuçlarını açtı. O da ne mavi yaprak! Çınar buna çok sevindi. Kara bulut hala konuşmaya devam ediyordu ama Petunya kocaman bir gülümseme ile masmavi gökyüzüne bakıyordu.

4.6.30. Pezzettino

Kitabın Özeti

Pezzettino, arkadaşlarından daha küçüktü, arkadaşları mükemmel işler başarıyorken o yapabilmek için küçük olduğunu düşünüyordu. Hatta Pezzettino birinin parçası olduğunu düşünüyordu. Etrafında olanlara tek tek onların parçası olup olmadığını soruyordu. Etrafındakilerin ise verdikleri cevaplar aynıydı. Eğer bir parçamız eksik olsa nasıl koşarız, nasıl yüzeriz, nasıl bu kadar güçlü oluruz diyorlardı. Bu cevaplar Pezzettino'yu tatmin etmiyordu, o hala birilerinin parçası olduğunu düşünüyordu. Bulmak için yola koyuldu. Yolda bir bilge ile karşılaştı, hemen ona da acaba senin parçan mıyım acaba, diye sordu. Bilge de ona “Eğer sen benim parçam olsaydın ben bilge olur muydum” diye sordu. Bilge Pezzettino'ya Pat Adası'na gitmesini tavsiye etti. Hemen yola çıktı. Pat Adası'na geldiğinde burada tek bir canlının yaşamadığını gördü. Her yer taşı, ayağı kaydı ve Pezzettino yere düştü. Bir

sürü parçaya ayrıldı, işte o zaman bilgenin ne demek istediğini anladı. O kimsenin parçası değildi ve çok mutluydu. Tüm parçalarını topladı ve evine gitmek için yola koyuldu.

4.6.31. Sakız Cinleri

Kitabın Özeti

Demirkazık adında bir köyde aileler daha doğmadan çocuklarına bisiklet yapıyorlardı. Bisikletlerini de meydandaki çınar ağacının yanına koyuyorlardı. Bu çınar ağacının kavuğu oldukça büyüktü. Çam ağacının sihirli olduğunu köyün yaşlı bilgisi biliyordu ama çocuklar tedirgin olmasın diye asla söylemezdi. Bu köyde çocuklar oyunlarını bile bisiklet üzerinde oynardı. Gece olunca ağacın kavuğundan çıkan sakız cinleri çocukların bisikletlerini tertemiz yapıyorlardı. Tabi çocuklar sakız cinlerinden habersiz oldukları için bu temizlikleri ile hep övünürlerdi. Günler böyle akıp giderken, bu köye bir anne kız taşındı. Bu kızın adı Bucu idi. Bucu'nun diğer çocuklar gibi bisikleti yoktu bu nedenle okula hoplaya zıplaya giderdi. Giderken de çam ağacının önünden geçerdı. O zamana kadar sakız cinleri hoplayan, zıplayan bir çocuk görmedikleri çok şaşırılmışlardı. Sakız cinleri artık Bucu'yu okula giderken izlemeye başladılar. Bucu, diğer çocuklara benzemiyordu. Derken bir gün Bucu çınarın önünden geçmez oldu. Üstelik arkadaşları da nerede olduğunu bilmiyordu. Sakız cinleri de çok merak etmişti ve hemen aramaya karar verdiler. Bucu ateşler içinde evde yatıyordu, annesi de onu iyileştirebilmek için başında bekliyordu. 40. Cin Bucu'nun annesine 40 gün boyunca çam sakızını getireceğim, onu çiğnet dedi. Bucu, 40 gün boyunca çiğnedi, çiğnedikçe içinde kocaman bir çam ağacı yeşerdi. Ancak köyün ortasındaki çam keresteye dönmüştü, sakız cinleri de yoktu üstelik. Köyde artık sakız cinleri bisikletleri temizlemediği için, bisikletler eskidi yenileri alındı. Süreç böyle ilerledi. Çam ağacı da günden güne eski görüntüsüne kavuştu.

4.6.32. Sara'ya Fındık Yok!

Kitabın Özeti

Sara, kardeşi ile kahvaltıda yaparken fıstık ezmesi tost yemek istedi. Tostu yedikten sonra vücuduna iğne batırıyorlar gibi hissetmeye başladı. Sara'nın anne ve babası onu hemen bir doktora götürdüler. Doktor muayene ettikten sonra, Sara'nın fıstığa, fındığa, ceviz, soya, süt ürünlerine besin alerjisi olduğunu bundan sonra dikkatli olmasını gerektiğini söyledi. Doktor Sara'ya bir iğne verdi, eğer bir sorun olursa bu iğneyi vurması gerektiğini söyledi. Sara artık istediğini yiyemeyeceği çok üzgündü. Kardeşi kahvaltıda yumurtalı tost yerken o alerjisi olduğu için yiyemiyordu. Annesi de ona özel yiyecekler hazırlıyordu. Ertesi gün Sara ve annesi ellerinde liste ile kasaba gittiler. Bu listede Sara'ya alerji yapan besinler vardı. Sara sosisi çok seviyordu ama sosisin içinde soya olduğunu söyledi kasap. Bu durum Sara'yı yine çok üzmüştü. Sara bu durumdan çok sıkılmıştı, mutfağa giderek kimse görmeden kurabiyelerden birkaç tane yedi. Çok geçmedi ki Sara'nın vücudu reaksiyon verdi, anne ve babası çok endişeleniyordu. Önce Sara'ya iğnesini vurdular. Daha sonra da doktora götürdüler. Sara o gün kendi de çok korkmuştu bu yüzden de daha dikkatli olacağını söylüyordu. Sara'nın annesi kızını da alıp bir alerji seminerine götürdü. Burada aynı kendi gibi besin alerjisi olan çocuklar vardı. Sara, bu durumun sadece kendine özgü olmadığını öğrenince çok mutlu oldu. Seminer sonrası Sara'nın annesi elinde dondurma ve çikolata ile geldi. Bunlar Sara'nın yiyebileceği özel ürünlerdi. Sara ilk önce bunların tadının iyi olmayacağını düşündü, annesi ısrar edince tadına baktı. Gerçekten de güzel, dedi Sara. Kasapta artık Sara'nın sosisleri adını verdiği soya sosuz sosisleri satıyordu. Onlar da oldukça lezzetliydi!

4.6.33. Seslerin Perisi Işık

Kitabın Özeti

Işık, arkadaşları ile körebe oynarken hep kazanırdı. Işık, piyano çalmada da oldukça başarılıydı, kimse onun gibi çalamıyordu. Işık, su sesini de çok seviyordu. Işık'ın kitapları çok özeldi. Onun kitaplarında resim yoktu ve kabartmalı harfler vardı. Işık'ın kitaplarını okuyabilmek için gizli şifrelere ihtiyaç vardı. Ama okulda Haylaz Metin ve arkadaşları Işık ile dalga geçerlerdi. Işık, koridordan geçerken ona çelme takıp düşürüyorlardı. Hemen bu durumu öğretmene söylediler. Bu durumu söylemelerine rağmen öğretmen Metin ve arkadaşlarına kızmamıştı. Hatta onlara sinirlenip ceza vermek yerine oyun oynayacaklarını söyledi. Öğretmen, herkesin gözünü kapatmasını istedi. Şimdi her yer siyahtı. Her şey kaybolmuştu. Çocuklar, sadece duyararak arkadaşlarını tanımaya çalışıyordu. Gözlerini kapatınca işitme ve koku duyguları daha etkin hale geldi. Etraflarında olan nesnelere kokularından tanımaya çalışıyorlardı. Bu oyunda Metin ve arkadaşları oldukça zorlandılar ve hemen gidip Işıkla arkadaş olmak istediler. O gün çocuklar Işık gibi yaşadılar, bunun hiç de kolay olmadığını gördüler. Ama Işık o dünyada mutluydu.

4.6.34. Sevgi Canavarı

Kitabın Özeti

Bu canavar diğerlerinden biraz farklıydı. Diğer canavarlardan farklı olarak komik görünüyordu. Yaşadığı yerde de herkes çok güzel ve pofidikti. Canavar, herkesin kedi, köpek ve tavşan yavrularını sevdiğini onu kimsenin sevmediğini düşünürdü. Kendi kendine neden beni sevsinler ki, benim tüylerim hem çok az hem de kocaman gözlerim var diyordu. Yine günlerden bir gün böyle düşünürken kendini olduğu gibi sevecek birini bulmak için yollara düştü. Onu her şeyiyle sevecek olanı bulmak için,

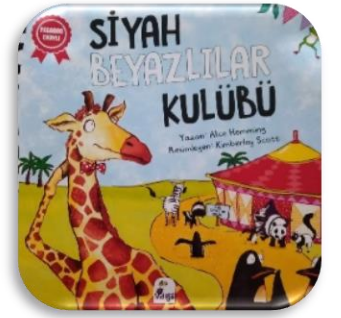

tepeler çıktı, yerlere baktı, içerilere bakındı. Bazen aradığını buldu sandı ama hayal kırıklığına uğradı. Canavar, aradığını bulamıyordu. Hem çok yorulmuştu hem de çok üzgündü. Eve dönmeye karar verdi. İşte tam orada her şey değişti. Tıpkı onun gibi olan bir canavar ile karşılaştı. Sevgiyi hiç ummadığı bir anda buluverdi.

4.6.35. Siyah Beyazlılar Kulübü

Kitabın Özeti

Züri, doğa parkındaki en uzun hayvandı. Kitap okumayı da çok seviyordu üstelik. Yine kitabını okuduğu günlerden biriydi. Herkesin penguenlerin çadırına doğru giderken gördü. Hemen arı Babu'ya neler olduğunu sordu. Babu'da "Siyah Beyazlılar Kulübünün partisine" diye cevapladı. Züri acaba kendisi de gidebilir miydi diye penguenlere sordu. Penguenler, bu partiye girmek istiyorsa siyah-beyaz ya da sadece siyah veya beyaz olması gerektiğini söyledi. O gün Züri o partiye gidemedi ve hemen düşünmeye başladı. Yeni bir kulüp kuracaktı. Adını da zürafa koymayı düşündü ama parkta kendinden başka zürafa olmadığını fark etti. Züri, düşündü, düşündü ve buldu. Kısalar ve uzunlar kulübü! Hemen hazırlıklara başladı. Herkes bu kulübe geliyordu, herkes çok eğleniyor ve mutluydu. Parktaki herkes bu kulübün içine girebiliyordu, sadece penguenler hariç.

4.6.36. Suyu Sevmeyen Krokodil

Kitabın Özeti

Onlar, sekiz kardeşlerdi. Sekiz krokodil kardeş. Krokodiller, suyu çok severlerdi ama biri hariç. Arnıld! O suyu da suda oynamayı da hiç sevmezdi. Kardeşleri de onun aksine günlerinin çoğunu yüzmekle geçirirlerdi. Arnıld ise onları kenardan izlerdi. Arnıld, ağaç dallarına tırmanmayı severdi, dallarda kendini sallamayı. Arnıld, bunları yaparken çok mutlu hissediyordu ancak tek başına olmaktan da canı sıkılıyordu. Aklına can simidini takıp

suya girmek geldi. Bu şekilde hem suya girmiş olacaktı hem de kardeşleriyle oynayarak yalnız kalmayacaktı. Zıp zıpa tırmanmak onu çok eğlendiriyordu ama suya atlamak asla hoşuna gitmiyordu. Sonra birden Arnıld'ın burnu çok fena bir şekilde kaşınmaya başladı. O kaşındıkça burnu kocaman oldu. Arnıld, hapşurdu. Burnundan alevler çıkmaya başladı. Arnıld bir ejderhaydı!

4.6.37. Şuşu, Can Ve Dörtteker

Kitabın Özeti

Şuşu dayısı ile parka gitti. Şuşu, dayısına uzaklaşmayacağını sözünü vererek bisikletine binip sürmeye başladı. Şuşu, o kadar hızlı bisiklet kullanıyordu ki parktaki güvercinlerin havalanmasına neden oldu. Kurbağaları yukarı zıplattı. Uyuyan kedilerin yanına gitmeyi düşünürken birden önünden tekerlekleri olan bir cisim geçti. Şuşu, dörtteker, diye bağırmaya başladı. Can, dörttekerin kontrolünü sağlayamadı ve parktaki boya kutularının hepsinin dökülmesine sebep oldu. Şuşu da bisikletiyle Can'ı takip ediyordu. Can parka teyzesi ile gelmişti. Dökülen boyaları hemen hep bir koldan topladılar. Şuşu ve Can devirdikleri çöp kovalarını yeniden yerleştirdiler. İşler bittikten sonra Şuşu, Can' a tekerlekli sandalyesini göstererek neden pedalları yok diye sordu. Can' da ona bunun bir tekerlekli sandalye olduğundan bahsetti. O günden sonra Can, dörtteker ve Şuşu parkta görüşmeye, birlikte oynamaya devam etti.

4.6.38. Tek Gözlü Kedi

Kitabın Özeti

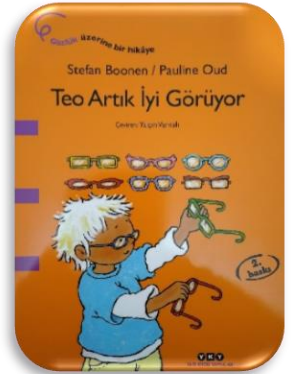
Pamuk, Ayşe'nin biricik kedisiydi. Pamuk'un kar beyaz tüyleri vardı. Ancak Pamuk'un bir gözü her zaman kapalı duruyordu. Ayşe kedisini mutlu edebilmek adına ona kıpkırmızı bir kurdele taktı. Ayşe kurdeleyi taktıktan sonra düşünmeye başladı, kedisinin diğer gözünün de açık olmasını istiyordu. Ayşe düşünürken, bahçeye kocaman bir köpek giriverdi. Pamuk, o köpekten çok korkmuştu, koşarak ağacın en üst tepesine kadar tırmandı. O kadar korkmuştu ki iki gözü de kocaman açıldı. Köpeğin sahibi gelip köpeğini aldı. Ayşe'de hemen kedisinin yanına giderek az önce gözünü açtın, yapabilirsin yeniden dene, dedi. Pamuk, kendini çok kötü hissediyordu çünkü Pamuk gözünü bilerek açmıyordu. Pamuk'un diğer gözü yeşildi. Ayşe bunu görünce havalara zıpladı. Sen Van Kedisisin! Diyordu. Hem de çok değerli ve özelsin. Pamuk artık kendinden utanmıyordu, ne kadar özel olduğunu biliyordu.

4.6.39. Teo Artık İyi Görüyor

Kitabın Özeti

Teo'nun başı kitap okurken çok ağrıyordu. Arkadaşları ile top oynarken de topu çok uzağa fırlatıyordu kimi zaman da hiç yakalayamıyordu. Teo'nun annesi çocuğunun gözlerinde bir sıkıntısının olduğunu düşünüyordu bu yüzden ertesi gün doktordan randevu almışlardı. Lea ve Teo oynamak için dışarıya çıktılar, Lea top oynamayı teklif etti ama Teo top oynamayı sevmediğini söyledi. Çünkü Teo topu göremiyordu, bu da onun moralini bozuyordu. Lea 'da o zaman ağaca tırmanalım dedi. Aslında bu fikir de Teo'nun hoşuna gitmemişti ama yine de kabul etti. Ağaca tırmanmaya başladılar, Teo dalı göremediği için yere düştü. Annesi hemen onu götürdü, doktor muayene etmeye

başladı. Doktor Teo'nun yakını görmediğini bu yüzden de gözlük kullanması gerektiğini söyledi. Annesi ve Teo hemen bir gözlükçüye gittiler, burada çeşit çeşit, rengârenk gözlükler vardı. Teo, mavi renkli bir gözlük seçti. İlk başta alışamam diye korku ama gözlüğüyle her şeyi yapabildiğini fark edince korkusu da geçti. Sadece gözlüğünün kırılmaması için oturduğu yere koymaması gerekiyordu. Teo, gözlüğü sayesinde arkadaşları ile top bile oynayabiliyordu artık!

4.6.40. Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor

Kitabın Özeti

Nino, yavru bir ahtapottu. Ama ahtapot olmaktan hiç memnun değildi. Giyinmekten de nefret ederdi çünkü 8 tane delikten kıyafetleri geçirmek onu çok yoruyordu. Özellikle kış aylarını daha da sevmezdi. Sekiz kola ayrı ayrı mont ve eldiven geçirmek ona çok zor geliyordu. Keşke bir yılan balığı olsaydım diye hep iç geçirirdi. Yılan balığı olursa giyinmesi de kolay olacaktı. Annesi ise ona hep çok özel olduğunu söylüyordu ve büyüdükçe ahtapot olmayı daha çok seveceğini söylüyordu.

Annesi onu okul servisine bindirdi ama bugün yolda farklı bir karmaşa vardı. Yolun ilerisinde bir yılan balığının evi çökmek üzereydi. Nino hemen kendini servisten dışarı attı ve yardım etmeye başladı. Ev çökmeden yavruları dışarı çıkarmalıydı. Yılan balığının tek kolu olduğu için bu kadar yavruyu tek başına çıkarması mümkün değildi. Nino, sekiz kolunu kullanarak tüm yavruları dışarı çıkardı. Nino, herkesin kahramanı oldu. Nino koşarak eve gitti ve annesine artık ahtapot olmaktan gurur duyduğunu söyledi.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, okul öncesi dönemde bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitaplarının hangi bireysel farklılıkları ve hangi mesajları ele aldığı sorusundan hareketle genişletilen alt sorulara cevaplar aranmıştır.

Bu araştırmanın amacı, incelenen resimli öykü kitaplarının iç (*tema-konu, karakterler, içerik*) ve dış (*biçim-kapak-cilt, resimlendirme ve yazım ve dilbilgisi*) nitelikleri bakımından ne gibi niteliklere sahip olduğu ve okul öncesi dönem çocuklarının yaş ve gelişimlerine uygunluğu araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma yöntemi olarak; nitel araştırma yöntemlerinden biri olan “*doküman analizi*” kullanılmıştır. Araştırmaya okul öncesi dönemde bireysel farklılıkları ele alan 40 resimli öykü kitabı dahil edilmiştir. Araştırmaya dahil edilen resimli öykü kitapları araştırmacının kendisi tarafından hazırlanan bir inceleme formu ile incelenmiştir. Araştırmanın bulgular kısmının ilk bölümünde araştırmaya dahil edilen resimli öykü kitapları iç yapı nitelikleri bakımından incelenirken, ikinci bölümünde ise araştırmaya dahil edilen resimli öykü kitaplarını dış yapı nitelikleri bakımından incelenmiştir.

Çocuk edebiyatını sadece çocukları eğlendirici, hoş vakit geçirici bir araç görmek yanlış olabilmektedir, çocuk edebiyatı çocukları eğlendirmenin yanı sıra okuma-yazma farkındalığı kazandırmakta hem kendi duygularını hem de başkalarının duygularını anlamasına katkı sağlamaktadır. Çocuk edebiyatı sayesinde, çocuk kendini öyküdeki kahramanla özdeşleştirerek olay örgüsünü, kitabın temasını daha iyi özümleyerek o karakterin duygu ve düşüncelerine bürünerek empati duygusunu geliştirmesini sağlamaktadır. Aynı zaman da içine kapanık, çekingen, sosyal becerileri diğer akranlarına göre daha zayıf olan çocuklar içinde çocuk edebiyatı hem iyi bir arkadaş hem de iletişim kaynağı olduğu görülmektedir.

Çocuklar çocuk edebiyatı aracılığıyla kendi yaşantıları dışında toplumdaki diğer bireylerinde yaşantılarını görerek benzerlikleri ve farklılıkları daha iyi anlamlandırmasına yardımcı olmaktadır. Özellikle okul öncesi dönemde çocuklara soyut durum ve duyguları anlatmak daha zor iken çocuk edebiyatı kurtarıcı olabilmektedir. Bu soyut durum-duygular içerisinde “empati, duyarlılık, bireysel farklılık, hoşgörü, sosyal kabul” gibi kavramlar yer almaktadır.

Bu araştırmada soyut kavramlar içerisinde yer alan bireysel farklılık, sosyal kabul, empati gibi ögeler üzerinde durulmuştur. Nettle (2007)’ye göre bireysel farklılık, “*Birbirine benzemeyen dil, din, etnik köken, toplum, öğrenme hızı-biçimi ve kabiliyetleriyle gereksinimleri*” olarak tanımlanmaktadır. Bireysel farklılıkların birçok alt disiplini bir arada toplayan kolektif bir yapıya sahip olduğu bu nedenle de bireysel farklılık denildiğinde sadece fiziksel farklılık ya da bilişsel farklılık olarak düşünmemelidir. Çocukların okul öncesi dönemde bu farklılıkları anlamlandırabilmesi için resimli öykü kitaplarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Çocuklar resimli öykü kitapları sayesinde bu soyut kavramları somutlaştırarak öğrenebilmekte aynı zamanda bilişsel gelişimleri ve bilişsel şemalarını da genişletmelerine olanak sağlamaktadır. Resimli çocuk kitapları, okuma-yazma bilmeyen okul öncesi dönem çocukları için yadsınamaz bir görsel uyaran olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk okuma-yazma bilmiyor olmasına rağmen metin ile görseller arasında bağlantı kurarak yalnız ve bireysel olarak da kitaplarla bir araya gelerek inceleme yapabilmektedir. Çocuk, incelediği kitapların görsellerine bakarak o kitabın temasına ait çıkarımlarda bulunabilir bu nedenle resimli öykü kitaplarının

yazarları kadar çizerlere de iş düşmektedir. Dağ (2010)'a göre iyi bir çizer, "gözlemci" olmalıdır. Öyküdeki çizimler çocuklara yeni deneyimler yaşatmakta, günlük yaşam hakkında fikir sahibi olmasını sağlamakta, akranlarına ve onların farklılıklarına karşı olumlu tutum geliştirmesine katkı sağlamaktadır. Bu da resimli öykü kitabı çizerlerin profesyonel, çocukların demografik niteliklerini ve gereksinimlerini iyi bilen ve analiz edebilen kişilerden seçilmesinin ne kadar elzem bir noktada olduğunu karşımıza çıkarmaktadır. Bu nedenle resimli öykü kitapların içerik ögesi kadar dış yapı nitelikleri de çocuklar için kritik bir noktada olduğu unutulmamalıdır.

5.1.1. Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarındaki Dış Yapı Niteliklerine İlişkin Sonuçlar Ve Tartışma

Bu bölümde araştırmaya dahil edilen 40 resimli öykü kitabına ilişkin dış yapı niteliklerine ait sonuçlar ve tartışmaya yer verilmiştir.

İncelenen kitapların büyük bir çoğunluğunun okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özelliklerine uygun olduğu görülmüştür ancak 5 kitabın uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Demircan (2006) yaptığı araştırmada, kitapların çocukların gelişim özelliklerine uygunluğunu incelerken, kitapların 34'ünün boyutlarının çocuklarının gelişimine uygun olduğunu, 3 kitabın ise uygun olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada ise kitaplardan 2 tanesinin okul öncesi dönem çocukları için boyutlarının küçük olduğu sonucuna varılmıştır. K2 ve K31 kodlu kitapların okul öncesi dönem çocukları için boyut olarak küçük olduğu, çocukların gelişimsel özelliklerden dolayı parmak kaslarının tam gelişmemesi çocukların bu kitaplarını bağımsız çevirmesini ve incelemesinde zorluk yaşamasına neden olabilmektedir. Ural (2015) yaptığı araştırmada, resimli öykü kitaplarının çocukların elleriyle tutabileceği ve kucağına alabilecek boyutta olması gerektiğini aktarmıştır, çocukların elleriyle tutabileceği ölçünün en az 15*15, kucak boyu ölçüsünün ise 24*30 olduğu sonucuna varmıştır. Ural (2015)'in araştırma sonuçları da dikkate alındığında, çocukların kitapları tutmasındaki zorluk, çocukları kitaplardan uzaklaştırabilir ve soğumalarına neden olabilmektedir. Nas (2014) ise yaptığı araştırmada, çocukların farklı boyutlarda kitaplarla bir araya gelmelerinin çeşitlilik bakımından daha iyi olabileceğini aktarırken, bu kitap boyutlarının ilk etapta daha büyük boyutlarda kitaplardan zaman geçtikçe ise daha küçük boyutlarda olabileceğini söylemiştir. K24 kodlu kitabın ise

uygun olmama nedeni olarak çocukların pedagojisine ve mevcut olan toplumun normlarına aykırı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. K20 kodlu kitap ise okul öncesi çocuğu için hem içerik olarak hem metin uzunluğu olarak uygun olmadığı görülmüştür. K20 kodlu kitabın okul öncesi değil de ilkökul kademesine daha uygun olabileceği kanaatine varılmıştır. K21 kodlu kitabın ise çok renkli ve göz yorduğu düşünülmektedir. Kitapta aşırı renk kullanılması çocukların dikkati dağıtabilmekte ve verilmek istenen mesajının önüne geçebilmektedir bu nedenle bu hususa dikkat edilmesi gerekmektedir.

Araştırmada incelenen tüm kitaplarda kelimeler arasında yeterli boşluk olduğu, cümlelerin anlamını ve akışını bozacak şekilde devrik cümlelerin olmadığı ve yazım-noktalama kurallarına uyulduğu görülmüştür. Devrik cümlelerin kullanılmaması çocuğun dikkatinin dağılmamasına ve verilmek istenen mesajı daha kolay anlamlandırmasını sağlayabilmektedir. Ancak bazı kitaplarda kullanılan dilin çocukların gelişimi açısından uygun olmadığı sonucuna varılmıştır. Kitaplarda kullanılan dilin çocukların yaş ve gelişimlerine uygun olmaması verilmek istenen mesajı ve temanın doğru bir biçimde aktarılmasına engel olabilmektedir. Örneğin K4 kodlu kitabın temasından da kaynaklı olarak kullanılan sözcüklerin uygun olmadığı görülmüştür. K31 kodlu kitapta ise kullanılan sözcüklerin okul öncesi kademesinden ziyade ilkökul kademesine daha uygun olabileceği düşünülmüştür. K3 kodlu kitapta ise bu dönem çocukları için çok fazla bilimsel bilgiler içermektedir. Çocukların bilmedikleri kelime ve kavramlarının kitaplarda kullanılması çocukların kitaplardan uzaklaşmasına ve olumsuz tutum geliştirmesine sebebiyet verebileceği düşünülmektedir.

“Dünyada yaklaşık 250 milyon astım hastası var bende onlardan biriyim”. Bu cümleden de anlaşılacağı gibi kitap bu dönem çocuklarının dil gelişim seviyelerinin üzerine çıktığı görülmektedir.

İncelenen kitapların sonlanma şekillerine bakıldığında %77,5’inin mucizevi bir şekilde sonlanırken, 22,5 ‘inin gerçekçi sonlandığı görülmektedir. Kitapların mucizevi bir şekilde sonlanması çocuklar için hem iyi hem de kötü olabilmektedir. Kitapların aşırı bir biçimde mucizevi bir biçimde bitmesi kitapla bir araya gelen çocuğun gerçek hayatla kitabı kıyasladığında kavram yanlışlığına düşmesine neden

olabilmektedir bu yüzden yaşama yakınlık ilkesi göz önünde bulundurulması çok daha iyi olabilmektedir.

İncelenen kitapların hepsinin görsellerinin öykünün içeriğine uygun olduğu ve öyküde kullanılan görsellerinin sayısının yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zaman da incelenen 40 kitapta da kurgu ile ilişkisi olmayan görsellerin kullanılmadığı görülmüştür. Kitaplarda kurgu ile bağıntılı olmayan görsellerin kullanılmaması okuma-yazma bilmeyen okul öncesi dönem çocuğu için oldukça önemlidir, çünkü çocuklar yazıları okumaktan ziyade kitabın görsellerinden kurguyu takip etmektedir. Kurgu ile eş güdümlü görsellerin olduğu resimli öykü kitaplarında çocuk kurgu ile bağlantıları daha iyi kurabilmekte ve anlam bütünlüğünün bozulmadığı görülmektedir. Kitapların görsellerinin öyküyü yorumlama gücüne bakıldığında ise bazı öykü kitabının yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır. K2, K7, K10, K40 kodlu kitapların görsellerinin çok donuk ve hep aynı olduğu görülmüştür. Kitapların görsellerinin donuk ve hep aynı olması çocukların kitaplara olan dinamiğini kaybetmesine olabilmektedir, bu nedenle yazar ve çizerlerin çocukların gelişim özelliklerinden biri olan merak duygularını baz alarak metin ve görselleri oluşturması daha iyi olabilecektir. Örneğin K40 kodlu kitapta her sayfadaki görselin birbiriyle aynı olduğu görülmüştür. Sürekli aynı görselin kullanılması, çocuklar açısından sınırlayıcı olabilmektedir. K13 kodlu kitapta ise görsellerin bu dönem çocukları için karmaşık ve korkutucu olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk edebiyatı çocukları korkutmaz, eğlendirirken öğretir bu yüzden kitapların içerisinde korku öğelerine yer vermek çocuk edebiyatının amaçlarına da ters düşmektedir. Yazılan kitapların görsellerinin bu yaş grubu çocukların yaş ve gelişim seviyelerine uygun oluşturulması gerekmektedir, görsellerin çocukları ürkütmemesine ve kavram yanılgısına düşmelerini engelleyecek nitelikte olması çocukların hem kitaplara olan olumlu bağlılığını arttırmasına hem de görsellerle verilmek istenen mesajı doğru anlamasına köprü olacaktır. Gönen (2017)'de yaptığı araştırmasında bu dönem çocukları için kitabın kurgusu ve metni kadar kullanılan görsellerin de büyük bir öğretici olduğu bu nedenle de kitapların görsellerini oluşturan çizerlere büyük iş düştüğü sonucuna varmıştır.

İncelenen kitapların görsellerinin ilgi çekici olma durumlarına bakıldığında 8 kitabın görsellerinin ilgi çekici olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. K3, K5, K7, K13, K31,

K39, K40 kodlu kitaplara bakıldığında bu dönem çocukları için ilgi çekici olmadığı, çok sıradan ve durağan olduğu görülmüştür. K38 kodlu kitabın ise bazı kısımlarının renklendirilmediğinden kaynaklı görsellerin etkililiğinin azaldığı bu nedenle ilgi çekici olmadığı görülmüştür. İncelenen kitaplarda görsellerin renk durumlarına bakıldığında 39 kitabın renkli oluşturulduğu görülmüştür. Kitapların renkli ve çocukların ilgilerini çekecek biçimde oluşturulması çocukların göz sağlığı bakımından da oldukça önemli olduğu görülmektedir (Aytekin, 2016; Baş, 2015; Oğuzkan, 2013).

Biçim-kapak-cilt bakımından kitaplar incelendiğinde ise; tüm kitaplara uygun kapak tasarımı yapıldığı görülmüştür. İncelenen öykü kitaplarının ciltlenme biçimlerine bakıldığında ise kitapların 67,5'inin dikiş tekniği ile oluşturulduğu, geriye kalan kitapların ise zimba ve yapıştırma tekniği ile oluşturulduğu sonucuna varılmıştır. Kitapların dikiş tekniği oluşturması dayanıklı olmasını ve kitabın dağılmasını engelleme açısından daha uygun olduğu düşünülmektedir. Coşkun Turan (2018) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin öğrencilerine okuyacağı kitabı seçerken ciltleme tekniklerinden spiral ciltlemeyi daha çok tercih ettiklerini hatta kitapların iç yapı niteliklerinden çok dış yapı niteliklerine daha çok dikkat ettikleri sonucuna varmıştır.

Erkmen (2017) ve Kıbrıs (2006)'da yaptığı araştırmada dikiş tekniğinin öneminden ve bu teknik ile oluşturulmayan kitapların dağıldığını bundan kaynaklı olarak da çocukların görseller arasında bağlantı kurarken zorlanacağını söylemişlerdir. Ancak diğer ciltlenme biçimlerinin daha ekonomik ve uygulanmasının kolay olmasından dolayı sıkça yer verildiği görülmektedir. Kıbrıs (2006)' ise dikiş tekniği kullanılmayan çocuk kitaplarında dağılmaların olabileceğini bunun da çocukların kütüphane oluşturma alışkanlıklarının olumsuz etkilenebileceğini söylemiştir.

Kitapların puntosunun çocukların yaşlarına uygunluğu incelendiğinde %95'inin uygun olduğunu ancak %5'inin uygun olmadığı sonucuna varılmıştır. Yazı puntosunun çok küçük olmaması çocukların metinleri kolayca takip etmelerine, harf ve kelimeleri daha iyi görmesine ve yazı farkındalığı oluşturmaları adına oldukça kritik bir noktada yer aldığı düşünülmektedir. K2 ve K31 kodlu kitaplarda kullanılan yazı puntosunun okul öncesi dönem çocukları için çok küçük olduğu daha üst kademeler için daha uygun olduğu görülmüştür. Ural (2015)'a göre okul öncesi dönemde harf puntosu 14-22 arasında olmalı ve kullanılan harf karakterlerinin sade ve

anlaşılır olması gerekmektedir. Bu da yapılan bu araştırmanın sonucunu destekler nitelikte olduğunu göstermektedir.

İncelenen kitaplarda kullanılan kapak görsellerinin ilgi çekici olup olmama durumuna bakıldığında kitapların %22,5'inin ilgi çekici olmadığı sonucuna varılmıştır. Kitap çizerlerinin kitapları görselleştirirken en çok dikkat etmeleri gereken noktalardan bir tanesi de kapak resimleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuklar ilk olarak kitapların kapakları ile bir araya gelmektedir bu nedenle de çizerin görselleri oluşturur iken çocuğa görelilik ilkesini göz önünde bulundurarak, o dönem çocuğunun gereksinimlerini ve hayal dünyasını düşünerek çizimlerini oluşturması gerekmektedir. Çizerin bu hususlara dikkat etmesi çocukların kitaplarda kendinden bir parça bulmasına ve kitaplara yönelik olumlu tutum, davranış geliştirmesine olanak sağlamaktadır.

İncelenen 40 kitapta; kitapların baskı kalitesinin yüksek olduğu, kitapların alt-üst/sağ-sol boşluklarının olduğu, kolayca taşınabilir olduğu sonucuna varılmıştır. Kitapların %82,5'un parlak kâğıttan oluşmadığı sonucuna varılmıştır. Çocuk kitapları dizayn edilirken parlak kâğıttan ziyade mat kuşe kâğıdının kullanılması gerekmektedir, parlak kâğıtların kullanımı bu dönem çocukları için zorlayıcı olabilmekte ve aynı zaman da göz sağlıklarını tehlikeye sokabilmektedir (Aytekin, 2016; Baş, 2015; Celepoğlu, 2010). Ancak parlak kâğıt kullanmak estetik açıdan göze daha çok hitap edebileceği ve ekonomik açıdan yarar sağlayabileceği düşünüldüğü için yayınevleri tarafından tercih edilebilmektedir.

5.1.2. Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarının İç Yapı Niteliklerine İlişkin Sonuçlar Ve Tartışma

Bu bölümde araştırmaya dahil edilen 40 resimli öykü kitabına ilişkin iç yapı niteliklerine ait sonuçlar ve tartışmaya yer verilmiştir.

Bu araştırmada 3-6 yaş çocuklarına yönelik bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitapları incelenmiştir. Araştırmaya dahil etmek için araştırma ve taramalarda 40 resimli öykü kitabına ulaşılmıştır. Ancak yapılan taramalarda bireysel farklılığı ele alan resimli öykü kitaplarının azlığı dikkat çekmiştir. İncelenen eserlerin %85'in Çeviri, %15'nin Türkçe eserler olduğu görülmüştür. Bu sonuçtan hareketle

mevcut olan okul öncesi dönemde resimli öykü kitaplarının yabancı yazarlar tarafından yazılması ve çocuk edebiyatımıza çeviri kitap olarak kazandırılması Türk Çocuk Edebiyatı'nın bu kısımda büyük bir noksanlık olduğu sonucuna varılmıştır. Bu konuda yapılan başka araştırmalara bakıldığında da bireysel farklılıklar üzerine yazılmış resimli öykü kitaplarının çeviri eserlerden oluşturulduğu görülmüştür. Gönen vd. (2015) yaptıkları araştırmada bu araştırma başlığına uygun öykü kitaplarının azlığından ve yetersizliğinden bahsederek bu konuya dikkat çektiği görülmektedir. Ancak Gönen vd. (2015) yaptığı araştırmada bireysel farklılıklar konusunda son yıllarda resimli öykü kitaplarının arttığını ancak yine de yeterli seviyede olmadığını saptamışlardır. Bu konu başlığının Türk yazarlar tarafından az ele alınması, yabancı yazarlar tarafından daha çok kaleme alınması kültürel farklılıklarında ortaya çıkmasına sebebiyet verebildiği görülebilmektedir. Kitaplarda kullanılan şato, saray, dük gibi kavramlarında çeviri eserlerden kaynaklı olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu da kitabın görsellerini inceleyen çocukta kavram kargaşası oluşturabilmekte ve bulunduğu bağlamla özdeşleşmeyen şemalar oluşturmasına neden olabilmektedir.

Araştırmaya dahil edilen eserler farklı yayınevleri tarafından yayınlanmıştır. Kitapların 8 tanesi YKY tarafından yayınlanırken, 6'sı Pearson Yayınlarından, 3'nün TÜBİTAK Yayınlarından, 2'sinin Mikado Çocuk, 2'sinin Kültür Yayınlarından, geriye kalan kitapların ise farklı yayınevlerinden çıktığı sonucuna varılmıştır. Eserler farklı yayınevlerinden çıkmasına rağmen eserlerin birbirine yakın nitelikler gösterdiği görülmüştür. İncelenen eserlerin baskı sayılarının sonuçlarına bakıldığında, 1. Baskısı olan öykü kitaplarının %20 olduğu, 2.baskısı olan öykü kitaplarının %30, 3.-4. Baskısı olan öykü kitapları %7,5, 5.baskısı olan kitapların %10, 6-7-9-11-17-18-26 baskısı olan kitaplar 2,5, baskısının belirtilmediği kitaplar ise %5 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Baskısı belirtilmeyen K7 kodlu kitabın sadece basım sayısı değil aynı zaman da baskı tarihinin de belirtilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Kitapların basım yıllarının ve tarihlerinin olması kitapların güncelliğini ve gelişimini görebilmek adına çok önemli olabilmektedir.

Araştırmada incelenen karakterlerin tahmini yaşlarının %60 oranıyla 5-6 yaş olduğu sonucuna varılmıştır. Kitapların karakterlerinin büyük bir oranının 5-6 yaşında oluşturulmaları, okul öncesi dönem çocuklarının daha kolay empati ve özdeşim

yapmalarına olanak sağlamalarına da yardımcı olabilmektedir. Aynı zamanda kitapların hedef kitlenin yaş ve gelişim özelliklerine göre yazılması çocukların ele alınan temaları daha çabuk öğrenmesine katkı sağlayabilmektedir. Eserlerde kullanılan karakterler ise en çok %55 oranıyla hayvan, %40 oranıyla çocuk, %5 oranıyla da diğer olduğu görülmüştür. Szeremy (2018) yaptığı araştırmada, incelediği kitaplarda en çok kullanılan karakter türünün insan olduğu sonucuna varmıştır ancak bu karakter türü dışında bitki, hayvan ve canlı ve gerçekte olmayan karakter türlerinin de olduğu görülmüştür. Szeremy (2018) ile yapılan bu araştırmanın birbiriyle benzerlik göstermediği görülmüştür. O araştırmada (Szeremy, 2018), kullanılan karakter türü en çok insandan oluşurken, bu araştırmada hayvan karakterden oluşmaktadır, bu nedeni olarak da Szeremy (2018)'nin sağlıkla ilgili yetersizlikleri incelemesi olduğu düşünülmektedir. Kaymaz (2017)'de yaptığı araştırmada karakter türlerine çocukların yetenekleri üstünde niteliklerle oluşturulmaması gerektiğini vurgulamıştır. Yapılan bu araştırmada da oluşturulan karakter türlerinin bazılarında çocukların yeteneklerini aştığı ve onları olumsuz duygu ve durumlara sokabilecek ifadelerin yer aldığı görülmektedir. Örneğin, Ağaca Tırmanan İnek adlı kitapta ineklerin gökyüzünde uçması çocuklar için tehlikeli olabileceği düşünülmektedir, bu nedenle karakter türleri oluşturulurken çocuğun bulunduğu demografik özelliklerinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu konuda yapılan diğer araştırmalara bakıldığında ise, Ekici (2019) 'nin yaptığı araştırmada da kullanılan karakterlerin genel olarak gerçek yaşamdan seçildiği, beş kitabın karakter türünün hayvan olduğu, geriye kalan resimli öykü kitaplarının ise bitkilerden ve cansız varlıklardan oluştuğu görülmektedir. Bu araştırmanında Szeremy (2018) ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Kitaplarda hayvan karakterlerin daha fazla olması çocukların karakterle kendini eşlemesi bakımından daha kolay olabilmekte ve bu karakterler aracılığıyla da çocuklarda hayvan ve doğa sevgisinin kazanılması içinde araç olabilmektedir. Araştırmada incelenen kitapların bazılarında karakterlerin cinsiyetinin ve türünün net olarak belirtilmediği görülmüştür. Kitapların karakterlerinin türünün belirtilmemesi okul öncesi dönem çocukları için kafa karıştırıcı ve girift olabilmektedir. K30 kodlu kitapta "Pezzettino" adlı karakterin ne olduğu belli olmadığı ve kelime anlamının "parçacık" olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

K30 kodlu kitap karakterden bahseder iken;

“Adı Pezzettino, onun haricindeki herkes harika işler yapıyordu. Ancak Pezzettino çok küçüktü.” Diyerek sadece küçüklüğüne ve diğerlerinden farklı olan kısmına vurgu yapıldığı görülmektedir.

K16 kodlu kitapta ise “Kaşal” adlı karakterin ne olduğu tam olarak belli olmadığı sonucuna varılmıştır. K16 kodlu kitaptan bahsederken;

“O ne kaşık ne bir çatal onun adı Kaşal” diyerek mutfak araç gerecine benzeyen ancak onlara da tam olarak benzemeyen bir şey olduğundan bahsetmektedir.

Karakterlerin türünün tam olarak belli olmaması kafa karıştırıcı olabileceği gibi çocuğun karakterin türünü ne olabileceği hakkında düşünmesi ve ne olabileceği hakkında bireysel ya da akranları-öğretmeni ile beyin fırtınası yapması iletişim ve bilişsel becerilerinin gelişmesine de katkı sağlayabilmektedir. Ancak seçilen karakterlerin çok üstün niteliklere ve çocuk için ulaşılmaz olmaması gerekmektedir. Karakterlerin çocukların kabiliyetlerinin üzerinde olması çocuğun karakter ile özdeşim kurmasını engelleyebilmekte hatta çocuk için zaman zaman tehlikeli olabilmektedir. Örneğin, K31’deki Sakız Cinlerinin uçması, ortadan kaybolması çocukların bu özellikleri denemeye çalışması tehlikeli olabilmektedir. Bu nedenle karakter türü ve nitelikleri oluşturulurken bu hususa dikkat edilmelidir.

Araştırmada incelenen resimli öykü kitaplarının %92,5 oranla ana karakterlerden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Öykü kitaplarında bireysel farklılığı olan karakter olarak çoğu zaman kullanılan karakter ana olurken kimi zaman da yardımcı karakter olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Karakterlerin ana-yardımcı karakter olma durumu öykünün temasına ve kurgusuna göre değişkenlik göstermektedir. Ele alınan karakterlerin ister ana karakter olsun ister yardımcı karakter olsun tüm özelliklerinin detaylı bir biçimde betimlendiği görülmektedir. Karakterlerin öykü kitaplarında yardımcı karakterlerden de oluşması kitap için zenginlik oluşturmasına da olanak sağlamıştır. Aynı zaman da farklılığı olan çocuğun her zaman merkezde olamayacağını dışardan bir göz ile anlamasına katkı sağlayabilmektedir.

İncelenen kitaplarda ele aldıkları bireysel farklılıklar incelendiğinde, %39, 5 oranla en çok dış görünüşten kaynaklanan bireysel farklılıklar ele alındığı görülmüştür.

Dış görünüşün içerisinde karakterlerin, boyları-kiloları, küçüklükleri-büyüklikleri, uzunluk-kısalık, saçlarının renkleri-kıvırcık ya da düz olma durumları gibi farklılıkları barındırdığı görülmektedir.

“Merhaba adım Mercan, arkadaşlarım kırmızı saçlarım ile hep dalga geçer” K23 kodlu kitapta karakterin saçlarının kırmızı olmasından dolayı ortaya çıkan bireysel farklılıktan söz etmektedir.

“Pembe Canavar büyüktü ama ondan başka herkes küçüktü” K27 kodlu kitapta ise karakterin büyüklüğünden bahsetmektedir.

“Bonbon’un kulakları yuvarlak ve kısacaktı” K18 kodlu kitapta karakterin kulaklarının kısalığından kaynaklanan bireysel farklılıktan bahsetmektedir.

İkinci olarak en çok ele alınan bireysel farklılığının farklı düşünce yapısının ve kendini diğer olduğu türden farklı hissetmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Benim köpeğim farklıdır. Diğer köpeklere benzemez, onlar gibi davranmaz” K19 kodlu kitapta bu köpeğin diğer köpeklerden farklı hissettiğini ve onlar gibi davranmadığından söz ettiği görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre, öykü kitaplarında ele alınan diğer bireysel farklılıkların; bedensel yetersizlikler, besin alerjileri, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozuklukları, otizm ve spektrum bozuklukları, özgül öğrenme ve cinsiyet karmaşası olduğu görülmektedir.

Yapılan taramalarda bazı bireysel farklılıklara hiç denk gelinmediği görülmektedir. Bunlar; üstün zekalı çocukların anlatıldığı resimli öykü kitapları, işitme yetersizliklerinden kaynaklı bireysel farklılıklar, Serebral Palsi’ye sahip çocukların anlatıldığı resimli öykü kitapları, kekemelik-artikülasyon bozuklukları gibi özgül dil bozukluklarının olduğu resimli öykü kitapları, birkaç farklılığın bir arada bulunduğu çoklu(karma) yetersizliklerin ele alındığı kitaplar, Tik-Tourette bozukluklarını ele alan kitaplar şeklinde sıralanabilmektedir. Kaymaz (2017)’da yaptığı araştırmada 3-8 yaş çocuklarına yönelik özel gereksinimliliği içeren resimli öykü kitaplarını incelemiş ve bu araştırmaya yakın sonuçlar elde ettiği görülmektedir. İncelediği kitaplarda çoğunlukla davranış ve adaptasyon bozukluklarından ortaya çıkan farklılıkların yer aldığı görülürken obsesif bozuklukların, iletişim bozukluklarının diğer farklılıklara göre daha az yer aldığı sonucuna ulaştığı görülmektedir. Bu araştırmada da obsesif ve

iletişim bozukluklarının daha az görüldüğü sonucuna varılmıştır. Güngörmüş Özkardeş (2013) ise yaptığı araştırmada en çok DEHB ve Otizm Spektrum Bozukluklarının ele alındığı sonucuna varmıştır. Bu araştırmada DEHB ve Otizm Spektrum Bozukluklarını ele alan öykü kitaplarının olduğu görülmüştür. Otizm Spektrum bozukluklarının her geçen gün hem Dünyada hem ülkemizde arttığı (ODFED, 2022) bu nedenle de kitaplarda bu bireysel farklılıkların ele alınması, hem bu farklılığa sahip olan çocuk için hem de bulunduğu bağlam için eğitsel ve sosyal öğretiler içermesi bakımından oldukça kıymetli olabilmektedir.

İncelenen kitaplarda, bireysel farklılıkları ile ilgili yapılan açıklamalarda en çok dolaylı gerçekçi açıklamalar olduğu sonucuna varılmıştır. Kitaplarda bireysel farklılıklar ile dolaylı açıklamalar yapılsa da karakterlerin ihtiyaçlarına ilişkin gerçek açıklamalarda bulunulmuştur. İncelenen kitaplarda bireysel farklılığı olan karakterlerin güçlü ve zayıf özelliklerinin bir denge ve uyum içinde yer verildiği görülmektedir. Ünal (2011) yaptığı araştırmada, farklılıkları olan karakterlerin güçlü yönlerine dikkat çekildiğini aktarmıştır. Yapılan bu araştırma ile Ünal (2011)'ın yaptığı araştırma ters düşmektedir. Kaymaz (2017) ise yaptığı araştırmada karakterlerin hem güçlü hem de güçsüz yönlerinin birlikte ele alındığı sonucuna ulaşmıştır. Kaymaz (2017) ile bu araştırmanın bu sonucu benzerlik göstermektedir. Karakterlerin sadece güçlü yönlerine odaklanmak ise çocuk için olumsuzluklar oluşturabilmektedir, örneğin çocuk bir sorun ile karşılaştığında nasıl çözeceğini bilemeyebilir ve bu da umutsuzluk hissiyatı oluşturabilmesine neden olabilmektedir. Karakterlerin sadece zayıf yönlerine yer verilmesi de kendini yetersiz hissetmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle kitaplarda karakterlerin hem güçlü hem de zayıf yönlerinin birlikte oluşturulması daha elzem bir noktada olduğu görülmektedir aynı zamanda da çocuklar güçlü yönlerinden cesaret alarak güçsüz yönlerini geliştirmek için çabalayarak bir denge oluşturmaları için katkı sağlayabilmektedir.

“Zeynep bana gitar öğretiyor bende ona bazı şeylerde yardım ediyorum” K10 kodlu kitap Down sendromlu karakterimiz Zeynep'in arkadaşı onun çok güzel gitar çaldığından ve bu yüzden ona gitar çalmayı öğreteceğini, Zeynep'in de yapamadığı konularda ona yardım edeceğini vurgulamaktadır. Buradan da hareketle karakterin güçlü ve zayıf niteliklerinin bir arada verildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

İncelenen karakterlerin bireysel farklılığının toplumsal olarak kabul edilme durumu incelendiğinde %85 oranında toplumsal kabul gördüğü sonucuna varılmıştır.

“Akşam olduğunda Mötilda, kardeşleriyle yıldızlara bakarak hayal kurdu, kim bilir daha birlikte neler yapacaklar” K1 kodlu kitaptan toplumsal kabul gördüğüne ilişkin bir cümle yer almaktadır.

K35 kodlu kitapta ise toplumsal kabul gördüğünün işareti olarak *“Bütün hayvanlar bu kulübe üye olmuştu, siyah beyazlılar bile!”* cümlesi yer almaktadır.

İncelenen kitapların tema-konularına bakıldığında çocukların duyarlılık, farklılıklara saygı, empati, toplumsal kabul gibi duygularını geliştirici katkı sağlamayı hedeflediğini ve bu hedeflere yönelik tema ve kurguların oluşturulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya dahil edilen kitapların temaları; “Saygı ve kabul, dış görünüme saygı, kendine saygı, farklı davranış ve düşüncelere saygı, yetersizlik ve farklılık” olarak sıralanmaktadır. Bu ana temaların yanında öykü içinde kendini hissettiren temalarda bulunmaktadır, örneğin arkadaşlık-dostluk ve yardımseverlik temaları gibi. K7 kodlu kitapta bedensel yetersizliği olan arkadaşına yardım eden Cemile karakteri bize hem bedensel yetersizlikten dolayı ortaya çıkan bireysel farklılığı hem de bu farklılığı olan arkadaşına yardım etmesi bu alt temaya örnek olarak gösterilebilmektedir. Kaymaz (2017)’da yaptığı araştırmasında ise ele alınan temaların en “farklılık” olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçtan hareketle bu yapılan araştırmanın sonuçları ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

İncelenen kitapların %95’inin temalarının Türk toplumunun toplumsal değer yargılarını destekler nitelikte olduğu görülmüştür ancak K24 kodlu kitabın temasının Türk kültürüne uymadığı sonucuna varılmıştır. K24 kodlu kitapta Morris adlı kahramanın kendini olduğu cinsiyetin dışında hissetmesi, erkek çocuğunun elbise ve etek giymek istemesi örnek olarak verilebilir. K20 kodlu kitapta ise kullanılan “Şato, saray, düğün” gibi kavramların, karakterlerin kılık-kıyafetlerinin ve bıyık bırakma şekillerinin Türk kültürü ile bağdaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. K20 kodlu kitapta Türk kültürü yerine daha çok Batı kültürünün hâkim olduğu bir tema ve sunuş biçimi oluşturulduğu söylenebilmektedir. Temaların kültürle uyum sağlamaması çocuk için kavram

kargaşası oluşmasına ve bulunduğu kültürle ilgili yanlış şemalar oluşturmasına neden olabilmektedir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunabilir:

- Türk yazarların, bireysel farklılıkları ele alan öykü kitapları yazmaları için yayınevleri tarafından teşvik edilmeleri önerilebilir.
- Bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitaplarında kullanılan dil ve üslup konusunda daha duyarlı olunması gerektiği eğer gerekli duyarlılık ve özen gösterilmez ise çocukta ve ailelerde geri dönülmez yaralar açabileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle kitaplarda kullanılan dilin farklılığı olan çocuğu toplumdan soyutlamayacak nitelikte oluşturulması önerilebilir.
- Kitaplarda kullanılan dilin sade, anlaşılır, şiddet ve argo içermeyen ve onur kırıcı olmaması gerektiği bu nedenle metinler oluşturulurken bu noktaya dikkat edilmesi önerilebilir.
- Öyküde yer alan karakterlerin çocukların yeteneklerinden fazla olmamasına dikkat edilmesi önerilebilir. Karakterlerin olağanüstü niteliklerinin olması çocukların karakterle ve öyküyle özdeşim kurmasına engel olabilmektedir.
- Bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitaplarında yazarların, farklılığı olan çocuklarında normal gelişim gösteren çocuklar gibi yaşamlarını sürdürdüklerini, farklılıkların onlar için engel değil zenginlik olduğunu vurgulayan ibarelerinde yer alması önerilebilir.
- Bireysel farklılıklar çok çeşitli birçok alt disiplini olan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak yapılan araştırmada bazı farklılıkların hiç ele alınmadığı görülmüştür bu nedenle çocuk kitabı yazarlarının ele

alınmayan farklılıklar üzerinde durması ve ele alınmayan farklılıkları içeren kitaplar yazmaları önerilebilir.

- Eğitimcilerin farklılıkları içeren kitapları sınıflarında bulundurmaları ve onları öğrencilerine okuyarak farklılıkları olan çocuklar için toplumsal kabulü oluşturmalarına aracı olması önerilebilir.
- Kitaplarda ele alınan farklılıklarda aktarılmak istenen ana tema verilirken kitapların görselleriyle uyum içinde verilmesi önerilebilir. Resim ve tema-metin ilişkisinin ahenk içinde ve birbirini tamamlaması adına bir uzman görüşüne-kontrolüne başvurulması önerilebilir. Araştırma kapsamında incelenen kitapların hepsinin iç kapağında kitap değerlendirme veya danışma kurulu tarafından incelendiğine dair not bulunmamaktadır.
- Kitaplar oluşturulurken çocukların göz sağlığına zarar vermeyen malzemelerden oluşturulması ve özellikle parlak kağıtlar yerine mat kağıtların kullanılması önerilmektedir.
- Kitapların ciltlenmesinde dikiş tekniğinin kullanılması önerilebilir. Dikiş tekniği ile yapılan kitapların diğer ciltlenme tekniklerine göre daha sağlam ve kullanışlı olduğu görülmektedir.
- Kitapları oluşturacak yazar ve çizerlerin bireysel farklılıkları olan çocuklarla bir araya gelerek onların özelliklerini ve yaşadıklarını yakından tecrübe etmeleri önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, G.** (2019). Okul Öncesi Dönem Tipik Gelişim Gösteren Çocuklarında Özel Gereksinimli Çocukların Farklılıklarına ve Sosyal Kabulüne Yönelik Görüşleri. *Anadolu Eğitim Bilimleri Uluslararası Dergisi*, 11 (1), 226-249.
- Aktan-Acar, E.** (2017). Kimlikli Bebeklerle Farklılıklarda Buluşmak: Erken Çocuklukta Bir Düş. E. Aktan-Acar (Ed.), *Erken Çocukluk Eğitimi Mozaïği: Büyük Düşünceler/Fikirler, Modeller ve Yaklaşımlar İçinde* (S. 285-306). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Alaylıoğlu, R. & Oğuzkan, F.** (1976). Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü. İstanbul: İnkılap ve Aka Yayınları.
- Alexandrou, Y. K. & Lada, E.** (2020). *Seslerin Perisi Işık (3.bs.)*. İstanbul: Kuraldışı Çocuk.
- Alp, D. ve Kardaş, C.** (2016). *Çocuk Edebiyatı ve Medya*. (2. Baskı). Ankara: Eğiten Kitap.
- Anderson, NA.** Introduction of World of Children Literature. In: Excerpt from Elementary Children's Literature: The Basics for Teachers and Parents. 4th ed. Pearson; 2013. p. 19–21.
- Anıl, M.**, (1946). Şinasi. İstanbul: Akba Yayınları.
- Aral N, Gürsoy F.**, (2007). *Özel Eğitim Gerektiren Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. İstanbul: Morpha. s.336.
- Aral, N., Kandır, A. Ve Yaşar, M. C.** (2003). *Okul Öncesi Eğitimi 1*, İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Argan, M. T., Argan, M., ve Kurulgan, M.** (2008). Kitaplara İlişkin Biçimsel Özelliklerin Okuyucu Tutumları Üzerine Etkisi. *Bilgi Dünyası*, 9 (1), 179-206
- Arıcı, A. F.** (2016). *Çocuk Edebiyatı ve Kültürü*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aslanoğlu, R.A.** (2000). *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*. 2. Baskı, Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Atalay-Yakar, F.** (2019). Türkiye'de Çocuk Edebiyatı Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İçerik ve Yöntem Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans

Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
Burdur.

- Ataman A.** (2003). *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitim Giriş*. 6th ed. Ataman A, editor. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık. s.431.
- Ausdale, D.V. and Faegin, J.R.** (2001). *How children learn race and racism*, USA: Rowman & Littlefield Publishers.
- Avcı, N. ve Ersoy, Ö.** (1999). Okul Öncesi Dönemde Entegrasyonun Önemi ve Uygulamalarda Dikkat Edilecek Noktalar. *Milli Eğitim Dergisi*, 68-70.
- Ayala, E.C.** (1999). "Poor Little Things" And "Brave Little Souls": The Portroyal Of Individuals With Children's Literatüre. *Reading Research And Instruction*, 39(1), 103-107. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19388079909558314>
- Aytaş, D. G.** (2003). "Okuma Gelişiminde Çocuk Edebiyatının Rolü". *Türklük Bilimi Araştırmaları* (2003): <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16954/177005>.
- Aytekin, H.** (2016). *Çocuk ve Gençlik Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bal, Ö., ve Temel, Z. F.** (2014). Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 4-6 Yaş Çocuklarının Kişilerarası Problem Çözme ve Bakış Açısı Alma Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 156-169.
- Baldacchino, C.** (2018). *Morris Micklewhite ve Turuncu Elbise (1.bs.)*. İstanbul: Güldünya Yayınları.
- Bansch, H.** (2018). *Pembe Karga (2.bs.)*. İstanbul: YKY Yayınları.
- Baş, B.** (2015). *Türkçe Öğretimi Açısından Çocuk Edebiyatı*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayınevi.
- Başaran, E.** (1998). *Eğitime Giriş*. Ankara.
- Belviso, M.** (2019). *Bir Türlü Yerimde Duramıyorum! Dehb ile Yaşamak (2.Bs.)*. Ankara: TÜBİTAK Yayınları.
- Bentley, J.** (2021). *HİPOPANDAFARE (3.bs.)*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Bem, S. L.** (1984). Androgyny And Gender Schema Theory: A Conceptual And Empirical Integration. *Nebraska Symposium On Motivation* 32: 179-226.

- Berktaş, F.** (2003). *Tarihin Cinsiyeti*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Bisseul, R.** (2020). *Fil Kadar Narin Fare Gibi Güçlü (5.Bs.)*. Final Kültür Sanat Yayınları.
- Blomm, B.S.** (1998). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*. Durmuş Ali ÖZÇELİK (Çev.). Ankara: Milli Eğitim Yayınevi.
- Bright, R.** (2020). *Sevgi Canavarı (4.bs.)*. Ankara: 1001 Çiçek Kitaplar.
- Bordiglioni, S.** (2020). *Akkuzu Karakuzu (7.bs.)*. İstanbul: Can Çocuk.
- Boonen, S., Oud, P.** (2021). *Teo Artık İyi Görüyor (2.bs.)*. İstanbul: YKY Yayınları.
- Brown-Lynch, C., Tolinson, C. M., Short, K.G.** (2011). *Essentials of Children's Literature*. 7. Baskı, Pearson: Boston.
- Buran, A.** (2021). Feridun Oral'ın Resimli Çocuk Kitaplarının Çocuklara Verdiği Mesajlar Açısından İncelenmesi (Yüksek Lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıççakmak, E., Akgün Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F.** (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi, 249.
- Canlı, S.** (2014). Türkçe Ders Kitaplarına Seçilecek Metinlerin Niteliği Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Canlı, S., Aslan, C.** (2018). Çetin Öner'in "Gülibik" Adlı Çocuk Kitabının Yapısal ve Eğitsel İlkeler Açısından İncelenmesi. *Elementary Education Online*, 17(2), 812-833.
- Celepoğlu, A.** (2010). Sesli ve görüntülü yayınlar. Ö. Yılar & L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı içinde* (s. 51-65). Ankara: Pegem.
- Cesur, E., ve Baş, B.** (2015). Mavisel Yener'in Çocuklara Yönelik Öykülerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3 (3), 64-76.
- Chae, J. T.** (2020). *Mercan'ın Kırmızı Saçları (4.bs.)*. İstanbul: ABM Yayınları.
- Coşkun Turan, R.** (2018). Öğretmen Görüşlerine Göre Resimli Çocuk Kitaplarına İlişkin Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Gaziantep.
- Crane, D.** (2000). *Moda ve Gündemleri*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Cullinan, B. E., Galda, L. (1994).** *Literature and the Child*. (3.Baskı). U.S.A: Harcourt Brace Company.
- Cunningham, M. (2001).** The Influence of Parental Attitudes and Behaviors on Children's Attitudes Towards Gender and Household Labor in Early Adulthood. *Journal of Marriage and Family*, (63), 111-122.
- Çakır, F. (2014).** Çocuk Edebiyatına Psikopedagojik ve Sosyopedagojik Açıdan Yaklaşım. Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Çakmak Güleç, H. ve Geçgel, H. (2015).** *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*. İstanbul: Paradigma Akademi Yayınları.
- Çakmak, T., ve Yılmaz, B. (2009).** Okulöncesi Dönem Çocuklarının Okuma Alışkanlığına Hazırlık Durumları Üzerine Bir Araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 23 (3), 489-509.
- Çer, E., ve Şahin, E. (2016).** The Acquaintance Level of Turkish Prospective Teachers with Qualified Works of Children's Literature. *Journal of Education and Learning*, 5 (3), 205-219.
- Çetindağ, Y., (2002).** *Türk Kültüründe Hayvan ve Bitki Motifinin Seyri, Türkler*. Yeni Türkiye Yayınları C. 4, s. 171-181.
- Çiftçi, F. (2013).** Çocuk Edebiyatında Yaş Gruplarına Göre Kitaplar ve Özellikleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 125-137.
- Çolak, A. (2015).** Sosyal ve duygusal gelişim. A. Cavkaytar (Ed.), *Çocuk gelişiminde normal ve atipik gelişim içinde* (s. 104-137). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- ÇÖZGER. (2019).** Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik. <https://menemendh.saglik.gov.tr/TR,358436/cocuklar-icin-ozel-gereksinim-raporu-cozger.html> Pdf. (21.12.2021).
- Dağ, E. S. (2010).** Examination Of Facial Expressions İn Illustrated Pre-School Children Books İn Relation To "Signifier And Signified". *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 2(2), 2957-2961.

- Demir, Ü. S. İ.** (2021). Sara Şahinkanat'ın Resimli Hikâye Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Özellikleri Açısından İncelenmesi (Master's thesis, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Demircan, C.** (2006). TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal ve İç Yapısal Olarak İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 12-27.
- Derman-Sparks, L. and Edwards, J.O.** (2010). *Anti-Bias Education For Young Children And Ourselves*. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
- Dios, O. D.** (2019). *Pembe Canavar (3.bs.)*. İstanbul: Mikado Çocuk.
- Dirican, R.** (2013). 3-6 Yaş Grubu Çocuklarına Yönelik Yayınlanan Resimli Hikâye Kitaplarının Bazı Temel Değerler Açısından İncelenmesi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Docherty, T.** (2020). *Dansın Gücü (2.bs.)*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Dökmen, Ü.** (2004). *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*. (25. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dökmen, Ü.** (2012). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. (48. Basım). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Dönmezler, E.** (2019). Türkiye'de Yayınlanmış 5-8 Yaş Resimli, Çocuk Kitaplarının Biçim, Resim ve İçerik Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Dursunoğlu, H.** (2015). Çocuk Edebiyatı. Ö. Yılar, L. Turan (Ed.). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. (5. Baskı). (S. 27- 36). Ankara: Pegem Akademi.
- Eberhard, W. (Çev. İkbal Berk)** 2002 (1945), *Eski Çin Kültürü ve Türkler*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları. s. (533-539).
- Edwards, R., Liddiment, C.** (2021). *Mutlu Suaygırı (26.bs.)*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ekici, M.** (2019). Çocuk Kitaplarında Engelliler ve Sorunlarının İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Erden, M., Akman, Y.** (2004). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

- Erdoğan, F.K. ve Baş, S.** (2018). Özel Gereksinimli Birey Farkındalığının 4-6 Yaş Çocuklarına Kazandırılması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13 (1), 101-114.
- Ergin, O. N.**, (1940). *Türkiye Maarif Tarihi*. İstanbul: Osmanbey Matbaası.
- Eripek, S.** (2005). *Özel eğitim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Eripek, S. ve Vuran, S.** (2008). Zihinsel yetersizliği olan çocukların eğitimi. G. Akçamete (Ed.), *Özel eğitim içinde* (s. 245-278). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Erkmen, N.** (2017). Çocuk Kütüphanelerinde En Çok Okunan Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Bağlamında İncelenmesi (Ankara İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Eroğlu, Z., D.** (2016). Çocuk Kitapları ve Okuma Alışkanlığı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (44), 105-116.
- Escoffier, M., Monloubou, L.** (2019). *Normal Çocuklar (1.bs.)*. İstanbul: YKY Yayınları.
- Ferreira, M., Aguiar, C., Correia, N., Fialho, M., Pimentel, J.S.** (2017). Social Experiences Of Children With Disabilities In Inclusive Portuguese Preschool Settings. *Journal Of Early Intervention*, 39 (1), 33-50.
- Freedman, C., Massey, J.** (2018). *Meli'nin Çılgın Saçları (2.bs.)*. İstanbul: Pearson Yayınları.
- Giddens, A.** (2000). *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Gönen, M.** (2000). Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Özellikleri Nelerdir? M.R. Şirin (Ed.). *99 Soruda çocuk edebiyatı içinde* (s. 156-160). İstanbul: Çocuk Vakfı.
- Gönen, M.** (2009). *Çocuk Edebiyatı Dersi, Ders Notları*.
- Gönen, M.** (2017). *Çocuk Edebiyatı* (4. Baskı). Ankara: Eğiten Kitap.
- Gönen, M.** (2017). Çocuk Edebiyatı Yazarı ve Çizeri Olarak Feridun Oral'ın Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri ve Eğitsel Değerler. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar.
- Gönen, M., Dursun, A., Topçu Bilir, Z., Tarman, I., & Nur, I.** (2015). A Study On The Depiction Of Disability In Illustrated Storybooks. *Revista De*

- Cercetare Si Interventie Sociala* (50), 275-292. Retrieved from <https://www.rcis.ro/en/current-issue/2210-astudy-on-the-depiction-of-disability-in-illustrated-story-books.html>.
- Gönen, M., Şahin, S.** (2003). Altı-On İki Yaş Grubu Çocukların Kitaplara Olan İlgilerinin Değerlendirildiği Pilot Bir Çalışma. G. Haktanır, T. Güler (Eds), *Kültürlerin Buluşması: Erken Çocukluk Gelişimi ve içinde* (s. 372-381). İstanbul: Kelebek Matbaası.
- Gönen, M. ve Veziroğlu, M.** (2015). Çocuk Edebiyatının Genel Hedefleri. M. Gönen (Ed.). *Çocuk Edebiyatı. İçinde* (S. 1- 12). Ankara. Eğiten Kitap.
- Gülay, H.** (2009). Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkiler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 82-93.
- Gülay-Ogelman, H.** (2018). *Okul öncesi dönemde akran ilişkileri* (3. basım). Ankara: Eğiten Kitap.
- Güler, C.** (2017). Açık ve Uzaktan Öğrenmede Bireysel Farklılık Olarak Yaş. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3 (3). 125-145.
- Güleç, H., Gönen M.** (1997). 1974-1993 Yılları Arasında Türkçe Basılmış Olan Resimli Öykü Kitaplarının Resimlendirilme ve Fiziksel Özellikleri Yönünden İncelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 11(1), 42-53.
- Güleç, H. G.** (2006). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Güleç, H., Geçgel, H.** (2012). *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Güleryüz, H.** (2013). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. (4. Baskı). Ankara: Edge Akademi
- Güleryüz, H.** (2006). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Gültekin, A.**, (2011). *Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazılar*. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Güngörmüş Özkardeş, O.** (2013). Farklı Gelişen Çocuklarla İlgili Olarak Ülkemizde Yayımlanmış Kitapların İncelenmesi. I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi'nde Sunulmuş Bildiri, İstanbul.
- Günyüz, M.** (2009). Tematik Kitaplar (Bildiri). Frankfurt Kitap Fuarı. Gürel, P. (2006). Öğretici hikâyeler yoluyla düşünce ve duygu eğitimi tanımlar ve yöntemler.
- Gürşimşek, I., Günay, V.D.** (2005). Çocuk Kitaplarında Cinsiyet Rollerinin İşlenişinde Kullanılan Dilsel ve Dildışı Göstergelerin

Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 53-63.

Gürdal Ünal, A. (2011). Türk Çocuk Edebiyatında Engellilerin Temsili. S. Sever

(Ed). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi 3.Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu 5-7 Ekim 2011, Ankara, Türkiye (ss 919-927). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, No: 4.

Hemming, A. (2018). *Siyah Beyazlılar Kulübü*. İstanbul: İndigo Çocuk.

Hunt, P. (1999). *Understanding Children's Literature*. London: Routledge.

Ibarzabal, P.S. (2018). *Bir Kedi Olsaydım (2.bs.)*. İstanbul: Nesin Yayınevi.

Işın, E., (1987). “*Abdulah Cevdet'in Cumhuriyet Adab-ı Muaşeret*”, *Tarih ve Toplum*, S. 8, s. 333-340.

Işıtan, S. “Özel Amaçla Yazılmış Çocuk Kitapları: Çocuk Kitaplarında Engelli Kavramı”. *Çocuk Edebiyatı*, (ed). Mübeccel Gönen vd. 159-177. Ankara: Eğiten Kitap, 2017.

Işıtan, S. & Gönen, M. (2006). Resimli Çocuk Kitaplarının Benlik Kavramıyla İlgili Konuları İçermesi Yönünden İncelenmesi. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 413-420.

İnan, H.Z. (2017). Erken çocukluk döneminde gelişim çok kültürlü bir bakış açısı (Çev: B. Akman). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kafesoğlu, İ. (1992). *Türk Milli Kültürü, Boğaziçi Yayınları, İstanbul. Kültür ve Küreselleşme, Milli Kültürler ve Küreselleşme*. Türk Yurdu Yayınları, Konya, s (563).

Karadağ, F., Yıldız-Demirtaş, V. ve Girli, A. (2014). Okul Öncesi Dönemde Akranların Sınıflarındaki Özel Gereksinimli Öğrenciyi Tercih Etme Durumları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (31), 191-215.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (15. Basım). Ankara: Nobel.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (26. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Kalaycıoğlu, S., Kardam, F., Rittersberger – Tılıç, H., Çelik, K. & Türkyılmaz, S.** (2008). Ankara Kent Merkezinde Toplumsal Tabakalasma, Hareketlilik ve Sosyoekonomik Statü Arastırması. Tübitak Proje No: SOBAG 104.
- Karataş, Z.** (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Karakiya, Y., Günaçan, B.** (2018). *Şuşu, Can ve Dörtteker (4.bs.)*. İstanbul: Sev Yayıncılık.
- Karatay, H.** (2016). Çocuk Edebiyatı Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler. T. Şimşek (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. (4. Baskı). (S. 81- 129). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kaymaz, Ç.** (2017). Özel Gereksinimliliği İçeren Türkçe ve Çeviri Resimli Çocuk Kitaplarının İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2017.
- Kemp, A. & Ogilve, S.** (2021). *Gergedanlar Krep Yemez (5.bs.)*. Pearson Yayınları.
- Kemp, A.** (2021). *Köpekler Bale Yapmaz (9.bs.)*. Pearson Yayınları.
- Kıbrıs, İ.** (2006). *Çocuk Edebiyatı* (3. Baskı). Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayınları.
- Kıbrıs, İ.** (2010). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kıldan, A. O., ve Bilgici, B. G.** (2011). Okulöncesi Eğitim Alan Çocukların Ebeveynlerinin Çocuk Kitabı Seçme Ölçütlerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 192, 105-120.
- Kiefer, B. Z., Hepler, S., Hickman, J.** (2007). *Charlotte Huck's Children's Literature*, McGraw-Hill Companies.
- Kirazlı, N.** (2018). Behiç Ak'ın Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Çocuğa Görelik Açısından İncelenmesi. *Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 3 (2) , 181-202.
- Koca, E., Koç, F., & Vural, T.** (2008). Kültürlerarası Etkileşimde Giyim Kuşam.
- Koyuncuoğlu, A.** (2021). Çocuk Edebiyatının Dünya'daki ve Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi. *Spor, Eğitim ve Çocuk*, 1(1), 1-16.

- Kunduracı & Avcı** (2020). Türk Atasözlerinde Çocukluk: Göstergelimsel Bir Bakış. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 9(1), s. 26-47.
- Kutlu, S.,** (2011). Okul Öncesi Edebiyatı Yapıtlarındaki Resimlerinin Çocuğa Göreliliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. (Eskişehir İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Üniversitesi, Ankara.
- Kuzgun, Y.** (2004). *Eğitimde Bireysel Farklılıklar*. Ankara; Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun, Y., Deryakulu, D.** (2004). *Eğitimde Bireysel Farklılıklar*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ladd, G.W., Kochenderfer, B.J. and Coleman, C.C.** (1997). Classroom Peer Acceptance, Friendship, And Victimization: Distinct Relational Systems That Contribute Uniquely To Children's School Adjustment? *Child Development*, 68 (6), 1181-1197.
- Leaf, M.** (2017). *FERDİNAND (1.bs.)*. İstanbul: Pena Yayınları.
- Liu, J.** (2021). *Kısa Kulaklı Tavşancık (11.bs.)*. YKY Yayınları.
- Lionni, L.** (2021). *Pezzettino (17.bs.)*. Elma Çocuk.
- Louis, S., Caron, R.** (2020). *Sara'ya Fındık Yok (2.bs.)*. YKY Yayınları.
- Lozana, L.** (2020). *Bu Benim Dansım (2.bs.)*. Beta Kids.
- Maclear, K.** (2020). *KAŞAL (5.bs.)*. Hep Kitap.
- Maden, S.** (2010). Türkçe Öğretmenliği Adaylarının Sözlü İletişim Becerileri Üzerine Bir Araştırma. *EKEV Akademi Dergisi*, 14(44), 145-154.
- Mallinos J.M.** (2011). *Bende Astım Var (1.bs.)*. Ankara: Tübitak Bilim Kitapları.
- Mallinos J.M.** (2019). *Down Sendromlu Bir Arkadaşım Var (2.bs.)*. Ankara: Tübitak Bilim Kitapları.
- Marshall, G.** (2005). *Sosyoloji Sözlüğü*. Osman Akınhay, Derya Kömürcü (Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat.
- Mascetti, Y.** (2008). A "Hiçbir Şey Dünyası, Saf Zekâ": Margaret Cavendish ve Hayal Gücünün Cinsiyetlendirilmesi. *Kısmi Cevaplar: Edebiyat ve Fikirler Tarihi Dergisi*, 6 (1), 1-31.

- MEB** (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> .25.09. 2021 tarihinde indirilmiştir.
- Meece, J.L., Daniels, D.H.** (2008). *Child & Adolescent Development for Educators*. China: McGraw- Hill.
- Merino, G.** (2017). *Kırılmayı Bekleyen Koyun (2.Bs)*. Pearson Yayınları.
- Merino, G.** (2020). *Ağaca Tırmanan İnek (1.bs.)*. Pearson Yayınları.
- Merino, G.** (2020). *Suyu Sevmeyen Krokodil (6.bs.)*. Pearson Yayınları.
- Nas, R.** (2014). *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. (3. Baskı): Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Nedim, N.** (2007). *Dünyada ve Türkiye’de Çocuk Edebiyatının Tarihsel gelişimi*. Z. Güneş (ed.). *İlköğretimde Çocuk Edebiyatı* içinde (s. 65-92). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Nettle, D.** (2007). Individual differences. R.I.M Dunbar and L. Barrett (Ed.), *Oxford handbook of evolutionary psychology* içinde (s. 479-90). Oxford University Press.
- ODFED**, (2022). <http://www.odfed.org/otizm/> 20.03.2022 Tarihinde erişilmiştir.
- Oğuz, V., Köksal Akyol, A.** (2008). Perspective Taking Skills Of 6- Year-Old Children: Preschool Attendance and Mothers’ and Fathers’ Education and Empathetic Skills. *Perceptual and Motor Skills*. 107, 481-493.
- Oğuzkan, F.** (2000). İyi Bir Çocuk Kitabı Dil, Anlatım, Konu Bakımından Nasıl Olmalıdır? M. R. Şirin (Ed). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı İçinde*. (S. 210-212). İstanbul: Çocuk Vakfı.
- Oğuzkan, F.** (2001). *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayınları.
- Oğuzkan, F.** (2006). *Çocuk Edebiyatı* (8. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oğuzkan, A, F.** (2013). *Çocuk Edebiyatı*. (10. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Onur, B.** (2007). *Çocuk Tarih ve Toplum*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Oktay, A.** (2000). Kitap Çocuğun Dünyasına Ne Zaman Girmeye Başlar? M. R. Şirin (Ed). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı İçinde* (s. 173-175). İstanbul: Çocuk Vakfı.
- Oktay, A.** (2004). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon.
- Oral, F.** (2021). *Farklı Ama Aynı (18.bs.)*. İstanbul: YKY Yayınları.

- Otto, B.** (2013). *Language Development in Early Childhood*, 4th Edition. New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Özen, B.** (2020). *Almanya'da 2010–2017 Yılları Arasında Yayınlanan 3- 6 Yaş Arası Resimli Çocuk Kitaplarında Bireysel Farklılıklar*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Edirne.
- Öztürk, M.** (2011). *Türkiye'de Engelli Gerçeği*. (1.Baskı). İstanbul: Cep Kitapları.
- Penpençe, D.** (2006). *Tüketici Davranışlarını Belirleyen Etmenler: Kültürün Tüketici Davranışları Üzerindeki Etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Petingy, A.** *Cemile Arkadaşına Yardım Ediyor*. Kaknüs Çocuk.
- Prout, A. Ve James, A.** (1997). A new paradigm for the sociology of childhood? Provenance, promise and problems. Allison James ve Alan Prout (Ed.), *Constructing and Reconstructing Childhood: Contemporary Issues in the Sociological Study of Childhood* (s.7-33). New York: RoutledgeFalmer.
- Rodari, G.** (2017). *Mantova'nın Cüceleri (2.bs.)*. YKY Yayınları.
- Russell DL.** (2001). *Literature for Children a Short Introduction*. Fourth Edi. United States: Longman.
- Sakarya, A.** (2011). Bilgisayar Mühendisliği Anabilim Dalı, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Zihinsel Engelli Çocuklar İçin Moodle Ortamında Bir Uzaktan Eğitim Sisteminin Geliştirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- SALAR, R., TURGUT, Ü., AKSAKALLI, A., & Gürbüz, F.** (2016). Bireysel Farklılıkların Öğretim Sürecine Yansımalarına Dair Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi: Nitel Bir Araştırma. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2).
- Sayılan, F.** (2012). *Toplumsal Cinsiyet Ve Eğitim*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Sawyer, W. E.** (2009). *Growing Up With Literatür* (5. Baskı). USA: Delmar.
- Sears, D. O.** (1988). *Symbolic Racism*. In *Eliminating Racism* (pp. 53-84), Boston, MA: Springer.
- Stephens, A. M.** (2019). *Dalgıç Köpek (2.bs.)*. İstanbul: Mikado Çocuk.

- Sever, S.** (1995). Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Yapısal ve Eğitsel Özellikler. *Abece Dergisi*, 107, 14-15.
- Sever, S.** (1998). Dil ve İletişim (Etkili Yazılı ve Sözlü Anlatım). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* (pp. 001–016). https://doi.org/10.1501/egifak_0000000244
- Sever, S.** (2007). Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır? Sedat S. (Ed.), II. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu içinde (s. 41-56). Ankara Üniversitesi.
- Sever, S.** (2013). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. Ankara: Tudem.
- Sever, S.** (2017). *Çocuk ve Edebiyat*. (9. Baskı). İzmir: Tudem Yayınları.
- Sever, S., Dilidüzgün S., Öztürk, A., ve Adıgüzel, H. Ö.** (2013). *Çocuk Edebiyatı*. Zeliha G. (Ed.). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sürmeli, K.** (2007). Masal Kitaplarında Grafik Tasarım Sorunları ve Çözüm Önerileri. Sedat S. (Ed.), II. Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu içinde (s. 553-557). Ankara Üniversitesi.
- Şahinkanat, S.** (2021). *Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor (36.bs.)*. İstanbul: YKY Yayınları.
- Şenel Akgün, S.** (1993). Cinsiyet Rolüne İlişkin Kalıp-Yargılara Uygun Davranıp Davranmamanın Çekiciliğe Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Şimşek, T.** (2014). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Şimşek, T. ve Yakar, Y. M.** (2016). Çocuk ve Edebiyat. T. Şimşek (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. (4. Baskı). (s. 13- 44). Ankara: Grafiker Yayınları
- Şirin, M., R.** (2019). *Çocuk, Çocukluk ve Çocuk Edebiyatı* (2. Baskı). İstanbul: Uçan At Yayınları.
- Szeremy, Y.** (2018). Sağlık Temasını İçeren Türkçe ve Yabancı Dillerdeki Çocuk Kitaplarının İncelenmesi. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Taub, D. E., & Fanflik, P. L.** (2000). The Inclusion Of Disability İn Introductory Sociology Textbook. *Teaching Sociology*, 28 (1), 12-23.

- <http://ctch602s09.blogspot.com/2009/04/inclusion-of-disability-in-introductory.html> sayfasından erişilmiştir.
- TDK** (2021). <https://sozluk.gov.tr/> erişim tarihi 27.09.2021.
- Temel, F. Z; Bekir, H ve Yazıcı, Z.** (2014). *Erken Çocuklukta Dil Edinimi*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Tevetoğlu, Y.** (2018). *Petunya'nın Gizemi (1.bs.)*. KVA Çocuk.
- Tomlinson, C. M., Lynch-Brown, C.** (2002). *Essentials Of Children's Literature*. 3rd. Edition. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Toz, H.,** (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Toz, H.,** (2010). *Eğitim Fakülteleri için Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tsao, Y. L.** (2008). Gender Issues In Young Children's Literature. *Reading Improvement*, 3.
- Tuncer, N.** (1974). Türkiye'de Yayımlanmış Resimli Çocuk Kitapları. 1960-1972. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Tuncer, N,** (2000). Çocuk ve Kitap. M.R. Şirin (Ed.). *99 Soruda Edebiyatın İçinde* (s. 199-202). İstanbul: Çocuk Vakfı.
- Turla, A.** (2016). *Okul Öncesi Dönemde Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Hedef CS Yayıncılık.
- Tuğrul, B.** (2000). 4-10 Yaş Grubunda Çocukları Olan Ailelerin Çocuk Kitapları Hakkındaki Görüşlerinin ve Tutumlarının İncelenmesi. Sedat S. (Yay. Haz.), I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu içinde. Ankara Üniversitesi.
- Turner, B. S.** (2000). *Statü*. Kemal İnal (Çev.). Ankara: Doruk Yayınları.
- TÜİK,** 2019. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2019-33733> Erişim tarihi (10.11.2021).
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK).** (2020). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi> Sonuclari-2019-33705 Erişim Tarihi (21.12.2021).
- Tür, G., Turla, A.** (1999). *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Kitap*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Türkoğlu, S.** (2002). *Tarih Boyunca Anadolu'da Giyim Kuşam*. İstanbul.

- Ural, S.** (2009). *Tek Gözlü Kedi (5.bs.)*. Ankara: KÖK Yayıncılık.
- Ural, S.** (2015). Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Tanımı. M. Gönen (Ed.). *Çocuk Edebiyatı*. (s.33- 56). Ankara: Eğiten Kitap.
- Ünal, A.** (2010). Türk Çocuk Edebiyatında Engellilerin Temsili (1969-2009). (Yüksek Lisans Tezi). Boğaziçi Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünal, A.G.** (2011). *Türk Çocuk Edebiyatında Engellilik*. İstanbul: Evrensel.
- Ünsal, F.Ö. ve Şahan, B.** (2015). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının “Engelli” Kavramına İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1 (2), 409-416.
- Ünlü, E.** (2019). Özel Eğitime Gereksinim Duyan Çocuklar Ve Özel Eğitim. Ğ. H. Diken (Ed.), *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim* (S. 3-17) İçinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Varlıer, G. ve Vuran,S.** (2006). The Views of Preschool Teachers About Integration. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 578-585).
- Viale, M.** (2017). *Mavi Kurtlar Kenti (1.bs.)*. İstanbul: Çınar Yayınları.
- Yaka, A.** (2011). *Sakız Cinleri (1.bs.)*. Ankara: KÖK Yayınları.
- Yalçın, A. ve Aytaş. G.** (2005). *Çocuk Edebiyatı*. Akçağ Yayınları.
- Yavuzer, H.** (1998). *Çocuk Gelişimi ve Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, H.** (2013). *Resimleriyle Çocuk*. 24. Baskı. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuz, D.** (2019). Çocuk Edebiyatı ve Kültürel Semboller. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yılar, Ö. Ve Celepoğlu, A. (2015).** Çocuk Yayınları ve Bu Yayınlarda Bulunması Gereken Temel Unsurlar. Ö. Yılar, L. Turan (Ed). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. (5.Baskı). S (38-65). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, S.** (2017). Kadına yönelik şiddet ve ataerkillik. *Bildiriler Kitabı-II*, 193.
- Yılmaz, O.** (2016). Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler. (Editör). Tacettin Şimşek. *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya El Kitabı*, (61- 108). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yıldırım, A., Şimşek H.** (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (5. bs.) Ankara: Seçkin Yayınevi.

- Yıldırım, A., Şimşek, H.** (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Kitapevi, 139-146.
- Young, J.** (2005). The Subject Of Disability İn Children’s Literatüre (Doctoral dissertation). Retrieved from <http://www.ohiolink.edu/etd/>
- Yurdakul, B.** (1995). *Fatih Erdoğan ile Çocuk Kitapları Yayıncılığı Üstüne. Varlık Dergisi*, 1058, 13-14.
- Yurттаş. H.** (1995). Çocuk ve Kitap. *Varlık Dergisi*, 1058, 2-6.
- Yu, S., Ostrosky, M.M. and Fowler, S.A.** (2015). *The Relationship Between Preschoolers’ Attitudes And Play Behaviors Toward Classmates With Disabilities. Topics İn Early Childhood Special Education*, 35 (1), 40-51.
- Wall, J.** (2010). *Ethics in Light Of Childhood*. Washington, DC: Georgetown University Press.
- WHO.** (2011). https://www.who.int/disabilities/world_report /2011/report.pdf (21.12.2021).
- Wolf, S. A.** (2004). *Interpreting Literature with Literature*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Inc., Publishers.

EKLER

Okul Öncesi Dönemde Bireysel Farklılıkları Ele Alan Resimli Öykü Kitaplarını İnceleme Formu

Kitap Adı ve Kitap Yazarı

Kitabın yayınevi nedir?

Kitap Türkçe mi çeviri mi?

Kitabın basım yılı

Kitabın basım sayısı

Aşağıda bireysel farklılıkları ele alan resimli öykü kitaplarına ilişkin nitelikler verilmiştir. Nitelikler 5 kategori halinde sınıflandırılmıştır. Bu kategoriler; Kahraman/Karakter, Tema-Konu ve İçerik, Yazım ve Dilbilgisi, Resimlendirme Açısından ve Biçim-Kapak-Cilt Açısından oluşmaktadır.

1. KAHRAMAN/KARAKTER

1. Bireysel farklılığı olan karakterin tahmini yaş aralığı kaçtır?	
2. Bireysel farklılığı olan karakter çocuk, hayvan ya da bitki mi?	Çocuk () Hayvan () Bitki ()
3. Bireysel farklılığı olan karakter ana karakter mi yoksa yardımcı karakter mi?	Ana karakter () Yardımcı karakter ()
4. Bireysel farklılığı olan karakter hangi bireysel farklılığa sahiptir?	

5. Bireysel farklılığı olan karakterin farklılığı ile ilgili nasıl bir açıklama yapılmıştı?	Doğrudan, gerçekçi () Dolaylı, gerçekçi () Doğru ve gerçekçi olmayan () Tanımlama yapılmamış ()
6. Bireysel farklılığı olan karakterin ihtiyaçları ile ilgili nasıl bir betimleme yapılmıştır?	Görsellerle () Yazıyla ()
7. Bireysel farklılığı olan karakterin hangi niteliklerine odaklanılmıştır?	Güçlü () Zayıf () Güçlü ve zayıf özellikler dengede ()
8. Bireysel farklılığı olan karakter öykü içinde nasıl hareket ediyor?	Başkalarına bağımlı () Başkalarından bağımsız ()
9. Bireysel farklılığı olan karakterin toplumsal olarak kabul edildiğine işaret eden ipuçları bulunmakta mıdır? Evet ise nelerdir?	Evet () Hayır ()
10. Bireysel farklılığı olan karakter için hangi kelimeler kullanılmıştır?	
11. Bireysel farklılığı olan karakter öykü içinde kimlerle betimlenmiştir?	Yalnız () Ailesi ile () Arkadaşları ile () Diğer ()
12. Bireysel farklılıkları olan karakter hangi ortamda temsil etmiştir?	Ev () Okul () Ev-okul () Diğer ()

2. TEMA-KONU VE İÇERİK

13. Kitabın teması nedir?	
14. Kitabın teması anlaşılır mı?	Evet () Hayır ()
15. Kitabın konusu çocukların yaş ve gelişimlerine uygun mudur?	Evet () Hayır ()
16. Hikayedeki olaylar oluş sırasına göre yazılmış mıdır?	Evet () Hayır ()
17. Hikâyeye uygun bir başlık belirlenmiş midir?	Evet () Hayır ()
18. Kitap toplumun değer yargılarını destekler nitelikte midir?	Evet () Hayır ()
19. Kitapta bireysel farklılık olay/durum/çatışma içinde nasıl ele alınmaktadır?	Dolaylı () Doğrudan, tanımlama vererek ()

20. Bireysel farklılığı olan karakter öykü içinde sorunlarla karşı karşıya gelmiş midir?

Evet ()

Hayır ()

21. Bireysel farklılığı olan karakter karşılaştığı sorunları nasıl çözüme kavuşturmuştur?

Bireysel ()

Arkadaşları ile ()

Yetişkinlerden yardım alarak ()

3. YAZIM VE DİLBİLSİ

22. Hikâye çocukların gelişim özelliklerine uygun mudur? Hayır ise neden? (Hangi açıdan, konu, dil, tasarım)

Evet ()

Hayır ()

23. Hikâye hangi bakış açısı ile oluşturulmuştur?

Bireysel farklılığı olan karakter ()

Anlatıcı ()

Normal gelişim gösteren çocuk ()

Diğer ()

24. Kelimeler ve tümceler arasında yeterli boşluk bulunmakta mıdır?

Evet ()

Hayır ()

25. Kitapta yazım kurallarına uyulmuş mudur?

Evet ()

Hayır ()

26. Hikâyede kullanılan sözcük ve kavramlar çocukların dil gelişim düzeylerine uygun olarak mı seçilmiştir?	Evet () Hayır ()
27. Kitapta kullanılan dil yalın ve anlaşılır mıdır?	Evet () Hayır ()
28. Cümle içinde önemli yerler koyu renkte yazılmış mıdır?	Evet () Hayır ()
29. Hikâyenin başlığı çocukların meraklarını uyandıracak şekilde midir?	Evet () Hayır ()
30. Kitapta cümle anlamını bozacak devrik cümleler kullanılmış mıdır?	Evet () Hayır ()
31. Bireysel farklılıkları olan karakterin çoğunlukla hangi özelliklerine yer verilmiştir?	Farklılıklarına () Benzerliklerine () Benzerlik ve farklılıklar birlikte ()
32. Kitaptaki kurgu nasıl sonlanmıştır?	Gerçekçi () Olağanüstü-Mucizevi ()

4. RESİMLENDİRME AÇISINDAN

33. Resimlendirme öykü içeriğine uygun mudur? Hayır ise neden?	Evet () Hayır ()
34. Görsellerinin sayısı öykünün anlaşılması için yeterli midir?	Evet () Hayır ()
35. Resimlendirme yapılırken konuyla ilgili olmayan figürler kullanılmamıştır?	Evet () Hayır ()
36. Görsellerin öyküyü yorumlama gücü yeterlidir?	Evet () Hayır ()
37. Görseller ilgi çekici midir?	İlgi çekicidir () İlgi çekici değildir ()
38. Görseller renkli mi siyah beyaz mıdır?	Renkli () Siyah-beyaz () Siyah beyaz-renkli ()
39. Öykünün kapağındaki resim içerikte de bulunmakta mıdır?	Evet () Hayır ()

5. BİÇİM-KAPAK-CİLT AÇISINDAN	
40. Öyküye uygun kapak tasarımı yapılmış mıdır?	Evet () Hayır ()
41.Kitap ciltlemeleri dikiş tekniği ile mi yapılmıştır?	Evet () Hayır ()
42.Kitaptaki yazı boyutu (punto-12-14) çocukların yaşına uygun mudur?	Evet () Hayır ()
43.Kapak resimleri canlı ve ilgi çekicidir?	Evet () Hayır ()
44. Kitap dayanaklı ve baskı kalitesi yüksek midir?	Evet () Hayır ()
45.Kitap kolayca taşınabilecek biçimde basılmış mıdır?	Evet () Hayır ()

46. Kitabın sayfalarında boşluk (alt-üst) var mı?	Evet () Hayır ()
47. Kitabın sayfalarında boşluk (sağ-sol) var mı?	Evet () Hayır ()
48. Kitabın renkleri parlak mıdır?	Evet () Hayır ()